

Handelingen I van de Remonstrantse Broederschap 2024

Inhoud

In memoriam	3
Deel 1 Commissie tot de Zaken – Personalia	8
Deel 2 Commissie tot de Zaken – Activiteiten	11
– Bijlage 1: Personele staat van leden en vrienden	15
– Bijlage 2: Kerkelijk leven	16
– Bijlage 3: Personele bezetting – gebouw	17
Deel 3 Gemeenten	18
Deel 4 Instellingen en Commissies	47
Deel 5 Raad van Kerken en Beraadsgroepen	55
Deel 6 Vertegenwoordigingen in interkerkelijke organen	56
Deel 7 Jaarrekeningen en begrotingen	
– Toelichting op de jaarrekening 2023 Remonstrantse Broederschap	65
– Jaarrekening 2023 Remonstrantse Broederschap	71
– Toelichting op de begroting 2024 Remonstrantse Broederschap	101
– Begroting 2024 Remonstrantse Broederschap	105
– Jaarrekening 2023 Centraal Service Bureau	113
– Jaarrekening 2023 Geloof en Samenleving	122
– Begroting 2024 Geloof en Samenleving	136

In Memoriam

Thedoor Marius van Leeuwen

Marius

1947 – 2024

Remonstrants predikant

Marius van Leeuwen werd na de oorlog, in 1947 in Delft geboren, waar zijn vader, Floris van Leeuwen, remonstrants predikant was. Een goed vrijzinnig gezin, dat de ruimte van de wereld en het geloof had leren kennen, omdat Floris vanaf 1937 werkzaam was geweest voor de Groep Vrijzinnig Gods dienstigen in Nederlandsch-Indië. Tijdens de Japanse bezetting werden Floris en zijn vrouw met drie kinderen gescheiden van elkaar geïnterneerd. In het kamp overleed één van de kinderen. In 2016 heeft Marius samen met zijn twee zussen en zijn broer het dagboekje uitgegeven, dat zijn moeder in die donkere tijd bijhield.

Na zijn studie in Leiden, waar hij in 1972 zijn doctoraal haalde en in 1973 zijn proponentsexamen aflegde, trok Marius niet gelijk de gemeente in, maar werd hij staflid van het vormingscentrum van de Woodbrookers in Barchem, een vereniging die ernaar streeft om mensen met verschillende levensbeschouwingen bijeen te brengen en via ontmoeting en gesprek tot persoonlijke verdieping te komen. Voor Marius is de wereld van geloof altijd veel breder geweest dan alleen de Remonstrantse Broederschap, zoals later ook in zijn grote oecumenische betrokkenheid naar voren komt.

Ricoeur

Tijdens zijn werk in Barchem startte hij een promotietraject bij prof. H.J. Heering en verdedigde hij in 1981 zijn proefschrift *Surplus of meaning: ontology and eschatology in the philosophy of Paul Ricoeur*. Boven de rouwkaart stond een citaat, waarin Marius Ricoeur samenvat: een mens wordt pas een mens door verhalen te vertellen. Over dat vertellen, over de teksten die daarmee verbonden zijn, gaat de filosofie van Ricoeur. Hij is grondlegger van de nieuwere hermeneutiek, de wijsgerige discipline, die zich op de vooronderstellingen en methoden van interpretatie bezint. Daarbij wordt niet meer het accent gelegd op onderzoek naar de tekst die bestudeerd wordt: wat bedoelde de schrijver, wat staat er werkelijk? Maar voor Ricoeur gaat het om het effect dat de tekst op de lezer of toehoorder heeft. Voor Ricoeur ligt de zin van een tekst niet achter de tekst, maar voor de tekst uit: wat gebeurt er door de tekst? Ricoeur heeft Marius zijn hele werkzame en denkende leven begeleid en in veel van zijn publicaties komt dat ook terug, zoals het bekende *Van horen zeggen* dat in 1997 verscheen, over de geschiedenis en de uitleg van de bijbel. Een glashelder en zeer toegankelijk boek voor een breed publiek. Maar ook in zijn boek *Van feest naar feest* (2004) over de achtergronden van de christelijke feestdagen: het door werken van de bijbel in de kerkelijke praktijk. Het boek waar hij zelf het meest aan hechtte, was *Teksten van mijn leven. Grote teksten uit de christelijke traditie* dat hij in 2007 samen met Maaïke de Haardt maakte. Daarin kijken acht mannen en vrouwen terug op een leven lang omgaan met de christelijke geloofstraditie aan de hand van de spirituele teksten die daarin voor hen leidend waren.

Wetenschap en kerk

Marius probeerde een trait d'union te zijn tussen wetenschap en kerk. Hij werd predikant in Lochem-Zutphen van 1978 tot 1981 en kort na zijn aantreden als predikant van de Geertekerk in Utrecht werd hij bijzonder hoogleraar vanwege het Haagsch Genootschap ter verdediging van de christelijke godsdienst. In 1993 volgde hij Elze Jan Kuiper op als hoogleraar aan het Remonstrants Seminarium, waar hij zijn studenten voorbereidde op het werk in de geloofsgemeenschap, met aandacht voor pastoraat en liturgie. Velen van hen roemen zijn persoonlijke betrokkenheid, zijn openheid en zijn bereidheid om mensen kansen te geven om hun weg in de kerk te vinden. Daarbij legde hij de lat overigens behoorlijk hoog en kon hij ook wel eens scherp zijn als mensen niet aan zijn verwachtingen voldeden. De taken van kerkelijk hoogleraar waren divers en veeleisend: niet alleen moest hij nieuwe predikanten opleiden en zijn wetenschappelijke bijdrage leveren, maar was hij ook een centrale figuur binnen de Remonstrantse Broederschap en als adviseur van de CoZa nauw bij het reilen en zeilen betrokken.

Met zijn emeritaat in 2012 was het theologische landschap ingrijpend veranderd: de Leidse theologische faculteit werd opgeheven en het Seminarium ging na 140 jaar in Leiden weer terug naar Amsterdam. Zijn plek werd opgevuld door twee anderen, omdat een generalist als Marius niet meer te vinden is, maar ook door de gewijzigde universitaire eisen. Marius realiseerde zich terdege dat deze ontwikkelingen niet tegengehouden konden worden. Hij bleef met grote betrokkenheid de ontwikkelingen volgen en heeft onlangs nog een uitgebreid en bewogen gesprek gehad met Johan Roeland, die sinds enkele maanden als hoofddocent aan het seminarie verbonden is. Met hem besprak hij de overdracht van een groot deel van zijn bibliotheek aan het landelijk bureau om hem zo toegankelijk te maken voor studenten en onderzoekers.

Oecumene

Marius was zijn hele werkzame leven betrokken bij de oecumene, vanuit het besef dat de kerk veel groter, veel veelkleuriger is dan de kleine broederschap en het besef dat de bijbelse woorden op heel veel verschillende manieren doorwerken. In de oecumene merkte hij dat de Remonstranten weliswaar klein zijn, maar interessanter dan zij zelf soms denken. Hij nam deel aan de Assemblées van de Wereldraad van Kerken in Harare (1998) en Porto Allegre (2006) en van 2007 tot 2015 was hij vicevoorzitter van de Raad van Kerken in Nederland. Vanuit deze ervaringen had hij veel meer oog voor de waarde van liturgie. Voor al zijn werkzaamheden, op zoveel terreinen, werd hij bij zijn afscheid benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Ziekte

Helaas heeft Marius door de ziekte van Parkinson de vele plannen die hij had voor na zijn emeritaat (onder andere een boek over Jezus) niet kunnen verwezenlijken. Hij raakte in toenemende mate beperkt, maar hij droeg dit alles met grote gelijkmoedigheid, samen met en mogelijk gemaakt door Marian, zijn vrouw en hun kinderen, Wouter en Machteld. Hij bleef betrokken, met scherp en geestig oog, voor wat er gaande was: in de wereld, in de gemeente, bij de Remonstranten. Op 14 februari 2024 kwam er door een val een onverhoeds einde aan zijn leven, op de dag af vijf tig jaar nadat zijn vader overleed.

Bij het afscheid in een volle Geerte kerk kwam de veelzijdigheid van zijn persoon aan bod: zijn enorme gevoel voor humor, zijn grote taalvaardigheid, zijn vriendelijkheid en zijn bescheidenheid, zijn diplomatie en niet te vergeten zijn muzikaliteit. Wij zullen ons Marius nog lang met respect en warmte herinneren.

Marthe de Vries

In Memoriam

Jan Jacob Mijnsen

Jan

1939 – 2023

Remonstrants predikant

Op 17 april 2023 overleed in de Lisidunahof te Leusden Jan Jacob Mijnsen, emeritus-predikant van de Remonstrantse Broederschap. Hij werd geboren op 13 augustus 1939 te Haarlem en bracht zijn jeugd door in Heemstede waar hij opgroeide met Tineke, Petra en Willem. Zijn vader was president van het gerechtshof te Amsterdam. Willem was een bekende officier van Justitie en voorzitter van de Commissie tot de Zaken. Zijn plotselinge dood in 1999 in de Geertekerk te Utrecht heeft Jan hevig aangegrepen.

Jan Mijnsen volgde te Haarlem het gymnasium met Karel Heering en Theo Byvanck, zijn vrienden voor het leven. In 1958 schreef hij zich te Leiden in bij de faculteit der godgeleerdheid en bij het seminarium der remonstranten onder prof. Dr. G.J. Hoenderdaal. Zijn jaargenoten waren Han Adriaanse, Jan-Roelof Nienhuis, Paul 's Jacob en Willemijn Soer. Met haar trouwde hij in 1966. Zij kregen twee kinderen: jurist Pieter Mijnsen en operaregisseuse Jetske Mijnsen. Hun loopbanen volgde Jan met grote aandacht.

Na zijn doctoraalexamen theologie in juni 1966 legde hij op 1 oktober 1966 het proponentsexamen af. Hij werd beroepen te Nijmegen waar hij van november 1966 tot augustus 1974 de gemeente als predikant diende. Oudere gemeenteleden herinneren zich nog zijn zorgvuldige omgang met mensen en zijn toewijding aan hun gemeente.

Na zijn scheiding volgde hij de Voortgezette Opleiding aan de Sociale Academie te Nijmegen, vertaalde hij boeken over de Maccabeeën voor uitgeverij Sidula-Van Dishoeck en gaf les aan de Opleiding voor kleuterleidsters. Daar leerde hij zijn tweede vrouw kennen met wie hij twee kinderen kreeg: Annelies en de econoom Erik-Jan Mijnsen. Al vóór die tijd in Zevenaar begonnen endogene depressies zijn leven sterk te beïnvloeden. Werken was hem vele jaren onmogelijk en van de door hem op niveau beoefende schaaksport moest hij voor geruime tijd afzien. Na vele ups en downs en na jaren kwam een opmerkelijk herstel van deze sombere perioden in zijn leven. In 1986 echter openbaarde zich bij hem de ziekte van Parkinson die hem opnieuw verlamde. In de loop der jaren werd het gezin tevens door ernstige chronische ziektes van moeder en dochter getroffen, zodat omstreeks de eeuwwisseling samenleven niet langer mogelijk was.

In 2002 ontmoette hij Anneke Stokvis, een Leidse studiegenoot, met wie hij voor de rest van zijn leven een partnerschap vormde. Eerst woonde hij zelfstandig in Amersfoort waar hij trouw aan de gemeente van de Johanneskerk deed. Daar werd hij op 21 april 2023 in een samenkomst herdacht. Hij leverde vanuit zijn isolement een bijdrage aan de publicatie 'God aan' die in 2010 door de Broederschap werd uitgegeven. Toen hij meer zorg nodig had, verhuisde hij naar de Lisidunahof te Leusden terwijl Anneke Stokvis op loopafstand een huis betrok zodat zij een groot deel van de dag samen waren. Ondanks zijn toenemende invaliditeit vierde hij zijn tachtigste verjaardag in 2019 met familie en hem trouw gebleven vrienden op het land. D

Ds. Mijnsen bleef altijd een levendige belangstelling houden voor de studie van het Nieuwe Testament en was tijdens perioden van herstel een nieuwgierig lezer van theologische en filosofische werken die hij met zijn bezoekers besprak. Die intellectuele bezigheden en tenslotte het dagelijks gesprek met en het voorlezen door Anneke konden tot aan zijn overlijden bij tijd en wijle zijn lijdensweg verlichten. Hij vertoonde onversaagd in zijn levenslange misère wat Paul Tillich genoemd heeft 'de moed om te zijn'.

Simon Vuyk

In Memoriam

Leonard Schenck

Leo

1932 – 2023

Remonstrants predikant

Toen ik ruim zeven jaar geleden predikant werd in Twente, trof ik elf emeriti aan in de gemeente. Best spannend, want ik was vers overgestapt van de PKN, en moest me ‘het remonstrantse’, wat dat dan ook wezen moge, nog eigen maken. Gelukkig werd ik bij Leo zeer hartelijk welkom geheten. Ik kon bij hem terecht met mijn vragen en onzekerheden. Samen met zijn vrouw Erika, een hele wijze en lieve dame, wist hij elke keer mijn vertrouwen weer te voeden. De afgelopen jaren ging Leo’s gezondheid steeds verder achteruit en draaiden de rollen gaandeweg om.

Leo’s moeder stierf plotseling toen hij 17 jaar was. Hij ontmoette op de middelbare school Erika, die ook een ongewone thuissituatie had. Ze waren er voor elkaar en zijn dat ruim zeventig jaar gebleven. Leo had het liefst musicus willen worden, maar toen hij het predikantschap leerde kennen, koos hij toch voor theologie. Echter, op zijn 22e kreeg hij een klap op het hoofd waardoor hij flink ging stotteren. Door alle mondelinge tentamens heeft hij daardoor ruim tien jaar over zijn studie gedaan. Hij heeft ze allemaal minstens twee keer moeten doen. Pas later leerde hij iemand kennen die hem met behulp van ademhalingstechnieken van het stotteren af hielp.

De muziek is altijd belangrijk gebleven in zijn leven: zo studeerde hij af op Bachcantates en heeft hij jarenlang in een orkest gespeeld dat in hun eigen huis bijeen kwam. Hij was tevens een begenadigd organist en heeft onder andere in de gemeente Twente voor een prachtig orgel gezorgd dat Schenckorgel is gedoopt.

In 1963 werd hij beroepen in zijn eerste gemeente: Sommelsdijk op Goeree Overflakkee. Zes jaar later ging hij naar Hengelo, en na ruim vier jaar besloot Leo over te stappen naar het ziekenhuispastoraat in Enschede. Dat sloot zeer goed aan op de training klinisch pastorale vorming die hij als een van de eerste remonstrantse predikanten gevolgd had.

Hoe welbespraakt Leo ook kon zijn, zijn onzekere kant kwam hij in het ziekenhuis geregeld tegen. Want wat kun je nog zeggen wanneer iemand ernstig ziek is? Het kwam dan ook wel voor dat Leo vertwijfeld door de ziekenhuisgangen liep. Voor die momenten had hij altijd zijn bijbel bij zich en dan sloeg hij Psalm 118: 5 op. Uit de benauwdheid heb ik tot de Here geroepen, de Here heeft mij geantwoord en mij in de ruimte gesteld. God stelde hem in de ruimte, en, zo zei hij er dan achteraan: zo kwam ik altijd weer op mijn pootjes terecht.

In de laatste periode van zijn leven verloren de woorden hun betekenis. Ik kwam op bezoek en tijdens ons gesprek zei Erika: om vijf uur komt de avondmaaltijd. Ineens leek Leo helder en hij zei: ja avondmaal, mooi. Ik ging erop in en al pratend kwamen we op het Onze Vader. Spontaan begonnen Erika en ik het te zingen, op de wijze die hij zelf ooit heeft gecomponeerd voor de gemeente Twente. Hij was stil en keek alleen maar verwonderd van de een naar de ander. Muziek en predikantschap kwamen bij elkaar in een gebed. Er ontstond ruimte. Leo kwam toch nog even weer op zijn pootjes terecht. Een paar dagen later is hij rustig in zijn slaap overleden.

Kirsten Slettenaar

In Memoriam

Antonie Jacobus Wtenweerde

Anton

1934 – 2023

Remonstrants predikant

Het is mei 1989, de gemeente Vlaardingen is al bijna twee jaar predikantsloos als er twee nieuwe kandidaten voor de vacature opdoemen. Eén daarvan is dominee Anton Wtenweerde. Het 5-jarig contract tussen Anton en een Vlaardingse ‘Samen op weg gemeente’ is onlangs afgelopen en Anton zoekt een parttime baan in de buurt. De kennismaking met hem is zo positief dat het kiescollege er snel uit is, Anton moet onze nieuwe predikant worden. Er is nog een kleine hobbel want hij is hervormd predikant en geen remonstrant. Na groen licht van de CoZa kan Anton zijn dienst in oktober aanvangen.

Zeven jaar is hij predikant van de remonstranten in Vlaardingen, totdat hij in 1996 met de VUT gaat. Naast respect voor zijn bijbelkennis had ik ook waardering voor zijn houding als hervormde binnen onze geloofsgemeenschap. In de kennismakingsronde van 1989 had hij verteld dat hij al in zijn studententijd geïnteresseerd was in de geschiedenis van de Remonstrantse Broederschap. En later zei hij dat interesse in de remonstranten en het vriend worden van onze gemeente natuurlijk niet maakte dat hij van de ene op de andere dag voluit remonstrants zou zijn. Uiteraard volkomen terecht, maar mooi om het ook te benoemen. Na zijn afscheid woonde Anton met enige regelmaat nog diensten in Vlaardingen bij.

Anton was ook een trouw bezoeker van het Convent van Predikanten. Hij vond daar al snel een eigen plek. De collegialiteit in de kleine en overzichtelijke Broederschap sprak hem aan. Ook na zijn emeritaat bleef hij de bijeenkomsten met regelmaat bijwonen.

In zijn persoonlijk leven vormde de dood van zijn dochttertje nog vóór haar tiende verjaardag een wond die hij de rest van zijn leven meedroeg. Zijn levensvriendin Annie van der Hoeven was de zonnige kant van zijn leven, naar haar luisterde hij en hij was dankbaar voor wat zij hem gaf, wetend dat dit niet vanzelfsprekend was. De tekst op zijn rouwkaart begint met de woorden: Ik geloof dat er een werkelijkheid is buiten de onze. In lijn daarmee koos ik voor de tekst die ik ook bij zijn afscheid uitsprak: Ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

W.J. Scholl

Deel 1 Commissie tot de Zaken - Personalia

1 maart 2023 – 1 maart 2024

Overleden

- In dit verslagjaar overleden ds. J.J. Mijnsen (17 april 2023, 83 jaar), ds. A.J. Wtenweerde (25 juni 2023, 88 jaar) en ds. L. Schenck (8 november 2023, 91 jaar) en prof. dr. Th. M. van Leeuwen (14 februari 2024, 76 jaar).

Proponentsexamens

- Op 24 maart 2023 hebben M. Brok, K.M. Slootweg en L.D. van Staveren met goed gevolg het proponentsexamen afgelegd in de Woudkapel te Bilthoven.
- Op 1 maart 2024 heeft J.J. Hasselaar het proponentsexamen behaald in Vrijburg, Amsterdam.

Kerkelijke zendingen

- In 2023 heeft ds. E.L. de Bijl Nachenius een remonstrantse zending ontvangen voor haar werk bij de Dienst Justitiële Inrichtingen – Penitentiare Inrichting Rotterdam.
- De kerkelijke zending van ds. W. van Wakeren voor zijn werk als geestelijk verzorger bij het Ministerie van Defensie is per 8 januari 2024 verlengd.

Beroep en afscheid

2023

- Ds. G.M. Ubels beëindigde per 1 maart haar aanstelling als predikant van Alkmaar.
- Per 1 april beëindigde ds. P.J. van Kuijk-Spaans op eigen verzoek haar werkzaamheden als predikant bij de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap Hilversum/De Kapel.
- De heer K. van Twillert is per 26 april aangesteld als pastoraal medewerker bij de Remonstrantse Gemeente Twente; de aanstelling is voor 1 jaar.
- Ds. P. Lootsma – interim-predikant in Naarden-Bussum – heeft zijn aanstelling op eigen verzoek beëindigd per 1 april.
- Ds. G.E. Bonda heeft haar werk als predikant van Zwolle per 1 mei beëindigd.
- Ds. E. van Kuijk-Spaans is per 1 juli beroepen door de Koorkerk, waarin ook de Remonstrantse Gemeente Midden-Zeeland participeert.
- De aanstelling van dhr. J.W. Douwes in Dordrecht is per 31 augustus beëindigd.
- In de vacature Van Kuijk-Spaans in Hilversum is per 1 september ds. E.J. Tillema (VVP) aangesteld.
- Ds. J.H. Röselaers heeft op 1 september het beroep aanvaard door de Remonstrantse Gemeente Naarden-Bussum.
- Ds. P.L. van Asselt beëindigde per 1 november op eigen verzoek haar aanstelling als predikant van Leiden.
- De aanstelling van ds. M.A. van Bokhoven bij Vrijzinnigen Renkum liep per 1 december 2023 af, omdat de gemeenschap zichzelf heeft opgeheven. Zij blijft in den Bosch werkzaam als geestelijk verzorger met een remonstrantse zending.

2024

- Ds. P.L. van Asselt heeft haar aanstelling als predikant in de gemeente Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop op eigen verzoek beëindigd per 1 januari.

- Ds. M. van Hal beëindigde haar werk als predikant van Leeuwarden per 1 februari; zij gaat aan de slag als ambulante predikant bij de PKN.
- Op 1 februari volgde ds. J. van Belle ds. Van Hal op als interim-predikant in Leeuwarden; voorlopig voor de periode van één jaar.
- Op 1 februari is ds. M.L.E. Dutilh gestart als interim-predikant in Leiden; in principe voor de periode van een jaar.
- Op 13 februari is de overeenkomst van opdracht van Dordrecht met ds. A.S. Lenselink verbroken. Ds. Lenselink is helaas arbeidsongeschikt geworden ten gevolge van long-covid.

Vacatures en te verwachten vacatures

Alkmaar	: vacature
Alphen ad Rijn	: vertrek ds. P.L. van Asselt; vacature
Dordrecht	: vertrek dhr. J.W. Douwes en ds. A.S. Lenselink; vacature
Nieuwkoop	: vertrek P.L. van Asselt; vervuld: T.R. Barnard per 01-04-2024
Twente	: vertrek ds. K.J.G. Slettenaar (01-06-2024); vacature
Zwolle	: vertrek ds. G.E. Bonda (01-05-2023); vacature

Gedenkdagen – bijzondere dagen voor gemeenten *(voor zover bekend)*

- In het weekend van 17 en 18 juni 2023 bestond het gebouw van Vrijburg ‘de nieuwe Rem’ 90 jaar. Rondom dit bijzondere moment zijn diverse activiteiten in gang gezet. Een publicatie over gebouw en gemeenteleven ‘Een oase in de woestijn’, een symposium ‘Een pleidooi voor tolerantie’ en een tentoonstelling.
- Groningen bestond in 2023 145 jaar, dit is op 10 december gevierd met cantatedienst.
- In 2024 bestaat de Federatie Gouda, een samenwerking van Vrijzinnige Protestanten, Remonstranten en Doopsgezinden in Gouda en omgeving 50 jaar. Om dit heugelijke feit is een heel programma gebouwd met laagdrempelige activiteiten, zoals preek van de leek diensten en diverse lezingen.

Gedenkdagen – bijzondere dagen voor predikanten *(voor zover bekend)*

- Ds. K.J.G. Slettenaar heeft op 22 januari 2023 haar 25-jarig ambtsjubileum als predikant gevierd.

Academie

- Dr. J.H. Roeland is door de Algemene Vergadering van juni 2023 01-09-2023 benoemd tot Universitair Hoofddocent aan het Remonstrants Seminarie – Arminius Instituut. Hij startte per 1 september 2023 met zijn werkzaamheden.
- Op de Algemene Vergadering van juni 2023 is per 1 januari 2024 eervol ontslag verleend aan prof. dr. C.W. Anbeek.
- Per 1 januari 2024 is dr. E. Kuyk aangesteld als Universitair Docent aan de Faculteit Religie en Theologie, met een inzet van 0,4 fte voor het seminariumonderwijs. Haar functie als studietoelichting is overgenomen door mw. A.W. van den Boogert per 1 maart 2024.

Publicaties

Publicaties van remonstrantse predikanten en theologen, publicaties over remonstranten (*voor zover bekend*):

- Christa Anbeek, Kwetsbaarheid omhelzen. Op zoek naar gemeenschappen met een hart, juni 2023 (Uitgeverij Ten Have)
- Harmen Elisa Brandsma, Langs de rivier. Bespiegelingen over uitsluiting en trauma, juni 2023 (Uitgeverij Van Warven)
- Willem B. Drees, Denken over geloven. Van moderne zekerheid tot agnostische terughoudendheid, november 2023 (Amsterdam University Press)
- Johan Goud, Een brief die niet meer dicht kan. Gesprek met mijn ongelovige alter ego, april 2023 (Boekencentrum-Boekscout)
- Eginhard Meijering, De mens. Het doel van Gods schepping? Overwegingen n.a.v. Karl Barths visie op de mens, maart 2023 (Pumbo/eigenbeheer)
- Eginhard Meijering, Zweverig vaag of hoogmoedig concreet? Overwegingen n.a.v. een confrontatie tussen de theoloog Karl Barth en de filosoof Karl Jaspers, mei 2023 (Pumbo/eigen beheer)
- Eginhard Meijering, Een Leidse theoloog keek om zich heen, mei 2023 (Pumbo/eigen beheer)
- Eginhard Meijering, Zweverig vaag of hoogmoedig concreet? Overwegingen n.a.v. een confrontatie tussen de theoloog Karl Barth en de filosoof Karl Jaspers, mei 2023 (Pumbo/eigen beheer)
- Joost Röselaers en Esther van Fenema, De leegte voorbij. Op zoek naar een verhaal dat ons verbindt, november 2023 (Uitgeverij Prometheus)
- Kirsten Slettenaar, Zin in zijn. Je weg vinden met lichaam en ziel, Ark Media 2023
- Vrijburg: Een oase in de woestijn. Bundel ter gelegenheid van het 90-jarig bestaan van de Nieuwe Rem te Amsterdam. Sinds 1998 bekend als Vrijburg, eigen beheer juni 2023

Deel 2 Commissie tot de Zaken - activiteiten

1 maart 2023 – 1 maart 2024

Bij de Algemene Vergadering van Bestuur op 10 juni 2023 hield onze voorzitter, Pieter Jöbbsis, zijn eerste jaarrede. Hij hield een persoonlijk verhaal, getiteld: ‘Waarom ik remonstrant ben en mij voor de Remonstranten wil inzetten’. Hij besluit zijn verhaal met: “Ik beschouw de remonstrantse traditie als een geschenk dat we niet onverschillig mogen behandelen. En ik geloof dat er wel redenen zijn om verontrust te zijn over de vooruitzichten van de remonstrantse traditie.” Hiermee verwoordt hij de motivatie van de CoZa om er alles aan te doen om de traditie een toekomst te bieden.

Veel gesprek in de CoZa ging dan ook over wat we moeten doen om op een gezonde manier te werken aan de toekomst. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de verschillende taak- en werkgroepen en met het Arminius Instituut en het Convent van Predikanten. Met als centrale vraag: hoe kunnen we ú en uw gemeenten ondersteunen met úw vragen, úw zoektocht, úw initiatieven? En wat moeten we landelijk ondernemen ter versterking van het geheel? De belangrijkste ontwikkelingen zetten we graag voor u op een rij. De verschillende gremia maakten ook een eigen jaarverslag, dat u elders in de Handelingen kunt terugvinden (zie deel 4. vanaf blz. 47).

Opleiding

Bij het Arminius Instituut is een voor iedereen merkbare verandering geweest. In het voorjaar van 2023 vond de werving plaats voor een nieuwe universitair (hoofd)docent. Deze persoon zou op termijn moeten kunnen doorgroeien naar de functie van hoogleraar. Wij waren zeer verheugd dat we per 1 september Johan Roeland mochten verwelkomen, goed ingebed in de VU, en naar verwachting binnen een jaar professorabel. Waar we Johan mochten verwelkomen, namen we afscheid van Christa Anbeek. Haar aanstellingsperiode liep af per 1 januari 2024. Met 15 studenten aan het seminarium hebben we continuïteit in het aantal professionals dat als predikant of geestelijk verzorger bij of namens de Remonstranten aan het werk is. Het convent kwam met een voorstel om de eigen professionalisering verder gestalte te geven en na te denken over een vernieuwd nascholingsbeleid. Dit plan zal in 2024 verder worden uitgewerkt onder regie van het Arminius Instituut en wordt naar verwachting in het najaar van 2024 in gang gezet. Daarmee hopen we ook onze bestaande professionals op een goede manier te ondersteunen in hun carrières.

Werken aan de toekomst

Een andere hoopvolle ontwikkeling wordt ingegeven door het werk van de twee projectleiders Innovatie, Jan Berkvens en Silvio Roduner, die beiden sinds 1 september 2022 aan hun uitdagende functie begonnen. Beiden zijn twee dagen in de week beschikbaar voor deze taak. Ze maakten de balans op van het werk van de innovatiepredikanten en bezochten vele gemeenten om grondig van gedachten te wisselen over de mogelijkheden en onmogelijkheden om lokaal, regionaal en landelijk een perspectief te hebben. Ze beaamden dat het een spannende zoektocht is. Wat ze ervaren is dat we als remonstranten in staat zijn om een goed aanbod neer te zetten: samen met onze conventsleden weten we mooie diensten en vieringen, gespreksgroepen, maar ook een prachtige waaier aan flankerend aanbod neer te zetten. Vaak trekken we op met vrijzinnige partners. Dat we moeten blijven werken aan de afstemming van vraag en aanbod is heel belangrijk, zo geven ze mee, maar de grootste bottleneck zit in ons beschikbare kader. Vaak lukt het nog net om “het gewone werk” te doen zoals het preekrooster invullen, maar is het lastig om de energie te vinden om uitgebreidere toekomstplannen te maken. En die toekomstplannen gaan niet alleen over vraag en aanbod, maar ook over financieringsmodellen die dat mogelijk blijven maken.

Ondertussen gebeuren er wel hoopvolle dingen aan de verschillende tekentafels. Er zijn grote gemeenten die hun visies aanscherpen. Er zijn kleine gemeenten die onder de hoede van grote gemeenten genomen worden. Er zijn

gemeenten die plannen maken om hun gebouw een centralere plek te geven in de omgeving en een “business model” maken waardoor inkomsten van externe partijen het mogelijk maken om lokaal door te gaan met kerk-zijn.

Ook zijn er enkele landelijke initiatieven. Zo wordt er samen met vrijzinnige partners aan 30/35+ beleid gewerkt. Er wordt nagedacht over een waaier aan gezamenlijke vrijzinnige activiteiten. En een gemeenschap in het Duitse Kelsterbach heeft contact met ons gezocht met de vraag of ze een remonstrantse gemeente kunnen worden. In samenspraak met gemeente Friedrichstadt en ds. Reinhold Philipp worden de mogelijkheden onderzocht en in 2024 hopen we deze groep definitief welkom te kunnen heten bij de Remonstranten.

Veel initiatieven zijn heel spannend en we weten vaak nog niet hoe toekomstbestendig ze zijn. Maar er komt ook veel positieve energie bij om de hoek kijken. Al regelmatig hebben deze plannen geresulteerd in nieuwe contacten. En dat stimuleert om verder te denken op deze ingeslagen weg.

Met de taakgroep Personeel, Gemeenten en Innovatie (PGI) wordt er gewerkt aan verdere professionalisering van de ondersteuning. Ook landelijk is het een kunst om de vacante plekken op de juiste manier te bemensen, maar we hopen in 2024 toch echt voor iedere gemeente een toegankelijk eerste aanspreekpunt te hebben.

Herkenbaarheid van de remonstranten

InZicht is opgericht in navolging van de beleidsvisie om te zorgen dat ons aanbod aansluit bij hen bij wie we denken dat ons verhaal terecht moet komen. En dat we, voor deze diverse doelgroepen, dan ook de juiste (theologische) taal spreken. Dat resulteert in thema's en aanbod, die vaak in nauwe samenwerking met de taakgroep Marketing & Communicatie (M&C) verder doordacht worden. InZicht voert de regie over onze inhoud, M&C heeft een vooral praktische invalshoek. Bij M&C is de eerste stap genomen om aan een nieuwe website te werken. Ook wordt materiaal ontwikkeld om de zichtbaarheid van remonstranten en haar activiteiten te vergroten. Recent is een samenwerking aangegaan met Nieuw Wij, zodat we blogs en nieuwsberichten via hun grote vrijzinnige netwerk kunnen delen. Sinds twee jaar zit de hoofdredacteur van AdRem in de taakgroep M&C. Met beide gremia, waar seminarium, convent en landelijk bureau elkaar vinden, hoopt de CoZa in 2024 een nog verdere doordenking te maken van een goed en herkenbaar profiel.

Oecumenisch netwerk

Ondertussen is een actieve taakgroep Oecumene aan het werk om te zorgen dat we onze oecumenische netwerken onderhouden en waar nodig hernieuwen. Waar dat relevant lijkt zorgt de taakgroep voor presentie bij oecumenische bijeenkomsten. Zo zijn de Remonstranten in 2023 vertegenwoordigd geweest op twee internationale bijeenkomsten: bij de Europe Council van de World Communion of Reformed Churches in Thessaloniki (Gerdienke Ubels), en bij de Conference of European Churches in Tallinn (Goos Minderman). Leonie van Staveren heeft in 2023 de Remonstranten vertegenwoordigd in de landelijke Raad van Kerken. Veel activiteiten van de Raad stonden in het teken van het project ‘Heilzame verwerking van het slavernijverleden’.

Andere gremia

Er zijn verscheidene commissies en taakgroepen die minder bekend zijn maar een belangrijke rol spelen. De Juridische Adviesraad staat altijd klaar om de CoZa, gemeenten en taakgroep PGI juridisch te adviseren. De taakgroep Remonstrants Erfgoed zorgt dat ons erfgoed goed gedocumenteerd is (bezittingen en archief) en dat er goed voor wordt gezorgd. De traktementscommissie brengt advies uit over aanpassingen in de traktementsregelingen van de predikanten waaromtrent advies is gevraagd.

Bestuursmodel en kerkorde

De CoZa vindt het belangrijk dat we een wendbare organisatie hebben. Regelgeving die verouderd is en een veeleisende vergadercultuur mogen niet in de weg staan van een gezonde route naar de toekomst. Beide onderwerpen staan daarom met regelmaat geagendeerd op de CoZa-agenda. In de Algemene Vergadering van Bestuur van juni 2023 kregen we feedback op de eerste voorstellen om te komen tot een wendbaar en passend bestuursmodel. We hopen aan de hand van die feedback met voorstellen te komen die ons allen helpen om het goede gesprek met elkaar te faciliteren alsmede tot goede gezamenlijke besluiten te komen. De Commissie Herziening Kerkorde heeft een uitvraagronde gedaan bij u en uw reacties zijn inmiddels geïnventariseerd. Gefaseerd zullen ze met voorstellen tot aanpassing komen en die aan u voorleggen.

Landelijk bureau

Dan tot slot het landelijk bureau als verbindende schakel in onze organisatie. Met een klein team van vier mensen, te weten Liesbeth Orthel, Michel Peters, Mariëlle van Royen en Annemarie Gerretsen, ondersteunen ze de CoZa en de taakgroepen, instellingen en commissies. Ze zijn een belangrijk aanspreekpunt voor gemeenten en predikanten en voor nieuwe leden en vrienden. Ze zijn onder meer verantwoordelijk voor de eindredactie van AdRem, advies op het gebied van Personeel en Organisatie, communicatie en PR, en verslaglegging van diverse overleggen, van de Algemene Vergadering en de vergaderingen van de CoZa.

Per 1 januari 2024 is de formatie en bezetting van het landelijk bureau als volgt:

Annemarie Gerretsen	Algemeen Secretaris	80%
Liesbeth Orthel	Bureaucoördinator	100%
Michel Peters	Projectmedewerker (Beraadslag, G&S, AdRem)	80%
Mariëlle van Royen	Adviseur P&O	40%
Jan Berkvens	Creatief projectleider innovatie	40%
Silvio Roduner	Zakelijk projectleider innovatie	40%

Op projectbasis:

Carla van der Knaap	Thesaurie (detachering vanuit KKA)	20%
---------------------	------------------------------------	-----

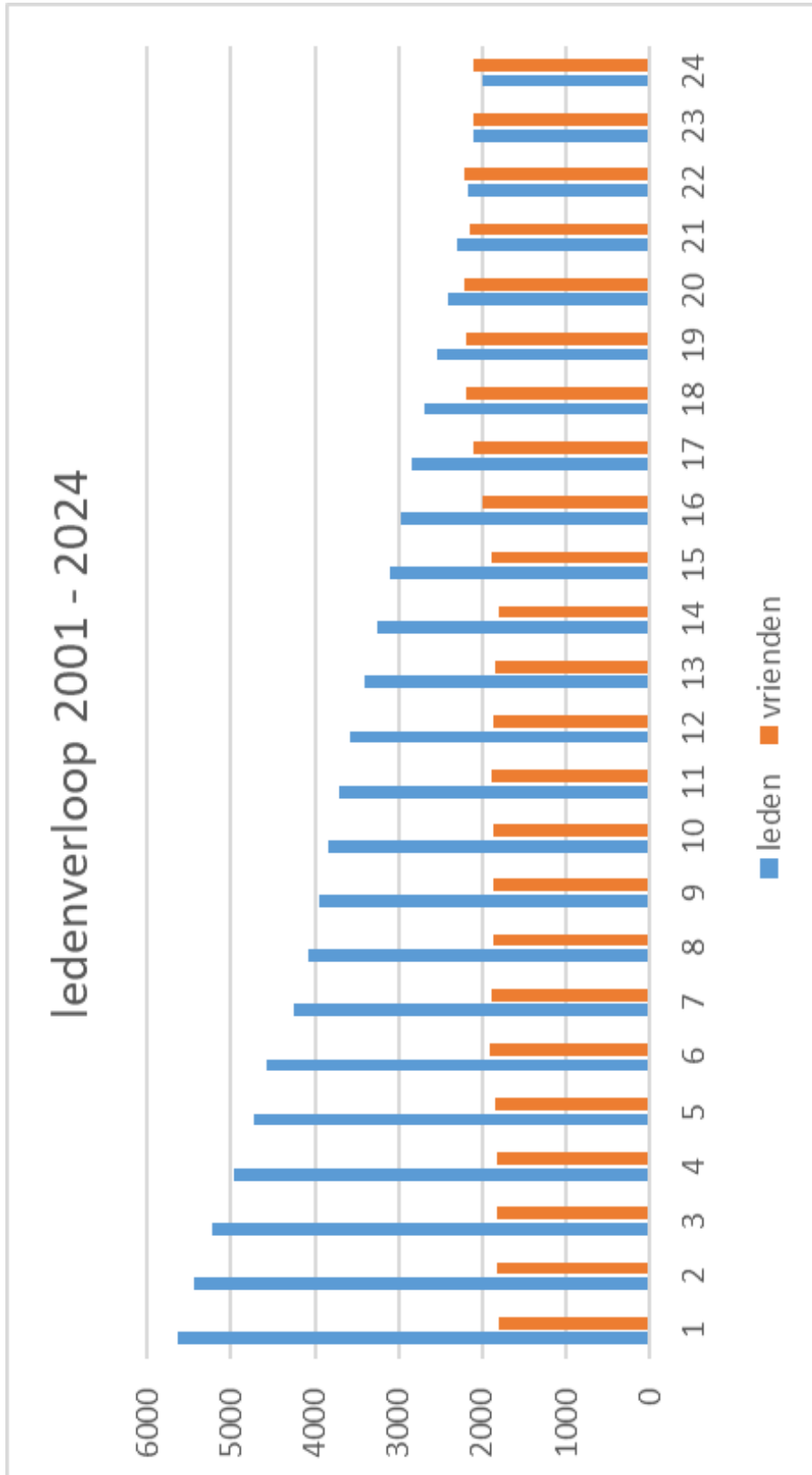
Samenstelling Commissie tot de Zaken verslagjaar 2023/24

Functie	Naam	Aftredend	Toelichting
Voorzitter	dhr. G.P. Jöbsis (Pieter) va. nov. 2022	2024	tweemaal herkiesbaar
Thesaurier	dhr. J. Muysken (Joan)	2024	niet herkiesbaar
Lid	mw. ds. C.C.S. du Croo de Jongh (Sabine)	2027	tweemaal herkiesbaar
Lid	mw. A.C. van Elk (Mieke)	2025	eenmaal herkiesbaar
Lid	mw. S. van der Meer (Saskia)	2027	tweemaal herkiesbaar
Lid	mw. ds. K.J.G. Slettenaar (Kirsten)	2026	eenmaal herkiesbaar
Lid	dhr. E.A.G. Weits (Ello) va. nov. 2022	2026	tweemaal herkiesbaar
Adviseur	dhr. G.D. Minderman (Goos)	nvt	
Secretaris	mw. A.M.D. Gerretsen (Annemarie)	nvt	

Bestuurstermijnen Commissie tot de Zaken: 1 x 4 jaar, 2 x 2 jaar (maximaal 8 jaar totaal)

Ledental

Per januari 2024 waren er in totaal 4097 remonstranten: 1997 leden en 2100 vrienden. Voor verder details, ontwikkelingen per gemeente etc. verwijst ik u naar de personele staat op blz. 15 en met betrekking tot gegevens over het kerkelijk leven naar blz. 16 en verder.

Bijlage 1 Personele staat van leden en vrienden

	totaal			leden										vrienden										bel.							
	2024	2023		totaal			bij					af		totaal			bij					af									
	totaal leden/vrienden 2024	totaal leden/vrienden 2023	verschil	leden 2024	leden 2023	verschil	geloofsbelijdenis	beginselverklaring van vriend lid	herinschrijving van vriend lid	attestatie	adm. bijgeschreven	overlijden	bedanken	van lid vriend	vertrek	adm. afgeschreven	vrienden 2024	vrienden 2023	verschil	inschrijving nieuwe vrienden	van lid vriend	vestiging van elders	adm. bijgeschreven		herinschrijving	overlijden	bedanken	van vriend lid	vertrek elders	adm. afgeschreven	belangstellenden
GEMEENTE																															
Alkmaar	77	84	-7	24	28	-4										53	56	-3													
Alphen ad Rijn	66	68	-2	33	34	-1			1							33	34	-1												17	
Amersfoort	58	56	2	37	37	0				2						21	19	2	2												
Amsterdam	204	205	-1	108	112	-4										96	93	3	3											74	
Apeldoorn	32	39	-7	19	27	-8										13	12	1	1											5	
Arminius	30	29	1	0	0	0										30	29	1	3												
Arnhem	69	74	-5	46	45	1				1						23	29	-6	1											43	
Boskoop	9	9	0	9	9	0										0	0	0												4	
Doesburg	56	63	-7	35	36	-1										21	27	-6	2											3	
Dokkum	39	42	-3	28	32	-4				1						11	10	1				1								19	
Dordrecht	73	76	-3	30	32	-2										43	44	-1	3												
Eindhoven	121	127	-6	64	68	-4										57	59	-2												4	
Friedrichstadt	76	71	5	68	63	5	5									8	8	0													
Gouda	32	30	2	20	19	1		1								12	11	1	1											4	
Gravenhage	250	273	-23	129	148	-19				1						121	125	-4	9											415	
Groningen	126	133	-7	71	75	-4										55	58	-3	5											9	
Haarlem	104	117	-13	42	49	-7				1						62	68	-6	10											14	
Hilversum	32	38	-6	19	21	-2				1						13	17	-4												123	
Hoogeveen	57	54	3	21	21	0		2								36	33	3	6											13	
Hoom*	50	50	0	20	20	0										30	30	0	1											12	
Leeuwarden	49	57	-8	30	32	-2										19	25	-6													
Leiden	141	151	-10	71	77	-6										70	74	-4	1												
Lochem-Z	81	82	-1	31	32	-1	1									50	50	0	5	1										20	
Meppel	22	26	-4	14	16	-2										8	10	-2												4	
Midden Zeeland	38	32	6	16	17	-1				1	1					22	15	7				7								1	
Naarden-Bussum	180	175	5	91	93	-2		1		1						89	82	7	9											40	
Nieuwkoop	62	69	-7	18	21	-3										44	48	-4	2											20	
Nijmegen	50	54	-4	30	29	1				1						20	25	-5													
Oosterbeek	117	115	2	37	41	-4				2						80	74	6	12											20	
Oude Wetering	41	42	-1	16	17	-1										25	25	0	1											14	
Rotterdam	501	500	1	267	272	-5		2	2	1						234	228	6	12											34	
Sommelsdijk	57	63	-6	25	27	-2										32	36	-4												10	
Twente	102	106	-4	54	57	-3										48	49	-1	4												
Utrecht	612	580	32	259	259	0	5	6	1	3						353	321	32	55	3										76	
Vlaardingen	45	52	-7	27	31	-4										18	21	-3												3	
Waddinxveen	30	28	2	22	20	2				1	2					8	8	0				1								19	
Zoetermeer	3	6	-3	3	6	-3											0														
Zwolle	70	87	-17	38	46	-8	1									32	41	-9	4											18	
Landelijke leden	335	335	0	125	124	1				5	1					210	211	-1	11	9	2										
Totaal	4097	4198	-101	1997	2093	-96	6	7	12	8	15	7	-102	-18	0	-16	-15	2100	2105	-5	163	1	12	9	2	-63	-59	-9	-18	-43	1038
GEMEENTEN																															
	totaal leden/vrienden 2024	totaal leden/vrienden 2023	verschil	leden 2024	leden 2023	leden verschil	geloofsbelijdenis	beginselverklaring van vriend lid	herinschrijving	attestatie	adm. bijgeschreven	overlijden	bedanken	van lid vriend	vertrek	adm. afgeschreven	vrienden 2024	vrienden 2023	vrienden verschil	inschrijving nwe vrienden	van lid vriend	vestiging van elders	adm. bijgeschreven	herinschrijving	overlijden	bedanken	van vriend lid	vertrek elders	adm. afgeschreven	belangstellenden	

Totaal 2023 is anders dan in vorige Handelingen omdat ledenopgave van Sommelsdijk verkeerd was overgenomen door het bureau.

* cijfers zijn niet uitgesplitst op kerkelijke denominatie

Bijlage 2

Kerkelijk leven

Gegevens voor zover
doorgegeven door
gemeenten

*Deze cijfers gaan jaarlijks
naar het Kaski t.b.v.
onderzoek en worden
gebruikt t.b.v. de actie
Kerkbalans*

gemeente	kind - doop	volwassene - doop	jeugdwerk tot 12 jaar	jeugdwerk 12-20 jaar	studentenwerk 18-30 jaar	volwassenen - catechisatie	volwassenen - gesprekskringen	volwassenen - andere activiteiten	huwelijk - levensverbintenis	kerkelijke begrafenis/crematie	bezoekers kerkdienst	kijkers kerkdienst online	bezoekers experimentele dienst
Alkmaar							12			1	30	32	45
Alphen							10			3	24		15
Amersfoort - do-re-vvp			8	6	7		50	50	1	5	55	7	45
Amsterdam - re-vvp	10		20	5	15		150	100	2	6	50	100	70
Apeldoorn													
Arminius							8	10			9	8	13
Arnhem - re-vvp			9				31	30		4	20	15	20
Boskoop - re-vvp											15		7
Doesburg													
Dokkum								30		1	20		
Dordrecht										3	25		
Eindhoven													
Friedrichstadt													
Gouda - do-re-vvp	1		14				35				50	70	
Gravenhage			2	11		5	13	18		11	30	15	10
Groningen			6	1	50		40	30			38	52	30
Haarlem										7	46	17	94
Hilversum - do-npb-re-vvp	2					6	15	25		3	25	20	
Hoogeveen						15	12	6		1	30		20
Hoom - do-re							40				35		
Leeuwarden								15		-1	18		18
Leiden - do-re			19	6			40			2	44		
Lochem													
Meppel - do-re							20				15		
Midden Zeeland - re-vvp							90	50		2	65	35	
Naarden-Bussun							30	20		3	40	50	
Nieuwkoop							20	134		2	18	7	
Nijmegen - do-re							8	6			25	8	
Oosterbeek						8	20			3	40	53	60
Oude Wetering							18	30			20		
Rotterdam (incl. Breda)	1	1	3	1	12	10	160	53	2	7	70		15
Sommelsdijk							15			4	20	7	
Twente													
Utrecht (incl. regio)	2	1	10	8		40	165	1610	1	6	130	90	18
Vlaardingen											10		
Waddinxveen							6			1	20		
Zoetermeer - do-re-vvp													
Zwolle			4				20	20		1	45	5	
Landelijke leden													
Totalen	16	2	95	38	84	84	1028	2237	6	75	1082	591	480

Bijlage 3

Personele bezetting, gebouw

*Gegevens voor
zover doorgegeven
door gemeenten*

gemeente	aantal predikanten	aantal predikanten in FTE	aantal pastoraal werkers	aantal pastoraal werkers in FTE	organisat (loondienst)	organisat (loondienst) FTE	aantal vrijwilligers	eigen kerkgebouw
Alkmaar	vac						40	ja
Alphen	1	0,15					10	ja
Amersfoort - do-re-vvp	1	0,8	1	0,15	1	0,1	75	ja
Amsterdam - re-vvp	2	1,2					70	ja
Apeldoorn	nvt							ja (1/3 deel)
Arminius	1	0,2						nee
Arnhem - re-vvp	1	0,6					30	ja
Boskoop - re-vvp	1	0,15					5	ja
Doesburg	1	0,3						nee
Dokkum	vac		1	0,05			20	ja
Dordrecht	vac						15	ja
Eindhoven	1	0,6						ja
Friedrichstadt	1	0,2						ja
Gouda - do-re-vvp	1	0,6	1	0,2			45	nee
Gravenhage	2	1,5					50	ja
Groningen	1	0,7					40	nee
Haarlem	1	0,7					36	ja
Hilversum - do-npb-re-vvp	2	0,9					50	ja
Hoogeveen	1	0,25					30	ja
Hoom - do-re	1	0,44					25	ja
Leeuwarden	1	0,2					14	nee
Leiden - do-re	1	0,4						nee
Lochem	1	0,5	1					ja
Meppel - do-re	1	0,35					5	nee
Midden Zeeland - re-vvp	1	0,5					70	nee (vvp)
Naarden-Bussum	1	0,5					50	ja
Nieuwkoop	vac						45	ja
Nijmegen - do-re	1	0,4					12	ja
Oosterbeek	2	0,5					40	nee (fonds)
Oude Wetering	1	0,16					20	ja
Rotterdam	2	2					90	ja (pacht, stichting)
Sommelsdijk	0						3	ja
Twente	1	0,5	1	0,6				ja
Utrecht	3	2,2					216	ja
Vlaardingen	0						5	ja
Waddinxveen	0						12	ja
Zoetermeer - do-re-vvp	1							nee (vvp)
Zwolle	vac							nee
Landelijke leden								nee
Totalen	36	17,5	5	1	1	0,1	1123	

Deel 3 Gemeenten

Alkmaar

Ter inleiding 2023 was in vele opzichten een denkwaardig en turbulent jaar. Al vroeg in het voorjaar kondigde onze voorganger Gerdienke Ubels aan dat zij haar dienstverband niet wenste te verlengen. In de zomerperiode is er een wervingsprocedure voor een nieuwe predikant gestart die, helaas, niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. In oktober werd de gemeente geconfronteerd met een bestuurscrisis. Het conflict werd vnl. veroorzaakt door een gebrekkige onderlinge communicatie. Uiteindelijk zijn twee kerkenraadsleden in het derde kwartaal teruggetreden. Vervolgens is er iom de ALV een interim-kerkenraad aangesteld. Door alle strubbelingen is er veel van het werk blijven liggen.

Beleid Het in 2022 opgestelde beleidsplan *Werk in Uitvoering* loopt tot 2027 en is de basis voor ons beleid. In september was de eerste evaluatie van het werken met werkgroepen. Deze wordt september 2024 herhaald.

Kerkdiens-/liturgie Een groot deel van het jaar is gebruik gemaakt van gastpredikanten. Alle diensten zijn uitgezonden via de Kerkomroep, waar ook niet-gemeenteleden gebruik van maken. Gelukkig konden ook de *Op Adem Komen-vieringen* doorgaan. Deze diensten met een meditatief karakter, ondersteund door ons koor, hebben een open karakter. Een lang gekoesterde wens van de liturgiewerkgroep ging in vervulling: de aanschaf van een liturgietafel voor gebruik tijdens de kerkdiensten (en door de bijzonder ambtenaar van de burgerlijke stand bij huwelijken). De liturgiewerkgroep organiseerde een zangochtend. Onder leiding van onze organist David Kienzle studeerden we samen met het Op Adem Komen-koor liederen in die ook in de zondagochtenddiensten kunnen worden gebruikt. De tweewekelijkse Stiltemeditatie trekt steeds nieuwe belangstellenden van buiten de eigen kring.

Programma De Voorjaarsserie (lezingencyclus) had als thema *(On)geduld in Tijden van Verontrusting* met als sprekers: Stevo Akkerman, Welmoed Vliieger en Chris Doude van Troostwijk. Zoals gewoonlijk trokken de lezingen ook dit jaar weer veel deelnemers, ook van buiten de eigen gemeente. In de gemeente zijn drie gesprekskringen actief: Onderweg (bespreking van boeken), Bij de tijd (maatschappelijke thema's) en een kring rond het boek van Johan Goud. Voor de Buitendag trokken

we dit keer het water op: een boottocht over het Noord-Hollands kanaal en het Alkmaarder meer.

Contactledenwerk-pastoraat Leden van de werkgroep Pastoraat bezoeken in hun wijk trouw gemeenteleden in bijzondere omstandigheden zoals ziekte, jubileum, verjaardag, of gewoon voor een praatje en bezoeken op verzoek. Rond de Kerst wordt er jaarlijks een plant gebracht bij onze 80-plussers.

Diaconie Sinds we in de gemeente werken in een nieuwe structuur van Kerkenraad met werkgroepen vindt een groot deel van het diaconale werk plaats vanuit de werkgroep diaconaat. Leden van deze werkgroep maken jaarlijks een Collecterooster en verzorgen de wekelijkse collecten tijdens de diensten.

Communicatie Vanuit de werkgroep Communicatie probeert onze Remonstrantse gemeente alle mogelijke middelen in te zetten om informatie te geven over wat ons beweegt en wat er aan nieuws te melden valt, bijv. via onze website, het gemeenteblad *Flitsen uit het Fnidsen*, Facebook en plaatselijke en regionale bladen. Wekelijks wordt de liturgie voor de komende zondag digitaal verspreid onder alle gemeenteleden. Via Kerkomroep wonen velen de diensten thuis bij, op de zondag of op een eigen gekozen dag en tijd.

Gebouw Ons kerkgebouw is een rijksmonument en behoeft onderhoud. Dit jaar is besloten de kerkzaal te isoleren mede in verband met de stijgende energiekosten hetgeen in januari 2024 wordt uitgevoerd. De geluidsinstallatie (versterker en microfoons) in de kerkzaal heeft een update gehad. De tuinkamer heeft een metamorfose ondergaan. Het plafond is in oude luister hersteld en er zijn om de galm tegen te gaan platen aan het plafond opgehangen. De kamer is opnieuw ingericht met kleurrijk meubilair. In de tuin zijn nieuwe tuinbankjes geplaatst en we hebben nu ook de beschikking over een grote parasol. Met de opbrengsten uit verhuur probeert de kerkenraad de kosten voor het onderhoud gedeeltelijk te financieren. Het is wel steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden tbv de verhuurtaken. Tijdens het kaasmarktseizoen kon de kerk weer opengesteld worden voor bezoekers. Ook op de jaarlijkse Monumentendag is onze kerk door velen bezocht.

Samenwerken Sinds 2004 werken Doopsgezind, Luthers en Remonstrants Alkmaar samen in de jaarlijkse gemeenschappelijke. Predikanten en een kerkenraadslid van genoemde kerken ontmoeten elkaar op reguliere basis. Verder wordt onze gemeen-

te vertegenwoordigd in de Alkmaarse Raad van Kerken

Toekomst De interim-kerkenraad is voor 6 maanden aangesteld. Het vinden van nieuwe kerkenraadsleden (en de werving van een predikant) heeft prioriteit. Zorgelijk is het feit dat de gemiddelde leeftijd van de leden hoger wordt en er nauwelijks aanwas van jongere mensen is. Dat maakt het vinden van voldoende vrijwilligers om alle taken uit te voeren steeds ingewikkelder.

Oecumene Onze gemeente is vertegenwoordigd in de Alkmaarse Raad van Kerken. We deden mee aan de paasactie (supermarktbonnen voor minder beelden), het uitwisselen van een adventsgroet en aan de jaarlijkse ARK-dienst.

Alphen

Ter inleiding In 2023 is onze predikant, ds. P.L. van Asselt, wegens ziekte vanaf november afwezig geweest. Tijdens het ziekteverlof hebben de geplande gemeenteactiviteiten doorgang kunnen vinden. Haar gezondheidsklachten vormden voor haar de reden een verzoek tot eervol ontslag in te dienen, ingaande op 1 januari 2024.

Kerkdienst-liturgie In totaal zijn er 27 kerkdiensten gehouden. Onze eigen predikant, ging tot haar ziekteverlof gemiddeld 1 keer per maand voor. Zij is tevens voorgegaan met Pasen. In de Pinksterdienst en de Kerstavonddienst zijn ds. D.C. Peters en Tj. Barnard voorgegaan. De herdenkingsdienst voor de overleden gemeenteleden werd wegens ziekte van ds. Van Asselt geleid door de voorzitter en de secretaris van de kerkenraad. De wijze waarop zij dat deden kon op veel waardering rekenen van de gemeenteleden en de genodigden. De overige diensten werden verzorgd door gastpredikanten.

Programma De twee koffieochtenden, de Meditatiebijeenkomsten en de gespreksgroepen konden allemaal doorgaan. Wegens gebrek aan belangstelling is besloten om met ingang van 1 september de maandelijkse Instuifbijeenkomst te laten vervallen. De startzondag op 3 september vond plaats in de kerk te Zwammerdam. Na afloop werd er met de kerkgangers geluncht. Op 19 december werd de jaarlijkse Kerst-Broodmaaltijd gehouden.

Vrijwilligers Uit de ondersteuning van de vrijwilligers tijdens de kerkdiensten, de meditatiebijeenkomsten, de gespreksgroepen, de koffieochtenden en de twee gezamenlijke maaltijden blijkt dat we een levendige kerkgemeenschap vormen. Net als deze vrijwilligers verdienen ook de redactrice van de Ge-

meenteberichten, de websitebeheerder, de bezorgers van dit informatiebulletin én de contactleden, de koffiedames, de schoonmakers, de PR-commissie, de Open kerkdagen gidsen en de restauratiecommissie een groot compliment voor het vele werk dat wordt verricht!

Contactledenwerk Op basis van gezamenlijke inventarisatie door de predikant en kerkenraad en op basis van meldingen door contactleden, heeft de predikant leden en vrienden bezocht. Onder leiding van ds. L. van Asselt kwam de contactledengroep 1 keer bijeen. Naar aanleiding van de terroristische aanslag van Hamas op 7 oktober 2023, heeft de gemeente het kerkgebouw op donderdag 12 oktober gastvrij opengesteld voor de lokale Joodse gemeenschap. In de voormalige sjoel kwamen zij bijeen om de slachtoffers te herdenken en hun steun te betuigen aan de nabestaanden en de familieleden van de gegijzelden.

Diaconie Onze diaconale taken bestaan voor het grootste gedeelte uit financiële bijdragen aan diverse landelijke diaconale doelen. Ook het Diaconaal Platform Alphen en het Restauratiefonds ten behoeve van ons kerkgebouw werden financieel ondersteund. Ook dit jaar ondersteunde onze kerkgemeenschap de Kerstpakkettenactie van het Diaconaal Platform Alphen. Het inzamelen van levensmiddelen bij onze kerk in Alphen was een succes. Er konden enkele goedgevulde dozen bij de Voedselbank worden afgeleverd.

Samenwerking Op 5 februari en 8 oktober vonden twee remonstrantse streekdiensten plaats in Alphen aan den Rijn en Waddinxveen. Beide diensten werden door zo'n 25 personen bezocht. In het kader van de Preek van de Leek wordt er samengewerkt, met de Vrijzinnig Protestantse gemeente in Alphen aan den Rijn. Dit jaar was auteur Gerda Blees op 10 december gastspreker in de Oudhoornse kerk.

Publiciteit Het blad Gemeenteberichten is weer zes keer zeer fraai uitgevoerd op papier verschenen. Elke eerste zaterdag van de maand is er Open Kerk. Dan is onze kerk, die gehuisvest is in de voormalige synagoge van Alphen, opengesteld voor publiek. Ook tijdens de Open Monumentendag en de Jaarmarkt was ons kerkgebouw opengesteld voor bezichtiging en was er in het gebouw een kringloopmarkt kraam ingericht. In een aantal gevallen heeft dat ertoe geleid dat bezoekers van de Open dagen een remonstrantse kerkdienst hebben bezocht.

Bestuur De kerkenraad vergaderde 9 keer en de ALV vond plaats op 13 april. Tevens hielden wij op

5 oktober een Gemeenteavond om met leden en vrienden van gedachte te wisselen over de toekomst van onze gemeente.

Toekomstperspectief Ook het afgelopen jaar heeft tijdens de Open kerkdagen een aanzienlijk aantal bezoekers ons karakteristieke kerkgebouw, gevestigd in de voormalige synagoge, bezocht. Nadien heeft een aantal van hen een remonstrantse kerkdienst bezocht. Ten einde nieuwe vrienden en leden te werven, blijven we alert om bezoekers voor onze kerkgemeenschap te interesseren.

Amersfoort

Inleiding Voor de Johanneskerk was 2023 een levendig jaar vol activiteiten. Voor het eerst sinds corona kon het jaarlijkse gemeenteweekend in Bennekom weer doorgaan. Het thema was *Johannes, Johanna en alles daartussenin* en er deden ruim 40 mensen mee.

Beleid Op bestuurlijk gebied lag het accent op het aanpassen van de statuten en het reglement. Hierdoor is bereikt dat vrienden van de Johanneskerk ook stemrecht hebben en in de kerkenraad kunnen deelnemen. Ook is geregeld dat de Vereniging van Vrijzinnig Protestant Amersfoort als participant in de Stichting Financiële Samenwerking Johanneskerk vervangen is door de Protestantse Wijkgemeente van Bijzondere Aard Johanneskerk.

Kerkdienst-liturgie De werkgroep Liturgie heeft een Liturgiedag georganiseerd waar de 15 deelnemers een enthousiaste inbreng hadden. De meest concrete voorstellen waren om aan het begin van de dienst een wat langere stilte in te bouwen en om meer participatie van gemeenteleden te laten plaats vinden, met name bij de voorbeden.

Programma Nieuw dit jaar is het pionierstraject *Café Veerkracht*, een initiatief voor twintigers en dertigers gericht op zingevings- en geloofsvragen. Hiervoor wordt onze predikant een dag per week vrijgemaakt.

Jongeren Er is dit jaar een nieuwe jongerenwerker aangesteld voor de tieners. De basisschoolkinderen kwamen net als andere jaren om de twee weken bij elkaar. Zij hebben traditiegetrouw het Kerstspel georganiseerd op Kerstavond. Daar kwamen veel mensen op af, ook van buiten de gemeente.

Contactledenwerk Dit jaar is er een inventarisatie geweest naar de behoefte aan contactleden en zijn mensen opnieuw aan elkaar gekoppeld.

Diaconie Naast de verschillende collectiedoelen, ver weg en dichtbij heeft de diaconie individuele ondersteuning geboden aan een puberjongen die in

armoede in een instabiel gezin opgroeit en aan een Oekraïens-Armeens gezin dat een tweeling verwacht. De vredesduif heeft een nieuw onderkomen gevonden en de jaarlijkse adventsmiddag waarbij ook brieven voor Amnesty zijn geschreven was een succes.

Samenwerken Er was intensief contact met de Ruimteviering. Zij hebben 9 vieringen gehouden op zondagmorgen. We zijn aan het inventariseren of en zo ja, hoe we samenwerking willen voortzetten.

Oecumene De wake voor de nacht van de vluchteling in de Johanneskerk was een groot succes. Elke twee uur was er een viering, georganiseerd door een ander kerkgenootschap. De namen van de overledenen aan de grenzen van Europa werden gelezen

Gebouw Het kerkgebouw is ons eigendom en de benedenverdieping wordt 40 uur per week gehuurd door De Boeier, de dagbesteding van GGZ Centraal. Onze andere vaste huurder is de Ethiopische Orthodoxe Kerk. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om zonnepanelen op het dak te plaatsen.

Toekomst We zijn hoopvol gestemd doordat in 2023 het aantal leden/vrienden van de Remonstranten in Amersfoort en het aantal leden/vrienden van de Johanneskerk in zijn geheel iets is toegenomen. Deze toename bestaat vooral uit zestigers. Zij blijken hun weg in de gemeente goed te vinden en vervullen al een actieve rol binnen verschillende commissies.

Amsterdam

Algemeen De Remonstrantse Gemeente Amsterdam (RGA) werkt nauw samen met de Vereniging van Vrijzinnige Protestant Amsterdam (VVP) onder de naam (Stichting Vrijzinnig centrum) Vrijburg.

Inleiding Dankzij de bezielende leiding van het team, in samenwerking met veel vrijwilligers, kijken we terug op een positief kerkelijk jaar. Er blijkt een toenemend aantal belangstellenden voor de diensten, zowel fysiek in de kerk als bij de uitzendingen online. De aanstelling van Joost Röselaers is verminderd van 0,7 fte naar 0,4 fte en Rachelle van Andel pluste van 0,7 naar 0,8 fte.

Kerkdienst-liturgie Onder leiding van Mpho Tutu van Furth waren er naast de gebruikelijke kringen en cursussen, de tweewekelijkse bible-study en maandelijksse prayers. In de dienst Vrijburg laat Voorgaan zijn Joyce Silvester, Joris Luyendijk,

Thijs Launspach voorgegaan en in Vrijburg laat Horen trad celliste Blanca Martin samen met onze organist Jan Pieter Lanooy op. In de Adventstijd waren er Taize-meditaties.

Programma Met Between Borders hadden we een solidariteitsmaaltijd in Vrijburg. Er waren 55 deelnemers en er werd een heerlijke vegetarische maaltijd door vier Soedanese koks bereid en opgediend. Na de maaltijd werd er muziek gemaakt door drie Afrikaanse vluchtelingen. De Remonstrantse Diaconie heeft net als eerdere jaren alle kosten voor de maaltijd voor haar rekening genomen. Er waren verschillende nieuwe tentoonstellingen in de Moddermanzaal. De wekelijkse online-vrijzinnige miniaturen, podcasts, werden goed beluisterd en gelezen en de vele kringen, die het hart vormen van de gemeenschap vormen, werden weer goed bezocht. In juni vierden we *90 jaar Nieuwe Rem* en deden een aantal Vrijburgers mee met Nacht van de Vluchteling. Nieuw dit jaar is het *Vrijburg Filmcafé* onder leiding van predikant Jan Berkvens.

Pastoraat/contactleden- en schakelwerk Het pastoraat had dit jaar de grote aandacht van predikanten en gemeenteleden. Er zijn zes contactleden en een coördinator-contactleden die drie keer per jaar alle leden en vrienden van 80 jaar en ouder, bellen of bezoeken. Twee keer per jaar komt deze groep bijeen met de predikanten om te spreken over deze contactrondes. Eenmaal in de 14 dagen worden geprinte preken verzonden naar leden en vrienden zonder email (of internet).

Diaconie Collectiedoelen worden gekozen uit kleinschalige, goed gecontroleerde projecten. Daarnaast zijn zondagse collecten voor gemeente of diaconie een aantal keren gewijzigd naar doelen waar acuut hulp nodig is. Zoals er naast de vastgestelde jaarlijkse gift extra giften zijn gegaan naar Stichting Leergeld Amsterdam door een noodkreet van de voorzitter en Vrienden van Hope Flowers in verband met de oorlog in Gaza. Het inloophuis Makom heeft dit jaar een gift in natura (Magic Mix apparaat) ontvangen. Iedere dag worden er zo'n 90 maaltijden bereid voor dak- en thuislozen. En voor het Savoy Hotel, waar zo'n 100 Oekraïners wonen, is een tosti-grill apparaat aangeschaft. Er zijn twee jonge Oekraïense strijkers en één Russische strijker financieel ondersteund in samenwerking met Geloof en Samenleving zodat ze naar een muziek zomerkamp konden van de organisatie Jonge Strijkers Nederland. Twee leden van de diaconie zijn bij de wielervedstrijd geweest van de Street Wise Cycle Race op een wielervedstrijd in Amsterdam Sloten. Deze dag wordt georganiseerd door H.V.O. Que-

rido en de Regenbooggroep. Op deze dag strijden dak- en thuislozen in verschillende categorieën en de dag wordt afgesloten met een barbecue. Deze barbecue is mede gefinancierd door de diaconie. De paas- en kerstkaarten werden dit jaar door de leden en vrienden goed ontvangen.

Jongerenwerk en kinderkerk De kinderkerk verheugt zich in een toenemend aantal kinderen. Er is samenwerking met Marthe de Vries uit Utrecht. De Kelder is opgeknapt en de groep is op reis geweest. Tieners organiseerden dit jaar het kerstspel.

Oecumene De Raad van Kerken Amsterdam bezocht Vrijburg voor kennismaking met nieuwe lidkerken. De Liberaal Joodse Gemeente organiseerde voor het Interreligieus netwerk Zuid, waarin Vrijburg participeert, een bijeenkomst naar aanleiding van de oorlog in Gaza.

Publiciteit-communicatie De rol van de website en de rol van digitale nieuwsbrieven wordt steeds groter bij de publiciteit rondom activiteiten. Er zijn plannen voor een nieuw kwartaalblad. In een eerder jaar is nieuwe apparatuur aangeschaft voor het breder kunnen uitzenden van de diensten.

Gebouw Er wordt aan het gebouw veel gerenoveerd en verduurzaamd, zodat het aantrekkelijk blijft voor Vrijburgers en huurders. Gedurende het jaar is er geld ingezameld voor het plaatsen van een nieuw orgel dat, in afwachting, nog op het balkon in vele losse onderdelen ligt.

Beleid en toekomstperspectieven De statuten van de RGA, Diaconie, VVP en Vrijburg worden onder de loep genomen en vernieuwd. Er wordt nagedacht over een nieuw aanbod van cursussen.

Apeldoorn

Werkgroep Apeldoorn Hoewel wij als tweekoppig bestuur van de kerkenraad het jaarverslag van 2022 eindigden met de hoop dat er spoedig een einde zou komen aan een het proces van verkoop van ons eenderde deel van de Regentessekerk, is dat helaas niet gelukt. Wel is onofficieel de Werkgroep Remonstranten Apeldoorn (WRA) aan het werk gegaan, waarbij Rijnder en Frieda Wielinga als coördinatoren van de diensten optraden, daarin bijgestaan door Wim Sips, en de contacten met de VVR onderhielden. Zij willen dit tot en met 2024 blijven doen. Daarnaast is er een systeem opgezet waarin een aantal leden om de beurt bloemen koopt en weg brengt en tevens mensen die dat nodig hebben, ophaalt voor en weer thuisbrengt na de dienst: even-

eens is er een rooster voor de geluidsdienst opge-
maakt.

Bestuur De kerkenraad kwam slechts tweemaal bij een in januari en februari, omdat Renny van Heuven geen activiteiten meer wilde aangaan en slechts aangebleven was om een handtekening te kunnen zetten onder officiële stukken. Wim Sips en Pieter Jöbbsis hadden zich immers gecommitteerd aan de verkoop van de kerk. Verder was er veel telefonisch en mondeling contact tussen voorzitter en penningmeester over lopende zaken.

Kerkdienst-liturgie Dit jaar waren er achttien diensten, waarvan ds. Joost Röselaers er een leidde en ds. Annemarijke van der Woude er in twee voor ging; de andere diensten werden door wisselende predikanten ingevuld. In vier open, resp. opengevalen preekbeurten vielen Florus Kruyne en Dora Lunenburg op korte termijn in, en in twee gevallen ds. Foeke Knoppers waarvoor wij hen zeer dankbaar waren.

Programma Van de (gespreks) groepen kwamen alleen nog de contactleden en de 40 jaar oude 50+ negen keer bij elkaar. De kring TWEK (Tussen Werk en kerk) is weer helemaal opgeleefd o.l.v. ds. Röselaers, kwam vier maal bij elkaar. Er is zelfs een wachtlijst! Dat is bijzonder verheugend.

Contactledenwerk In het voor- en najaar werd een groothuisbezoek georganiseerd onder leiding van de beide predikanten. Zo leren zij meteen een aantal Apeldoornse leden iets beter kennen. De contactleden zetten hun belangrijke taak voort door voeling met de leden te houden. Op vrijdag 10 februari 2023 vond er een overleg plaats tussen Röselaers, contactleden, coördinatoren en kerkenraad, o.a. om hem wegwijs te maken in Apeldoorn bij bezoeken aan gemeenteleden. Er zijn dit jaar echter geen bezoeken gebracht.

‘SOW’ Oosterbeek – Apeldoorn Op 19 maart vond de Algemene Ledenvergadering plaats, waarin Klaas Stoter, voorzitter kerkenraad Remonstrantse Gemeente Oosterbeek, het woord voerde en o.a. iedereen uitnodigde voor de dienst en een lunch de week daarop in Oosterbeek. Een tiental leden gaf daaraan gehoor. De voorzitter bood toen een aantal erfstukken uit Apeldoorn aan, oa het portret van Wtenbogaert (reproductie) in 1633 door Rembrandt en een gebonden facsimile uitgave van de ‘Remonstrantie’ tgv de 300ster gedenkdag 14 januari 1610.

Overdracht archief De voorzitter ordende tussen 25 april en 9 mei het al enigszins geordende RGA archief intensief verder en leverde dat af bij CODA, Apeldoorn, waar het eerste deel 1956-1990 al ligt opgeslagen. Alleen dit laatste jaar en het hele pro-

ces rond de opheffing van de RGA moet er nog heen.

Verkoop 1/3 kerk Wat betreft de verkoop van ons deel van de kerk: Op 23 januari werden een *Overeenkomst op hoofdpunten* en een *Huurovereenkomst Regentessekerk* voor een periode tot 31 december 2027 ondertekend door de kerkenraad RGA en vertegenwoordigers van de VVP en NPB. De overdracht van de kerk werd verder uitgewerkt. De taxatie van de kerk werd gedaan door iemand die werd aangeraden door de heer D. von Meyenfeldt, steun van de NPB/VVP. Op sterk aanraden van notaris Tesink werd een hypotheekacte opgesteld met een hypotheekrecht. De twee andere partijen vonden het bedrag van de waarde van de kerk veel te hoog. De onderhandelingen werden in het najaar overgenomen door oud notaris Cees de Monchy, lid van de RGO. Tevergeefs probeerde hij tot drie keer toe de NPB en de VVP te doen inzien dat het volkomen legaal en zakelijk is dat je als je aan een andere partij een grote som geld leent met uitstel van betaling, ook nog renteloos, je een zekerheid moet stellen door een hypotheekrecht te vestigen. Ze waren niet te overtuigen. Een periode van rust is nu nodig alvorens de onderhandelingen verder te kunnen voeren. Omdat de kerkenraad besloten heeft het bestuur van de RGA na zoveel lastige jaren over te dragen, zei de kerkenraad van de RGO, in overleg met het landelijk bureau te Utrecht, zich bereid te verklaren dit op zich te willen nemen. Dit werd ook meegedeeld op de laatste Algemene Ledenvergadering van de RGA in de Regentessekerk op 17 december, waarin Renny van Heuven en Wim Sips in aanwezigheid van zeven leden voor het laatst als voorzitter/secretaris en penningmeester optraden. Daarmee is het doek van de Apeldoornse kerkenraad van de RGA gevallen en worden de Remonstranten sindsdien bestuurd vanuit Oosterbeek.

Arminius

Inleiding en beleid In januari 2023 is Leonie van Staveren begonnen als predikant van Arminius. Met haar hebben we activiteiten georganiseerd, waarbij het leuk is om haar persoonlijke interesse terug te zien in de activiteiten. In de zomer zijn we naar Suriname geweest voor een uitwisselingsproject met jongeren daar, en voorafgaand aan deze reis hebben we verschillende activiteiten georganiseerd om ons meer te verdiepen in de Surinaamse cultuur en geschiedenis. Daarnaast hebben we afgelopen jaar ook weer online bijeenkomsten georganiseerd, zodat

jongeren vanuit het hele land gemakkelijk kunnen aansluiten.

Programma Een aantal van de activiteiten waren gerelateerd aan de reis naar Suriname in de zomer, zoals een keti koti stadswandeling in Amersfoort en een rondleiding van Charl Landvreugd in het Stedelijk Museum Amsterdam. Ook na de reis blijven we in contact met de jongeren in Suriname en zetten we het gesprek voort, zo hebben we inmiddels twee online activiteiten georganiseerd. Afgelopen jaar hebben we een aantal diensten en activiteiten met andere Remonstrantse gemeenten georganiseerd. Er was een experimentele dienst in samenwerking met ds. Kim de Berg en de Federatie in Gouda. En met ds. Esther van der Panne van de Remonstranten in Eindhoven hebben we een online gesprek en kerkdienst rondom het avondmaal georganiseerd. De kerstlunch was in de Remonstrantse kerk Den Haag en enkele vrienden van Arminius verzorgden de lezingen en voorbeden tijdens de dienst. Daarnaast waren er ook weer een aantal terugkerende activiteiten, zoals het kloosterweekend en het filmfestival Movies that Matter.

Samenwerken Afgelopen jaar hebben we een aantal mooie diensten en activiteiten met andere Remonstrantse gemeenten georganiseerd, zoals met ds. Kim de Berg en ds. Esther van der Panne. Het was leuk om met deze predikanten samen te werken en zo hartelijk te worden ontvangen in hun gemeenten.

Pastoraat Afgelopen jaar waren ds. Jan Berkvens en ds. Leonie van Staveren samen predikant van Arminius. Waarbij Jan voornamelijk de Suriname uitwisseling en daaraan gerelateerde activiteiten organiseerde, en Leonie de andere activiteiten organiseerde. Gezamenlijk deden zij het pastoraat voor vrienden en betrokkenen van Arminius en houden regelmatig gesprekken met jongeren als hier behoefte aan is.

Communicatie Activiteiten worden geplaatst op onze website, en met enige regelmaat verschijnt er een nieuwsbrief waarbij de activiteiten onder de aandacht worden gebracht. Daarnaast hebben we de Whatsapp groep 'Arminius+', waarop activiteiten worden gepromoot en vrienden interessante activiteiten of artikelen delen. Verder schrijven we soms een stuk in de AdRem, zoals over de Suriname reis, waarmee we onze zichtbaarheid willen vergroten binnen en buiten de Remonstrantse gemeenten en nieuwe geïnteresseerden ons weten te vinden.

Toekomst In 2024 hebben we weer plannen voor een divers programma met levensbeschouwelijke en culturele activiteiten. In augustus komen de Suri-

namaamse jongeren naar Nederland, en zullen we de uitwisseling voortzetten. Verder zijn er plannen voor het samenwerken met verschillende Remonstrantse gemeenten. En we organiseren een online gespreksgroep waarbij we de boekenserie Goddeeltjes zullen bespreken.

Arnhem

Beleid Vanaf 2023 zijn we een nieuw beleidsplan aan het ontwikkelen i.v.m. de huidige ontwikkelingen in de Parkstraatgemeente. In een extra ALV zijn de statuten van de Parkstraatgemeente gewijzigd om o.a. ook leden van de Parkstraatgemeente de mogelijkheid te geven bestuurslid te worden.

Kerkdienst-liturgie Vieren is een belangrijk deel van kerk-zijn voor de Parkstraatgemeente. Naast de reguliere kerkdiensten werken we veel samen met andere geloofsgemeenschappen en wordt er door onze eigen dominee met vormen geëxperimenteerd. Zo hebben we Palmzonden samen met de Doopsgezinden gevierd met veel kinderen die een Palmzondenstok versieren. Op Witte Donderdag gingen we met elkaar aan tafel en beleefden we het laatste avondmaal van Jezus door middel van een drieluik met teksten, muziek, gesprek en een driegangenmaaltijd. Vijf zomerdiensten doen we samen met de Doopsgezinde gemeente Arnhem, l'Eglise Wallonne en de Jansbeek Ekklesia. Daarnaast is er samenwerking met Protestantse Gemeenten in Arnhem (PGA), de Rooms Katholieken van de Lucaskerk in Elden en het Leger des Heils. Dit krijgt vorm in gezamenlijke oecumenische diensten in de week van het gebed en de Vredeszondag. Op kerstavond, 24 december was er vroeg in de avond een kerstspel door onze kinderen. Daarna was de eer aan ons om de Kerstnachtviering in de Eusebiuskerk te verzorgen voor alle belangstellenden uit Arnhem en omstreken. Een volle kerk met zo'n 750 bezoekers was het overweldigende resultaat, waarbij het zingen werd ondersteund door zo'n 50 koorleden van het Arnhems Oratoriumkoor, o.l.v. Alexander Geluk.

Programma Met onze jonge predikant komt er ook weer meer belangstelling van jongere mensen. Kindernevendiensten zijn weer meer in trek. Kringen in de vorm van de Bijbelkring over de Hebreeënbrief, KK60 en Geloof en Wetenschap werden voortgezet. Begin januari was er een gezellige bijeenkomst met een hapje en een drankje om het nieuwe jaar met elkaar in te luiden. Op 19 maart hadden we een volle kerk vanwege een cantatedienst o.l.v. het Bachensemble Arnhem en onze

eigen predikant. Op Paasmorgen begonnen we traditiegetrouw met een Paasontbijt voorafgaand aan de viering. In juli was er een buitendag samen met Doopsgezinde gemeente Arnhem, waar ook de jonge gezinnen weer aan meededen. In september hebben we twee dagen deelgenomen aan Open Monumentendag, wat veel bekijks opleverde. Op 29 september deelde een aantal geïnteresseerde dertigers met een aantal van onze gemeenteleden hun geloofsreis met elkaar. Een bijzondere bijeenkomst met mooie (en soms emotionele) gesprekken was het resultaat. Op 13 oktober hadden we Corjan Matsinger en Jorn den Hertog in onze kerk voor een heuse Popquiz: welke invloed heeft het christendom op de popmuziek, tot op de dag van vandaag, in een vriendelijk-competitieve setting met popquizprijzen voor de winnaars. Rond 31 oktober is een klein groepje van de Parkstraatgemeente naar Leipzig geweest bij de Michaelis-Friedens-Kirchengemeinde, waar al sinds 1982 contact mee is. Het was op 31 oktober Reformationstag en 150 jaar geleden werd de Friedenskirche ingewijd. Met Allerzielen, op 2 november, was de Parkstraat s' avonds geopend en werd er inhoud gegeven aan de ruimte met aan te steken kaarsjes, door gemeenteleden en studenten van het Arnheems Student Point (ASP).

Jongeren Jongvolwassenen zijn vaker te vinden in de diensten. Zij krijgen via internet ook zicht op de Parkstraatgemeente, we zijn ons aan het ontwikkelen op het gebied van website, social media en andere vormen van PR, wat geregeld jonge geïnteresseerden naar onze kerk leidt.

Contactledenwerk Via een bloemetje uit de dienst en door onder andere de contactleden en de kringen is er veel en regelmatig belangstelling voor en in elkaar. In de adventstijd is naar alle leden de kerstbundel van de Vereniging van Vrijzinnig Protestanten bezorgd, met een mooie kaars, gemaakt in de Siza-werkplaats. Wie niet in staat is om naar de kerk te komen kan de diensten volgen op kerkdienstgemist.nl. Wekelijks komt er een digitale nieuwsbrief uit. Sinds oktober 2023 is er weer een redactie voor het maandblad, nu onder de naam *Vrije Zinnen*.

Diaconie Er werd weer een aantal doelen bepaald. In de weekbrief staat altijd de QR-code van de verschillende collectiedoelen, zodat men eventueel thuis ook een bijdrage kan doen.

Samenwerken Er is lokaal samenwerking met de Raad van Kerken Arnhem, Waalse kerk, Doopsgezinde gemeente, Jansbeek Ekklesia, Protestantse Gemeente Arnhem, zowel Arnhem-Noord als Arnhem-Zuid, en de Rooms Katholieke Eusebiusparo-

chie, het Leger des Heils. Buitenlandse contacten met in Leipzig de Michaelis-Friedes Gemeinschaft.

Communicatie De website heeft onze aandacht, op Facebook worden sinds het aantreden van onze nieuwe secretarieel medewerker ook weer activiteiten en bijzonderheden gedeeld. We versturen wekelijks een nieuwsbrief en maandelijks ons maandblad *Vrije Zinnen*.

Toekomst We blijven aan het werk om de Parkstraatgemeente zichtbaarder te maken in Arnhem en de omliggende plaatsen. Het gebouw is energiezuiniger gemaakt. Na de ALV in mei is een muurschildering aan de kant van de Kastanjelaan onthuld met afbeeldingen, die de verbinding weergeven van binnen naar buiten. Ontworpen door kunstenaar Ilse Schoneveld.

Boskoop

Algemeen De Vrijzinnig Protestantse Gemeente te Boskoop (federatie Remonstranten en Vrijzinnige Protestanten) heeft in 2023 goed gefunctioneerd onder leiding van ds. Sandra van Zeeland.

Kerkdienst-liturgie Alle diensten die bij een kerkgenootschap horen zijn gehouden, zoals de Paas- en Pinksterdiensten, uiteraard de Kerstavonddienst en de Avondmaalsdiensten. Kerst is op twee manieren gevierd. Een paar dagen tevoren is een gezellige middag georganiseerd met een hapje/drankje. Ds. Van Zeeland sprak een korte overdenking en er was zang met begeleiding. Op Kerstavond werd de *echte* dienst gehouden.

Samenwerking In september is er een Startzondag gehouden samen met de Remonstranten Waddinxveen. Dit jaar vond deze plaats in Waddinxveen. De VPG Boskoop heeft meegedaan met de jaarlijkse Open Monumentendag (het kerkgebouw is een gemeentelijk monument)/Gebetshuizendag. Die dag zijn alle Boskoopse kerken en de moskee geopend voor een bezoek.

Kerkbezoek Helaas moet worden geconstateerd dat het kerkbezoek drastisch afneemt. Na veel overleg heeft het Kerkbestuur moeten besluiten om in 2024 nog maar eenmaal per maand een dienst te houden. Weliswaar afgewisseld met de gemeente Waddinxveen, zodat er om de veertien dagen toch een kerkdienst is.

Jongeren Ook blijkt het eigenlijk onmogelijk de jeugd te interesseren voor ons kerkzijn.

Bestuur Ook heeft men geen interesse om een bestuursfunctie te vervullen. Hoewel het huidige bestuur er alles aan doet om de VPG-Boskoop in

stand te houden, is de toekomst toch bijzonder zorgelijk.

Doesburg

Algemeen Onze kleine kerkgemeenschap is ook afgelopen jaar actief gebleven op vele fronten. De Kerkenraad is tien keer bijeengewees. De kerkenraadsleden zijn in ook in verschillende samenstellingen naar bijeenkomsten geweest, o.a. naar proponentsexamens, de landelijke beraadingsdag, naar diverse oecumenische diensten, naar diverse oecumenische overleggen aangaande Ontmoeting en Inspiratie en naar Dienend in Doesburg, kort geleden zijn wij de gastkerk geweest voor een Regio Overleg met andere Remonstrantse en Vrijzinnige gemeenten. We bezochten de laatste eredienst in de RK Kerk te Doesburg.

Beleid Onze actieve, maar vergrijzende en krimpende gemeente zit in zorgelijk vaarwater. Ons beleid was gericht op het hervinden van slagkracht: nieuwe mensen geïnteresseerd zien te krijgen in hetgeen we te bieden hebben. Ondanks diverse kleine initiatieven om veelvuldig naar buiten te treden heeft dit zich voorlopig nog niet vertaald in bijvoorbeeld meer geïnteresseerden. Daarnaast proberen we de krachten van kleine vrijzinnige geloofsgemeenschappen te bundelen en samenwerking te zoeken in nieuwe activiteiten. Daar is dit jaar scherp op ingezet door uitbreiden van deze contacten met gemeentes met dezelfde problematiek.

Kerkdienst-liturgie Om de twee weken was er een kerkdienst, in de zomermaand hebben we een alternatieve dienst gehouden door de film *The Way* te tonen. Het aantal bezoekers bij de vieringen is wisselend. De vespersdiensten zijn evenals in coronatijd weer gevierd in oecumenische verband. Na intensief zoekwerk kunnen we nu drie organisten aanspreken om de muziek te ondersteunen. Hier zijn we heel blij mee. Indien mogelijk (financieel) maken we incidenteel gebruik van andere musici.

Programma Het winterprogramma 22/23 werd goed bezocht. 1. Nieuwe woorden bij een oud verhaal: we bespraken verhalen uit de Bijbel die herkenning, vragen, vervreemding, bemoediging of inspiratie oproepen. 2. Dialoogspel Tussen Zon en Maan: Iedereen kent ze, ervaringen waar je leven van op z'n kop staat: een reis over pieken en dalen. Het werd als zeer waardevol beleefd. 3. Koffie & Kletsplot: een informeel samenzijn waarbij zingevingsvraagstukken aan de orde kwamen. Het begeleiden door de dominee is hier vervangen door Marchien Oosterhuis, daarvoor dank.

Contactleden Alle lof voor onze contactleden. Zij

onderhielden ook dit jaar de contacten met hun leden, vaak telefonisch en gaven door aan predikante en/of KR als iemand extra aandacht nodig had. Nog steeds zoeken we gemeenteleden of vrienden die als contact lid ook willen zorgen voor een goed contact tussen de leden en de kerkenraad.

Diaconie De diaconie zorgde voor een goede bestemming van de collectes (ook per bank) en voor een invulling van oecumenische activiteiten in deze o.a. voor de voedselbank i.v.m. de gestegen energieprijzen. Ook was de diaconie betrokken bij de organisatie van het Avondmaal.

Samenwerken De oecumenische samenwerking in Doesburg proberen we te blijven intensiveren hoewel het na terugkeer van het gewone leven na de Coronaperiode wat minder aanwezig is geweest. Er is nog steeds bereidheid om de samenwerking verder voort te zetten.

Communicatie In het algemeen werkt een persbericht in de regionale pers het beste en natuurlijk ook de website en facebook. De communicatie met de eigen leden/vrienden verliep via de Gemeentebereichten (digitaal en een klein aantal per post indien gewenst).

Toekomst Doesburg is altijd een actieve gemeente geweest, met een goed functionerende kerkenraad. Echter, onze leden/vrienden worden ouder en niet iedereen kan meer actief worden ingezet. Ook is de financiële situatie inmiddels zorgelijk.

Dokkum

Inleiding We hebben in 2023 veel diensten en diverse activiteiten gehad in onze eigen mooi gerestaureerde kerk. Ook dit jaar hebben we de gemeente draaiende gehouden zonder predikant en met 4 kerkenraadsleden.

Beleid De kerkenraad heeft in april een dag lang de toekomst van onze kerk besproken met Szilvio Roduner, projectleider innovatie. We willen in elk geval doorgaan op de reeds ingeslagen weg en de komende jaren focussen op het Groene Kerk zijn. Hiermee ook naar buiten treden en daarmee eigen mensen en anderen inspireren actief mee te doen. We willen ons nog meer openstellen, met muzikale activiteiten op zondagmiddag, maar ook door de weeks om meer contact te bewerkstelligen en tegen eenzaamheid.

Kerkdienst-liturgie Doordat we geen eigen predikant hebben mogen we 's zondags verschillende voorgangers verwelkomen. Sommigen hebben afscheid genomen, zoals Alexander Overdiep, maar

er komen ook weer nieuwe bij, wat zorgt voor een grote diversiteit aan inspiratie. 's Zomers kerken we bij vier doopsgezinde buurgemeenten. In september hadden we een mooie buitendag met de Remonstranten uit Leeuwarden en Groningen.

Programma Het gehele jaar stond het thema Groene Kerk centraal. Begin februari hadden we een groene kerkdienst waar we ook formeel Groene Kerk werden en het bijbehorende bordje voor de kerk konden plaatsen. Aansluitend hadden we een groene lunch van een biologische zorgboerderij/restaurant waar we met ons zomeruitje de locatie hebben bezocht. In het kader van Oecumene met de PKN in Dokkum hebben we de voorstelling *Geloof en een hoop zonnepanelen* van Kees Posthumus aangeboden. Deze activiteit heeft de PKN ook geïnspireerd een werkgroep Groene Kerk te starten en intussen hebben ze hetzelfde predikaat.

Jongeren Hoewel we zelf heen kinderen of jeugd meer in de gemeente hebben deden we wel weer mee aan het jaarlijkse mini-kerkenpad voor Dokkumer basisschoolleerlingen uit groep 7. Zo kunnen we bijvoorbeeld ons als regenbooggemeente presenteren en dit jaar ook vertellen over de Groene Kerk. Met kerst hadden we een prachtige interactieve kerstmiddag, die dit jaar ook weer veel (buitenkerkelijke) gezinnen trok.

Contactleden Omdat we geen predikant hebben is het juist belangrijk dat we als gemeenteleden omzien naar elkaar, wat ook gebeurt door een hele groep contactpersonen. Voor pastorale ondersteuning hebben we een consulente, wat betekent dat deze voormalig geestelijk verzorger in zorginstellingen, tevens voorganger en lid van onze gemeente, op aanvraag bezoeken aflegt voor pastoraal werk en op uurbasis betaald wordt.

Diaconie We collecteren wekelijks voor verschillende doelen. Daarnaast ondersteunen we vier adoptiekinderen.

Samenwerking De banden met de vier meest nabije doopsgezinde zustergemeentes zijn aangehaald, wat ondermeer heeft geresulteerd in het project Kroegpraat gericht op het aanspreken van de middenleeftijdgers. Ook is er een fietstocht langs alle Vermaningen georganiseerd en zijn bij toerbeurt wandelingentochten met meditatief moment georganiseerd. Dit trekt ook mensen van buiten en is zeker voor herhaling vatbaar.

Oecumene De Oecumenische samenwerking (met PKN, RK, CGK) loopt goed, zo delen we het programma Vorming en toerusting, organiseren gezamenlijke Pinksterdienst en kerkdienst tijdens Dokkumer feestweekend.

Communicatie We hebben vanuit de Doopsgezinden een nieuwe website moeten opzetten, die we actiever willen gebruiken. Ook proberen we een koppeling met de Remonstranten te maken. Hier wordt aan gewerkt. Daarnaast hebben we ons maandelijks berichtenblad en berichten we regelmatig in de lokale krant.

Dordrecht

Predikanten Het contract met drs. Jan Douwes (0,4 fte) liep af op 1 september en is niet verlengd. We wensen hem succes met zijn verdere studie aan het Seminarium. Ds. Anniek Lenselink (0,2 fte) is nog niet hersteld van haar ziekte. Haar taak ten aanzien van gesprekskringen is voorlopig overgenomen door een ruim aanbod van themamiddagen en -avonden.

Kerkdienst-liturgie Met de inzet ook van allerlei gastpredikanten was er weer een gevarieerd aanbod. De Startzondag was feestelijk door medewerking van de cantorij en door de nodige broodjes. De gemeente Midden-Zeeland kwam een dienst bijwonen als onderdeel van een dagje Dordt.

Pastoraat/contactledenwerk Er zijn geregeld huisbezoeken afgelegd. De taak van de uitgedunde groep contactleden is overgenomen door de kerkenraad.

Diaconie Een bijzonder collectiedoel was gedurende de zomer de Stichting Communication Middle-East (COME), waardoor Joodse en Palestijnse jongeren in dialoog konden gaan op Cyprus. Verder was er een diaconale maaltijd en zijn er kerstattenties uitgedeeld.

Samenwerking Met de Doopsgezinden en de Vrije Evangelische Gemeente in Dordrecht werd vooral in de zomer weer samengewerkt. Afscheid werd genomen van de Stichting Platform Dordtse Kerken, de zelfbenoemde opvolger van de Vereniging Raad van Kerken Dordrecht. Met de gemeente Rotterdam is gesproken over o.a. de inzet van hun predikanten bij uitvaarten en pastoraat.

Gebouw Er is veel werk verricht aan onderhoud en een frissere uitstraling. De taak van kosteres Marja van Bennekom, die met pensioen ging, is overgenomen door vele vrijwilligers, alsmede door de nieuwe huurder van de kosterwoning.

Eindhoven

Algemeen 2023 is een jaar met vele activiteiten die vanuit een steeds kleiner wordende gemeente, geor-

ganiseerd blijven worden. Onze eigen predikant ds. Esther van der Panne, heeft vele initiatieven genomen. Behalve de kerkdiensten hebben ook de pastorale zorg, gesprekskringen, en het leggen van contacten met andere organisaties haar aandacht. Ook zien wij dat samenwerking met andere kerkgenootschappen die het zelfde gebouw gebruiken wordt uitgebreid.

Kerkdienst-liturgie Elke zondag is er een kerkdienst, sommige van die diensten hebben een bijzonder karakter. Zo was er op Goede Vrijdag een dienst waarin het Gioia-kwartet Die sieben letzte Worte unseres Endlösers am Kreuze van Joseph Haydn ten gehore bracht. Muziek en korte meditaties over ieder kruiswoord wisselden elkaar af. Het nieuwe kerkseizoen werd geopend op 3 september en stond in het teken van de Mantel der liefde. Op 17 september was er een dienst voorbereid met en door jongeren van de Arminius gemeente, met als thema Welkom om te delen.

Programma Nieuwe activiteiten: Het *Bijbelcafé* (9 keer per jaar), waar we een Bijbeltekst met elkaar bespreken die later in een van de kerkdiensten aan de orde komt; *Huiskamergesprekken* (al 5 keer in 2023), waar een groep gemeenteleden/vrienden elkaar ontmoet en een persoonlijk gesprek voert over een (geloofs)thema, onder leiding van de predikant. *Tafelgesprekken voor 30-60 jarigen*, een combinatie van samen eten en een gesprek over een thema. Er komt een kleine groep (van vooral 25-35 jarigen). Dit aanbod zorgt ervoor dat de jongere garde betrokken blijft bij de gemeente. En er komen nieuwe activiteiten uit voort, om in 2024 een veeltalige, internationale kerkdienst te organiseren.

Diaconie Om meer te betekenen in en voor de buurt zijn er in september buurt- en boekenkastjes in en vóór de kerk geplaatst. Naast boeken kunnen hier ook houdbaar voedsel en spullen voor persoonlijke verzorging in gezet en meegenomen worden.

Punten van aandacht Het aantal actieve gemeenteleden loopt terug zodat op termijn minder activiteiten kunnen worden gerealiseerd. Het anders organiseren - ook tegen betaling - van bepaalde diensten wordt als een reële mogelijkheid gezien. Dit moet ons in staat stellen het gemeentelven te behouden.

Eindhoven – Zuid-Limburg

Geen verslag ontvangen

Friedrichstadt

Geen verslag ontvangen

Gouda

Algemeen De Remonstrantse Gemeente Gouda maakt deel uit van de Federatie Gouda. De Federatie bestaat uit Goudse Remonstranten, Doopsgezinden, Vrijzinnige protestanten en directe leden.

Beleid Om te kunnen voortbestaan, moet de Federatie, aan het werk. Dat doen wij vanuit de ambitie om, mede vanuit onze Remonstrantse identiteit ook over tien jaar een plek zijn waar mensen met elkaar over zingeving in gesprek gaan. Wij willen ons ledental vermeerderen of gelijk houden, we staan open voor samenwerking met vrijzinnige geloofsgemeenschappen in de omgeving en we willen de oecumene in Gouda versterken. Er is in 2023 op projectbasis een kerkelijk werker aangesteld om te helpen onze visie en missie te realiseren en het vrijzinnige geluid in Gouda en omstreken herkenbaarder te maken.

Kerkdienst-liturgie Wij blijven de diensten streamen. Naast gemeenteleden maken ook mensen buiten Gouda hier graag gebruik van: een dienst wordt gemiddeld 70 keer bekeken. Op 9 juli werd de dienst voorbereid en gevierd samen met Arminius, de landelijke jongerengemeente van de Remonstrantse Broederschap. Ook dit jaar was er een Vriendendienst en een Regenboogdienst.

Programma De Activiteitencommissie heeft in de loop van 2023 vier meditatieve wandelingen georganiseerd; tijdens en na de wandeling werd nagedacht over een uitgereikt gedicht. De koffie na afloop werd opgeluisterd door accordeonmuziek. Verder organiseerde de commissie twee filmavonden, met geanimeerde nagesprekken. De koffieochtenden of -middagen voor ouderen die worden georganiseerd om ontmoeting mogelijk te maken, zijn nu opengesteld voor alle Federatieleden. De traditionele kerstlunch voor ouderen is veranderd in een voorjaarslunch. Ook dit evenement wordt druk bezocht en positief gewaardeerd. De groothuisbezoeken zijn met enige vertraging, en voorzichtig, weer gestart en de kringen draaien als vanouds. Vanuit de gedachte dat het inspirerend is om niet alleen met mensen van binnen de eigen kerk over geloof te praten maar dat ook in bredere kring te doen biedt de Federatie zogenaamde zinzoekerskringen aan, die in het najaar weer zijn gestart. De bekende Bijbelstudie (Hoor en Wederhoor) werd tweemaal gehouden. De onderwerpen waren Handelingen en Jona. Er werd een adventskalender verzorgd en rondgebracht, evenals een veertigdagenkalender.

Jongeren Voor de kindernevendienst wordt er met een groep mensen gewerkt die rouleren. Wij zijn blij met relatief veel jonge gezinnen en kinderen, ook komen er met enige regelmaat nieuwe gezinnen onze diensten bezoeken. De kerstdienst voor jong en oud was dit jaar met een spetterend kerstspel, opgevoerd door alle kinderen.

Contactledenwerk Het bezoekwerk wordt Federatiebreed georganiseerd. Er is een flinke groep mensen die het bezoekwerk uitvoeren, die 2 x per jaar met elkaar overleggen.

Diaconie De Diaconale Commissie van de Federatie verzorgt de diaconale activiteiten.

Samenwerken In voorkomende gevallen wordt samenwerking gezocht met maatschappelijke organisaties binnen Gouda, zoals, Cultuurhuis Garensperrij, MuseumGouda en de Theaterbakkerheij. De werkgroep duurzaamheid heeft ook in 2023 weer geparticipeerd in de activiteiten van de Werkgroep Duurzaamheid Gouda.

Oecumene Er is een Goudse oecumenische dienst geweest en via de Federatie participeren de Remonstranten binnen de Goudse Raad van Kerken.

Communicatie De website is ingrijpend vernieuwd en nodigt uit tot een bezoekje, eerst aan de website en daarna aan de Federatie. De link die is toegevoegd om je te kunnen aanmelden als lid van de Federatie wordt met enige regelmaat gebruikt. De Nieuwsbrief wordt breed verspreid en de activiteiten die worden georganiseerd worden actief onder de aandacht gebracht bij niet-Federatieleden door advertenties te plaatsen in lokale bladen en door andere communicatiekanalen, te gebruiken, zoals Facebook. De Facebookpagina heeft ongeveer 150 volgers en dat zijn niet allemaal Federatieleden; een prima communicatiemiddel om ook mensen buiten de Federatie te bereiken. We konden ook in 2023 weer van prachtige nummers van ons kerkblad Vrij-Spraak genieten. Elk nummer was gewijd aan een speciaal thema.

‘s-Gravenhage

Inleiding De Kerkenraad vergadert maandelijks m.u.v. augustus. Bij de AV in mei waren 24 personen aanwezig (met 10 afzeggingen). Bij de AV in november waren 30 personen aanwezig (met 28 afzeggingen), en werd Micheline Meijer als nieuw lid van de KR benoemd. De *Groene Werkgroep* en andere leden en vrienden zijn nauw betrokken bij alle activiteiten van onze kerk. Dit is merkbaar aan het grote aantal vrijwilligers, rond de 80.

Kerkdienst-liturgie De stoelen in de kerkzaal blijven op enige afstand staan. Met de feestdagen was de kerk goed gevuld, op andere zondagen komen er minder bezoekers (zeker bij gastpredikanten), maar er wordt ook veel digitaal gekeken. Met Pasen en op Kerstavond heeft het ad hoc koor o.l.v. de organist gezongen.

Programma Het programma voor 2023-24 van het Uytenbogaert centrum heeft als thema: *Troost*. De cursussen en lezingen sluiten hierbij aan. Een nieuwe activiteit is het Filosofisch Café. Er zijn 3 exposities van kunstwerken in de kerkzaal gehouden.

Jongeren Op de tweede zondag van de maand is er een kindernevendienst voor 2 kinderen van de lagere schoolleeftijd. Verder is er nog een zgn. pizzaclub van ca. 10 jongeren op middelbare schoolleeftijd.

Zorg voor elkaar Voor het pastoraat zijn de huisbezoeken weer toegenomen en ook alle Kringen komen regelmatig bij elkaar. Dit jaar is er met Pasen en met Kerstmis weer een mooie kaart verstuurd. Met Pinksteren mochten we 9 nieuwe leden/vrienden verwelkomen die het afgelopen jaar zijn toegetreden.

Diaconie Ieder kwartaal is er een andere doelgroep waarvoor op zondag een collecte wordt gehouden, bijdragen kan ook digitaal via een QR-code. Tijdens de Kerstvieringen was de collecte speciaal voor het Aandachtscentrum in Den Haag. De bus-tocht in mei ging naar Gouda, er waren 32 deelnemers, waaronder een aantal Doopsgezinden. De Adventsviering is half december tussen de middag gehouden, en was zeer geanimeerd. De nieuwe aanvangstijd werd zeer gewaardeerd.

Samenwerking Er is een vertegenwoordiger van onze gemeente lid van de HGK (Haagse Gemeenschap van Kerken). Ook bij het Aandachtscentrum, een Oecumenisch open huis is een van onze gemeenteleden betrokken. Verder is er samenwerking met de Oecumenische werkgroep Benoordenhout, met NPB Wassenaar, met de Vrijzinnige Hoeksteenkerk en met de Raad van Kerken Leidschendam-Voorburg. In 2023 vonden weer een aantal Vrijzinnige Zomerontmoetingen plaats, waaraan verschillende gezindten in Den Haag, Voorburg en Delft meededen. Met de Doopsgezinde Gemeente Den Haag vindt overleg plaats over de diaconale doelen voor de collectes en wordt er geschreven voor Amnesty International. Twee keer per jaar is er een kanselruil.

Communicatie De Remonstrantse Gemeente Den Haag heeft een eigen website, die goed geactualiseerd is. Het Jaarboekje wordt aan leden, vrienden

en belangstellenden gestuurd en de publicatie van activiteiten in het blad Kerk in Den Haag en in wijkkranten levert ook geïnteresseerden op. De predikanten publiceren o.a. op Facebook. De kerkdiensten zijn live te volgen of terug te zien via Kerkdienst gemist, op de computer of met een app op smartphone of tablet. Het streamen heeft een grote meerwaarde. Bij een overlijden wordt er een digitale Nieuwsflits gestuurd aan leden en vrienden. Er wordt een twee- of driewekelijkse digitale Nieuwsbrief aan leden, vrienden en belangstellenden gestuurd (en per post aan degenen die geen e-mail adres hebben).

Toekomst In verband met de beperkte financiële middelen, willen we ons blijven concentreren op onze kernactiviteiten: kerkdiensten, kringen, cursussen en lezingen.

Groningen

Algemeen Het jaar 2023 was een goed jaar voor de Remonstrantse Gemeente Groningen. Na een moeilijke periode door corona en de zoektocht naar een nieuwe predikant werden er weer volop activiteiten ontplooid en werkte de kerkenraad aan een nieuw beleidsplan.

Beleid Op twee heidagen heeft de kerkenraad gewerkt aan een nieuw beleidsplan met een visie op de toekomst van de gemeente. Speerpunten zijn omzien naar elkaar, durven vernieuwen en een betere communicatie, met als doel in ieder geval te behouden wat er is en wellicht zelfs te groeien. Dit plan zal in 2024 worden gepresenteerd.

Kerkdienst-liturgie De diensten werden voor een deel ingevuld door de eigen predikant en voor een deel door gastpredikanten. Daarnaast waren er enkele keren per jaar de zogenoemde Vrije Diensten die door gemeenteleden naar eigen inzicht worden vormgegeven. De Paascyclus en de zomerdiensten werden samen met de doopsgezinde en de lutherse gemeente ingevuld. De gemeente heeft zich in een speciale dienst met een Preek van de Leek aangesloten bij INLIA door het ondertekenen van het Charter van Groningen. Het 145-jarig bestaan van de gemeente is gevierd met een bijzondere cantatedienst. Op weg naar het 150-jarig bestaan zal er elk jaar een speciale activiteit georganiseerd worden.

Programma Het DoReCafé is een gezamenlijk programma van remonstranten en doopsgezinden. Vanuit het thema *Vernieuwing* werden een zangavond naar aanleiding van het liedboek *Psalmen Anders*, een fietstocht naar het kerkje in Fransum

met een lunch en een korte viering, samen met het GSp een gitaarconcert door Wiek Hijmans, Psalms Electrified, en een regenboogdienst met het koor Zangzaad georganiseerd. Binnen de eigen gemeente wordt enkele keren per jaar een gemeentemaaltijd georganiseerd voor en door gemeenteleden. Dit jaar was er voor het eerst een gemeentemaaltijd waarin de ontmoeting met vluchtelingen centraal stond. Ook was er een excursie naar de kunstenaarskolonie in Worpswede waar veel gemeenteleden aan deelnamen.

Jongeren De zondagsschool is bedoeld voor kinderen van 4 tot 12 jaar en komt ongeveer eens in de drie weken bijeen. Zij starten in de kerkdienst en gaan dan naar hun eigen ruimte, waar ze naar een Bijbelverhaal luisteren en vervolgens aan de hand van dit thema een gesprek hebben, knutselen of een spel doen. Het versieren van de palmpasestokken en het opvoeren van het kerstspel zijn jaarlijks terugkerende hoogtepunten.

Contactledenwerk In 2022 is de gemeente overgegaan op een andere manier om de structuur van contactledenwerk vorm te geven, waarin de gemeente zelf een belangrijkere rol heeft gekregen. Uitgangspunt is dat we met elkaar verantwoordelijk zijn voor het *Omzien naar Elkaar*. Hierin worden leden en vrienden die iets voor een ander willen doen, gekoppeld aan een gemeentelid met een hulpvraag. Dit beleid is in 2023 verder uitgewerkt.

Samenwerking/oecumene In de zomermaanden worden de diensten gezamenlijk met de doopsgezinde en de lutherse gemeente verzorgd. Vanwege kleine en tijdelijke aanstellingen van de voorgangers bij de doopsgezinden en lutheranen is in 2023 voor een deel van de zomerdiensten een andere invulling gezocht. Ook de Paascyclus wordt in oecumenisch verband gevierd, evenals de jaarlijkse brede oecumenische vieringen (met de binnenstadskerken) in januari en in oktober.

Diaconie Uit de jaarlijkse opbrengsten van het (eigen) vermogen worden tezamen met de opbrengsten van de wekelijkse collectes uit de diensten goede doelen ondersteund. Vaak zijn het doelen waar de gemeente of leden hiervan een rechtstreekse band mee hebben. In 2023 is er speciaal aandacht besteed aan hulp aan vluchtelingen; hierbij zijn enkele gemeenteleden actief betrokken. Daarnaast wordt de Voedselbank al jaren ondersteund, met maandelijkse inzamelingen, collecten en vrijwilligerswerk door gemeenteleden.

Communicatie De PR van de Remonstrantse Gemeente Groningen bestaat uit het blad Gemeenteleven (dat tien keer per jaar verschijnt, maar in het

najaar vernieuwd is en sindsdien eens per twee maanden verschijnt), folders voor specifieke evenementen, een Facebookpagina en een website. Als onderdeel van het nieuwe beleidsplan is een communicatieplan ontwikkeld om de gemeente via diverse (sociale) kanalen beter op de kaart te zetten. Daarnaast wordt er wekelijks een digitale nieuwsbrief verstuurd met de aankondiging van de komende kerkdienst, collectiedoelen en de activiteiten in de komende weken. De kerkdiensten worden uitgezonden via een livestream op YouTube.

Gebouw Het kerkgebouw is eigendom van de Stichting Oude Groninger Kerken, die op de bovenverdiepingen haar kantoor heeft. De activiteiten van de Remonstrantse Gemeente en de SOGK worden met elkaar afgestemd.

Toekomst Door de beroeping van een nieuwe predikant in 2022 zit de gemeente weer in een opgaande beweging: er worden meer activiteiten ontplooid, kringen en gespreksgroepen die stillagen worden weer opgestart en er is meer aandacht voor pastorale zorg. Dit alles zorgt voor sterke(re) onderlinge verbanden en meer betrokkenheid op elkaar. Desondanks is de gemeente door overlijdens en opzeggingen ook dit jaar weer gekrompen. De kerkenraad hoopt met het nieuwe beleidsplan dit tij (enigszins) te kunnen keren.

Haarlem

Inleiding We hebben afscheid moeten nemen van betrokken leden, maar ook nieuwe vrienden verwelkomt. We beraden ons op de toekomst van onze gemeente en herinrichting van het gebouw.

Beleid Om mogelijkheden ter vernieuwing uit te zoeken en in praktijk te brengen is er begin dit jaar een vacature uitgegaan. In overleg met het landelijk bureau hebben we ook nagedacht over regionalisering/samenwerking met andere gemeenten. Uiteindelijk zagen we daarin geen oplossing. In oktober hebben we een nieuwe vacature Medewerker Vernieuwing geplaatst. Dit keer met succes en per 1 februari 2024 is Merel Sterk in deze functie aangesteld.

Kerkdienst-liturgie Onze predikant Sabine du Croo de Jongh hield in de passietijd zeven extra donderdagvieringen. Van mei tot augustus was zij met studieverlof. Silvio Roduner heeft haar in deze maanden deels waargenomen. Dit jaar hebben we meerdere diensten samen voorbereid en vormgegeven. Alle diensten zijn via kerkomroep te beluisteren.

Programma De toekomst van Remonstranten Haarlem liep als een rode draad door dit jaar. We hebben onze leden/vrienden hierbij actief betrokken.

Jongeren In de eetgroep Hier eten en praten een aantal 25-40 jarigen over zingeving en spiritualiteit. Ds. Sabine du Croo de Jongh begeleidt de gesprekkring.

Contactledenwerk De sectie wijkwerk is na de zomer opgeheven wegens tekort aan menskracht. Extra aandacht voor leden verloopt via de bloemendienst.

Diaconie In overleg met gemeenteleden bepaalt de sectie diaconie waar maandelijks voor gecollecteerd wordt.

Samenwerken Jaarlijks zijn er vaste diensten gepland met kerken uit de regio (PKN, Doopsgezinden, Luthers). De samenwerking met de Doopsgezinden bevalt goed en er zijn nu vier gezamenlijke diensten gepland.

Oecumene Elk jaar nemen wij actief deel aan een oecumenische dienst in de stad Haarlem.

Communicatie Via onze website, de digitale nieuwsbrief, gemeentebled (6x per jaar) en programmaboekje geven wij informatie.

Gebouw Het kerkgebouw en bijgebouwen zijn in eigen beheer. Er wordt zowel verhuurd aan vaste verhuurders als incidenteel voor concerten en andere bijeenkomsten. In de afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in duurzaamheid (isolatie, voorbereiding aanschaf hybride warmtepomp en zonnepanelen). De installatie kostte tijd maar we plukken hier nu de vruchten van.

Toekomst We willen een aantal zaken gaan uitbesteden i.v.m. gebrek aan menskracht. Als Remonstrantse gemeente hopen we middels betere PR en nieuwe activiteiten mensen te bereiken die zich aangesloten voelen tot geestelijke verrijking.

Tenslotte In november hebben we een grote groep vrijwilligers met een lunch bedankt voor het gezamenlijk draaiend houden van onze gemeente.

Hilversum

De remonstrantse gemeente Hilversum en omgeving is geheel opgenomen in de vrijzinnige geloofsgemeenschap Hilversum de Kapel. Van deze geloofsgemeenschap maken ook de Doopsgezinde gemeente Huizen-Hilversum en de afd. Hilversum van de Vrijzinnigen Nederland deel uit. Naast deze drie denominaties, die ieder tussen de 30 en 40 leden tellen zijn er zo'n 50 mensen alleen lid of vriend

van de VGH.

Kerkenraad De remonstrantse gemeente heeft een kleine eigen kerkenraad. In juni was er een nieuwe penningmeester gevonden. Helaas is het tot nu toe (maart 2024) niet gelukt om de overdracht bij de ING bank te regelen. De ene keer moeten de penningmeesters dit insturen, de andere keer dat. En steeds zijn papieren weer zoek.

Gebouw De VGH heeft een prachtig oud kerkgebouw tje de Kapel geheten. Daar vinden alle activiteiten plaats.

Kerkdienst-liturgie Er is iedere zondag een viering en op veel vrijdagavonden is er een korte meditatie.

Programma Er zijn kapellezingen, kapelconcerten en themmiddagen. Behalve deze activiteiten hebben we een actieve boekenkring, museumkring en levensvragenkring.

Diaconie Het diaconieteam is altijd op zoek naar zinvolle projecten.

Contactledenwerk Het aandachtsteam zorgt voor het bezoeken of bellen van hen, die dat nodig hebben.

Personeel In 2023 hadden we een aantal personele wisselingen. De ene predikant vertrok begin maart vanwege grote veranderingen in persoonlijke kring en gelukkig vond de sollicitatiecommissie een zeer geschikte nieuwe voorganger in ds. E.J. Tillema. Hij begon per 1 september. Hij heeft iets meer uren, extra tijd voor PR. De dirigent van het Kapelkoor stopte aan het eind van het seizoen na 17 jaar. Ook hiervoor vonden we een vervanger. Die begon ook in september, koor en dirigent moesten even aan elkaar wennen, maar op kerstavond was er prachtige zang. En als laatste verliet onze organist ons vanwege een langverwachte verhuizing naar het noorden van ons land. Ook voor hem vonden we een ander. Een gepensioneerd musicus, die best een nieuwe uitdaging kon gebruiken. De koster, die de verhuur van het gebouw regelt, en onze andere predikant en de pianist bleven gelukkig.

Samenwerking Er is vooral contact met de andere kerken in Hilversum door de samenwerking van de groene kerken. We hebben een lijntje met de PGH en we zitten in de Raad van Kerken Hilversum. De doopsgezinden hebben hun contacten in de ring en in de herfst hadden we ook overleg met een aantal omringende remonstrantse gemeenten. Dubbel op voor ons en voor andere samenwerkingsgemeenten.

Tenslotte Na alle coronajaren weer een normaal jaar, maar wel een jaar met veel uitdagingen en veranderingen. Zie voor een uitgebreid jaarverslag www.dekapel.nu/anbi.

Hoogeveen

Inleiding Er ligt alweer een heel jaar achter ons. Een jaar met mooie, maar ook verdrietige momenten. Een jaar waarin we geconfronteerd werden met de verschrikkingen van oorlog en gewelddadige aanslagen. Wij hebben kunnen ervaren dat wij als gemeenschap er voor elkaar zijn en samen de verdrietige en mooie momenten delen en beleven. Verbinding is in onze gemeente een sleutelwoord.

Kerkdienst-liturgie Op de 1ste donderdag van de maand worden Stiltevieringen gehouden. Ook dit jaar was er een Preek van de Leek, dit keer met Commissaris van de Koning, Jetta Klijnsma. In september heeft ds. Nick Everts de opening van het seizoen geleid. Op 18 december was er een mooie muzikale Adventsviering.

Programma Onder leiding van ds. Anneke van der Velde kwam het Remonstrants Vrouwen Contact een aantal keren bij elkaar om samen over "De zin van het leven" te praten. Onder leiding van ds. Anneke van der Velde en Jan Hendriks zijn er een aantal informatieve bijeenkomsten geweest over "Remonstrants ruimdenkend geloven". Deze bijeenkomsten waren goed bezocht, zowel door eigen gemeenteleden als door mensen van buiten onze kerk.

Jongeren Er is een jongerengroep die zelfstandig regelmatig bij elkaar komt om over hun geloofsbeleving te praten.

Contactledenwerk-pastoraat De contactpersonen hebben contact met onze mensen en geven aan de dominee door wanneer een bezoekje van haar gewenst is. Ook kan iedereen haar benaderen voor een persoonlijk gesprek.

Diaconie De diaconie let vooral op mensen die extra aandacht nodig hebben. In Hoogeveen hebben we een interkerkelijk Diaconaal Platform.

Samenwerking De gemeente is betrokken bij verschillende interkerkelijke activiteiten in Hoogeveen en werkt samen met de Remonstranten en Doopsgezinden in Meppel.

Communicatie Wij hebben een website. De secretaris stuurt digitaal belangrijke veranderingen aan de gemeenteleden door. Verder is er een kerkblad. Ds. Van der Velde is contactpersoon met de Hoogeveense Courant, waar regelmatig in wordt gepubliceerd.

Gebouw Ons gebouw wordt verhuurd aan de Nederlands Gereformeerde Kerk en aan het Hoogeveens Vrouwenkoor. Wij hebben een werkgroep die bezig is met de duurzaamheid van ons gebouw.

Tenslotte We zijn een actieve gemeente met zorg voor elkaar en de wereld. Fijn dat ook dit jaar er weer vrienden van onze gemeente zijn bijgekomen.

Hoorn

Bestuur De kerkenraad bestaat uit: ds. Jan Berkvens, Caroline Oortman Gerlings (vz.tot 1 maart), Leida Veldkamp (vz. vanaf 1 maart), Kees Dalmeijer (penn.), Irène Niemeijer (secr.), Theo Kuipers (gewoon lid). We hebben onze vergaderingen meestal op de tweede woensdag van de maand in het Foreestenhuis. We bespreken de afgelopen diensten en de komende diensten. Als er een speciale dienst of speciale middag of avond is, wordt deze ook besproken. Het wel en wee (pastorale zorg) komt uiteraard ook aan de orde.

Kerkdienst-liturgie De eerste en derde zondag van de maand is er een kerkdienst. Op de eerste zondag gaat de eigen predikant voor, op de derde zondag een gastpredikant. Als er een vijfde zondag in een maand is, wordt deze verzorgd door één van de groepen of kringen uit de gemeente. Bij feestdagen proberen we of onze eigen predikant kan voor gaan.

Programma Onze gemeente heeft een aantal groepen of kringen: de culinaire gespreksgroep (een groep mannen, die een maaltijd voor elkaar bereiden met een gespreksonderwerp), de zusterkring, pastorale groep, een tuingroep (zij verzorgen de bijbelse tuin), een filmclub (eens per maand kiest de predikant een film uit, deze wordt bekeken in het filmhuis, daarna is er een gesprek), een zoomgroep (eens per maand via de computer wordt er onderwerp besproken) en een handwerkcafé (vrouwen uit de gemeente en Turkse vrouwen (Hizmet) komen twee per maand samen, zij praten voornamelijk samen en handwerken soms ook nog).

Pastoraat-contactwerk De werkgroep pastoraat bestaat nu uit 12 leden. Zij hebben allemaal één of meer gemeenteleden en vrienden onder hun hoede, waar ze afhankelijk van de persoon, een aantal keer per jaar op bezoek gaan. Het motto: ieder gemeentelid of vriend, of je nu vaak in de kerk komt of nooit, hoort bij onze gemeente en krijgt daarom aandacht.

Leeuwarden

Kerkdienst-liturgie Eens per twee weken is er een viering, juni en juli 1 keer per maand en in augustus niet. In 2023 waren er 19 kerkdiensten. In 7 vierin-

gen ging de eigen predikant ds. Marjan van Hal voor. Eén viering in juni kwam te vervallen wegens afzegging van de gastpredikant. We vierden Pasen, Pinksteren en Kerst. Er was de filmdienst *Eindeloos bewustzijn* en een estafettedienst, georganiseerd door leden. Bijzonder was de startzondag met de klimaatmadonna. Geleend van het Dominicanerklooster uit Zwolle en door ons opgepimpt met nespessocupjes. Er stond een groot artikel in de Leeuwarder Courant. Aansluitend een kleine processie en picknick in de Prinsentuin met zelf meegebrachte lunch. Tweemaal vierden we avondmaal. De liturgiecommissie vergaderde één keer. Gemiddeld bezochten 18 personen de kerkdiensten.

Programma De poëzieavond met het thema: *Tijd* trok zoveel mensen dat we een aanmeldstop moesten instellen. Een middag rond het boek: *Omstreden maaltijd* van en geleid door Yvonne Hiemstra werd goed bezocht. Jan van Belle gaf 3 keer een cursus psalmen en 2 keer een cursus over mystici. Ds Marjan van Hal verzorgde 3 keer een cursus mystici. Deze bijeenkomsten worden ook door personen van buiten de gemeente bezocht. Publiciteit via het filosofiecafé en de landelijke Remonstrantse website is hierbij succesvol. We vierden Pasen met een gezamenlijk ontbijt en voorafgaand aan de ledenvergadering lunchten we met elkaar. Zes keer leidde ds. Marjan van Hal een AdRem bespreking via zoom. Eén keer genoten we van een Agap lunch en er was een Arminiusmaaltijd, gekookt door gemeenteleden en genoten in iemands huiskamer. Een klein groepje wandelde de Kleasterkuier mee en in de zomer genoten we van een ruim bezochte High Tea. We namen deel aan de Buitendag in Groningen en organiseerden een Spirituele wandeling in Oranjewoud. In de herfst hield een gemeentelid en kweker van bonsaibomen een lezing en liet ons zijn bomen zien.

Groen Convenant In oktober vierden we samen met 10 andere geloofsgemeenschappen in Leeuwarden de aftrap van het groene convenant. Hierin verbinden geloofsgemeenschappen in Leeuwarden zich aan elkaar om jaarlijks een duurzaam doel te stellen, elkaar daarvan op de hoogte te houden en duurzaamheid uit te dragen. We vragen onze leden en vrienden om hierover ook mee te denken. Twee keer per jaar zullen de geloofsgemeenschappen bij elkaar komen en om de beurt de organisatie daarvan op zich nemen. Het platform *Geloven in Leeuwarden* is de aanjager en procesbewaker.

Contactledenwerk-pastoraat Acht contactleden bezoeken regelmatig onze leden, vrienden en belangstellenden en houden hierover contact met de

predikant. De Kerstattentie bestond uit een mooie kaart met een zakje *zonnestraaltjes* (zonnebloemzaden)

Diaconie Twee gemeenteleden verzorgen het diaconaal collecterooster en doen een voorstel voor het jaarlijkse diaconale project. In 2023 was dat het Aanloophuis van de gezamenlijke kerken in Leeuwarden. Wij participeren in het diaconaal platform.

Samenwerking We maken deel uit van het platform *Geloven in Leeuwarden*. De *kleine oecumene*, een summere samenwerking met de Lutherse kerk en de Doopsgezinde gemeente staat in de waakstand. We ondersteunen *De Zintuin* en het Filosofiecafé te Leeuwarden.

Publiciteit/werving/communicatie Via onze website en facebook laten we zien wat we doen en presenteren daar ook activiteiten van derden. Bijvoorbeeld van de Doopgezinde Gemeente Leeuwarden, Solidair Friesland en van de *Earnewâldster Runte*, een leerhuis voor vrijzinnige lezingen. Belangrijk zijn ook de website en de flyers van *Geloven in Leeuwarden*. Tweemaandelijks verschijnt de gemeentebrief en er is een voor- en najaarsprogramma. Regelmatig vergaderen we via zoom en via het centrale emailadres onderhouden we het contact. Leden zonder email krijgen per post bericht.

Beleid en toekomstperspectieven Ons beleidsplan heeft als titel *Vertrouwen*. Dat houden we in gedachten bij de veranderingen die aanstaande zijn. Onze predikant ds. Marjan van Hal liet in oktober weten dat ze per 1 februari 2024 ons verlaat. Ds Jan van Belle, nu nog voorzitter van de kerkenraad, zal als interim-predikant per die datum haar taak overnemen. Voorlopig voor één jaar. We stellen een *commissie Toekomst* in om de mogelijkheden te verkennen.

Bestuur We mogen 2 nieuwe kerkenraadsleden verwelkomen. De kerkenraad bestaat dan uit 4 leden en de predikant. We hebben nog steeds een organiste en gelukkig zijn er veel vrijwilligers die allerlei taken op zich nemen.

Leiden

Algemeen Ds. P.L. van Asselt was tot 1/11 voor 60% in dienst van de gemeente, daarna heeft zij opgezegd en is de predikantplek vacant. De gemeente werkt samen met de Doopsgezinde Gemeente. Juli '23 is de bureausecretaresse met pensioen gegaan, dit werk wordt nu door vrijwilligers ingevuld.

Beleid De Remonstrantse gemeente streeft naar behoud van het huidige ledenpeil en doorgaan met het

programma en de diensten.

Kerkdienst-liturgie De diensten in de Remonstrantse Gemeente Leiden zijn traditionele diensten. Uit een peiling van de leden is gebleken dat de traditie het meest wordt gewaardeerd. Daarnaast was er zesmaal een muzikale bijdrage van studenten van Practicum Musicae, de samenwerking tussen de Leidse universiteit en het conservatorium in Den Haag. In de zomer zijn er vier diensten voorbereid door een groepje leden/vrienden van Do en Re met als thema beelden.

Programma Running dinner, Rembrandtdagen, benefiet concert MARble zingers, Kunstroute Leiden *ontketenen en medemenselijkheid*, bijbelcursus en een avond met liederen van Huub Oosterhuis.

Jeugd en Jongerenwerk De kinderen tot 12 jaar komen normaal eens per maand bij elkaar, na een start in de kerkdienst. Aan het kerstspel op de vierde Adventsmiddag werd door veel kinderen mee gedaan. Het kerstspel was weer een groot succes. De 12–17 jarigen komen om de 4 á 5 weken op zondag avond bij elkaar om allerlei onderwerpen te bediscussiëren, zij starten met een maaltijd.

Contactledenwerk Door de contactleden worden contact gehouden met de leden.

Pastoraat en diaconaat Middels informatie in het jaarboekje zijn de nieuwe jaarthema's aan leden uitgelegd. De groothuisbezoeken zijn weer doorgegaan.

Samenwerking Met de Doopsgezinde gemeente wordt nog steeds intensief samengewerkt, we zijn grondig verweven in de organisatie. Er wordt samengewerkt met de mogelijkheid van het behoud van eigenheid in diensten en activiteiten.

Publiciteit Het gemeenteblad De Lokroep is 6 keer uitgekomen dit jaar, nog steeds met gekleurde buitenkaft door sponsoring van een gemeentelid. De beste werving gaat via mond op mond reclame, via persoonlijke contacten van de predikant en leden van de kerk.

Gebouw Er wordt gekerkt in de Lokhorstkerk, in bezit van de Doopsgezinde gemeente.

Toekomst Binnen de kerkenraad is het thema toekomst niet van de agenda verdwenen want met verminderde aantallen vrijwilligers is het voor de toekomst een uitdaging om te zoeken naar wat mogelijk is. In 2023 is een commissie opgestart om diverse scenario's te verkennen en te onderzoeken waarbij het uitgangspunt is dat de remonstrantse gemeente financieel gezond blijft en de komende decennia kan blijven voort bestaan.

Lochem-Zutphen

Inleiding Het jaar 2023 was - ondanks de onrustige wereld om ons een – een jaar van hoop. De corona-periode achter de rug, maar een wereld die op zijn kop staat. Oorlogen, vluchtelingen, klimaat. En in onze gemeente (RGLZ) mensen die zo graag zouden willen helpen, voor de kerk, binnen het sociaal domein, maatschappelijk. De kerkenraad en commissies worstelen met menskracht maar voelen zich door de leden en vrienden die qua leeftijd niet veel meer kunnen, wel enorm gesteund. En er druppelen gestaag nieuw belangstellenden en vrienden binnen. Ds. Alleke Wieringa schreef in 2023 ‘Hoop is een werkwoord’. De RGLZ in 2023 kort samengevat: toekomstgericht, met bijzondere vieringen, in de gespreks- en studiekringen en tijdens wandelingen en in de wandelgangen van het pastoraat.

Bestuur en commissies De kerkenraad bestaat uit een voorzitter, een secretaris en 2 leden, waaronder de predikant. De commissie pastoraat bestaat uit de predikant, een geestelijk verzorger en 10 contactpersonen. De diaconale commissie is eind 2022 opgestart met de predikant, de voorzitter van de kerkenraad en 2 nieuwe commissieleden. De pr-commissie bestaat uit leden van de kerkenraad en een betaalde kracht. De liturgiecommissie bestaat uit 2 leden en de predikant. Dit jaar werd de kerkenraad versterkt met de komst van Anneke Wieringa. Zij stuurt het diaconaat aan.

Gebouw In de zomermaanden is de kerk verder opgeknapt door Jaap Bax, Steven Vlam en de Fa. Hekkelman. De vloer van de kerk werd rood geverfd en de kerk werd ook buiten aangepakt.

Fonds Klavier en Samenspel en een bijzondere gebeurtenis De RGLZ kreeg een nieuw orgel. Dankzij een geormerkte schenking werd een ‘nieuw’ orgel teruggeplaatst op het balkon van de kerk. Met Pinksteren hoorden we voor het eerst het prachtige geluid. We grepen deze gelegenheid ook aan om het 30-jarig jubileum van de organist Jaap Bax te vieren. En dat niet alleen. Jaap Bax kreeg tijdens de Pinksterdienst een eervolle koninklijke onderscheiding door de burgemeester uitgereikt. De liturgiecommissie organiseerde een orgelweek met een orgelconcert van Els Dijkerman en een poëzieavond met orgelmuziek van respectievelijk Ingeborg ten Hoopen en Jaap Bax. Het fonds Klavier en Samenspel is een initiatief van Aleid en Floris Zuidema. Dit fonds is opgericht om het orgel en de vleugel in de kerk vaker te gebruiken voor kleine concerten maar ook om (jonge) mensen de kans te

geven om gebruik te maken van deze instrumenten. **Kerkdienst-liturgie** Bijzondere diensten: Zomerdiensten op het Wijngoed Kranenburg. Startzondag met het verwelkomen van nieuwe leden en vrienden en installeren nieuwe commissie en kerkenraadsleden; Coming out Sunday; nagedachtenisdienst, dit jaar met een bijdrage van Ingeborg ten Hoopen (poëzie) en Jaap Bax (orgel). Een poëtische pelgrimage van rauwe rouw, langs hoop en berusting naar veerkracht en verder.

Programma Gespreks en studiekringen De Studiekring ‘Samen Heschel lezen’ bouwde voort op het gedachtegoed van Heschel en las zijn boek ‘Wie is de mens’. Voorafgaande aan deze studiekring was er een openbare lezing ‘Bijbelse profetie en hedendaagse actie’ door ds. Alleke Wieringa op 27 september 2023. De gesprekskringen Zutphen en Lochem komen op jaarbasis 6 x bij elkaar en lezen delen uit het boek van Jonathans Sacks, verbond en dialoog: Genesis. De gesprekskring Brødje + is een groep voor 67-minners en ontmoeten elkaar een 5-tal keer per jaar aan tafel. **Wandelingen en contact middagen** In het voorjaar en najaar wordt er na een dienst gewandeld, bijgepraat en geluncht. Op 22 juni kwamen in theetuin Vierakker alle contactpersonen (commissie pastoraat) samen met ds. Al-leke Wieringa en Maria Schotman, pastor. **Seizoen meditatie** Vier keer per jaar, tijdens ieder zonnewende organiseert mw. Noline Swen een seizoen meditatie meestal rondom de Lochemse Berg. We mediteren midden in de natuur aan het einde van de dag of begin van de avond op het ritme van de seizoenen (lente, zomer, herfst, winter). Een groeiende groep van dertigers en veertigers loopt mee, in stilte. Op sommige plaatsen wordt stilgestaan en geluisterd naar poëzie. Na afloop kop thee of glühwein. **Lezingen** Martien Brinkman (theoloog): een spirituele biografie God of Godsbeeld, was de titel van zijn lezing nav. zijn nieuwe boek ‘Hoe mijn god veranderde’. Ayfer Koç over haar leven, kansengelijkheid en leiderschap. Ayfer Koç was als vluchteling opgevangen in onze kerk en heeft daar tijdelijk gewoond. Haar lezing gaat over haar levensverhaal, over hoe belangrijk de Remonstrantse kerk in Lochem is geweest voor haar en haar familie maar ook over armoedebestrijding, kansengelijkheid en leiderschap. Na de lezing volgde een gesprek over de vraag: wat kunnen wij als kleine geloofsgemeenschap met veel mensen op hoge leeftijd en dus weinig fysieke hulpkracht, een kleine diaconie en bescheiden portemonnee doen in een samenleving die aandacht vraagt voor vluchtelingen? Ayfer Koç is nu raadslid voor het CDA in

Enschede en getrouwd met Pieter Omtzigt.

Muziekvoorstellingen tweetal recitals, kamermuziek *Amsterdam City Swim Update* op 3 september zwom Alleke Wieringa voor ALS. De kerk was open op *Monumentendag* en bood een mooi programma aan, incl. een stilteplek.

Inspiratie festival Terschelling 20 – 22 oktober

Onze kerkenraad was uitgenodigd door twee predikanten (Terschelling en Deventer) die de organisatoren zijn van dit festival. Het festival is voor mensen die zoeken in geloof, betrokken zijn bij een kerk of gewoon op zoek zijn naar inspiratie. Het festival biedt een gevarieerd programma in kerken, duinen, bos en strand en geven talloze voorbeelden van kerk-zijn in deze en de toekomstige tijd. Het bleek ook dé ontmoetingsplek te zijn voor vernieuwende initiatieven op het gebied van geloof, kerk en samenleving. Een vrijplaats voor verbinding, verdieping en vernieuwing en een brede oecumenische beweging. Het festival was een prachtige mix van maatschappelijk bewustzijn (en wat je als kerk kunt doen), lezingen, muziek, kunst, theater, meditatievormen, getijdegebeden, kunstmarkten, meditatieve maaltijden, wandelingen en nog veel meer.

Ik ben... campagne De film 'Hier ben ik' is onderdeel van het project 'Ik ben... goed zoals ik ben'. Het project is bedoeld om mensen te laten nadenken over wie of wat ze zijn, gesprekken op gang te brengen en verhalen te delen. De Gemeente Lochem is een van de Achterhoekse gemeenten die zich hebben aangesloten bij dit project. Het Staring College zet op Paarse vrijdag het 'Ik ben...' lespakket in om met elkaar in gesprek te gaan over homoseksualiteit. Onze viering 'Coming out Sunday' was de reden waarom ds. Alleke Wieringa is benaderd om juist in onze kerk op 8 december de bovengenoemde film te laten zien. Hier werkten we graag aan mee en we ontvingen op deze dag Burgemeester en wethouders, de filmcrew, scholieren en alle belangstellenden die deze korte film wilden zien. Een vervolg wordt in 2024 verwacht.

Tot slot We kijken terug opeen goed jaar. We hebben veel plannen gemaakt en uitgevoerd en dat gaan we ook in 2024 doen. We hielden vast aan onze leidraad, ons geloof (ook verwoord in ons meerjarenbeleidsplan): we zijn onderweg als pelgrims op weg naar het hart. En in ons dragen wij hoop, als een gerichtheid van het hart, verankerd voorbij de horizon. Veel dank aan alle koffiezetters, meedenkers, doeners, kerkgangers, thuisblijvers, kringbezoekers, leden, vrienden en belangstellenden. Dank voor alle inzet en inspiratie.

Meppel

Inleiding De gecombineerde geloofsgemeenschap van 52 leden, met een gemiddelde leeftijd van 77 jaar is zich zeer bewust van haar kwetsbaarheid, de bestuurskracht is beperkt, wie iets kán doen, doet dat. De al eerder ingezette samenwerking met de ruimzinnige Oecumenische Gemeente Meppel (OGM) kreeg stevige impulsen, onder meer tijdens de gezamenlijke heisessie onder leiding van de Taakgroep PGI.

Beleid Wij beschikken niet over een beleidsplan, maar ontdekten wel dat we best aardig aansluiten op de Beleidslijnen zoals genoemd in Remonstranten, een bezielde verband - Beleidsplan 2020-2030: met onze blik op de toekomst, in samenwerking met derden, ter bewaring van lokale vrijzinnigheid (ruimzinnigheid). Met onze eigen gemeenteleden startten we een reeks gesprekken over de samenwerking: wat is voor ieder het belangrijkste aan het samen een geloofsgemeenschap zijn?

Kerkdienst-liturgie Dit jaar vierden we zes diensten gezamenlijk met onze beoogde samenwerkingspartner: OGM, we zijn dan bij elkaar te gast, en volgen de liturgie van de gastgemeente. Nieuwjaar, Pinksteren en Kerst vierden we samen.

Programma De activiteitencommissie zorgde in overleg met OGM voor het eerst voor een gezamenlijk Jaarprogramma. Leden bezoeken over en weer activiteiten: onze gesprekskringen, de koffieochtenden. Ook ons traditionele Pinksterontbijt werd goed bezocht door de OGM-leden, de tafels en gesprekken mengden zich zonder dat daar op aangedrongen hoefde te worden – er is wezenlijke wederzijdse belangstelling voor elkaar.

Jongeren Onze gemeente heeft geen leden van jonger dan 50 jaar en richt zich daar nu ook niet op, we zien daar pas mogelijkheden voor in de levensduur van de te vormen samenwerkingsgeloofsgemeenschap.

Contactledenwerk/Diaconie De Gemeente is klein en zeer betrokken bij elkaar. De diaconale contactpersonen hebben goede feeling met de leden en geven de nodige aandacht.

Samenwerken OGM is een bijzondere gemeente van de Protestantse Kerken in Nederland, met een diverse ontstaansgeschiedenis. Zij hebben hun gemeenschap een heel eigen kleur en gewoontes gegeven. We erkennen elkaars 'eigen-aardigheden'.

Communicatie Tweemaandelijks blad: cReDo, website en wekelijkse e-mail-berichten over de diensten en actualiteiten.

Bestuur en voorgangers We verloren door haar

plots overlijden de Remonstrantse voorzitter Gitte Snijders-Jensen, Marjolein Sparnaay nam haar taak over. De Doperse voorzitter en tevens Pastor Tineke Weidema-Bos kondigde haar vertrek aan voor september 2024. Ds. Anneke van der Velde was en bleef de Remonstrantse voorganger.

Gebouw Het gebouw is eigendom van de Doopsgezinde Gemeente Meppel. De Remonstrantse Gemeente betaalt hen huur. De OGM is ook huurder van de kerk. Samen met hen hebben we één van de nevenruimtes een complete facelift gegeven.

Toekomst We hopen dat over vijf jaar het samenwerkingsproces tot een voor iedereen bevredigend eindresultaat is gekomen. Dat er één gezamenlijke geloofsgemeenschap kan zijn gevormd, met differentiatie in diensten en landelijke connecties met de Doopsgezinden en Remonstranten voor individuele leden en voor de gemeente als geheel.

Midden Zeeland

Algemeen De RGMZ mocht eind van het jaar 39 betrokkenen tellen ten opzichte van 40 een jaar eerder. Vanwege het overlijden van drie mensen liep het ledental terug. Er was één bijschrijving, namelijk onze nieuwe predikant Elly van Kuijk. Remonstrants, maar voor de gehele Koorkeerk met 258 leden. Typisch voor de Koorkeerk gaan er veel gastpredikanten voor. De eigen predikant eens in de maand, de resterende weken anderen. Daarvan is ongeveer een derde Remonstrant. De Koorkeerk is wellicht de gemeente met de meeste waardering voor gastpredikanten. Zij kunnen zelfs logeren in de kerk zelf, een gerieflijke slaapplek voor twee personen, de Heilige Hoogte.

Programma Het ledencontact bestond dit jaar naast de Algemene Ledenvergaderingen voor alle Koorkeerkeren, uit het uitje in juni naar onze één na dichtstbijzijnde Remonstrantse gemeente in Dordrecht. Twaalf Koorkeerkeren hebben een zeer genoegelijke dag meegemaakt samen met de Dordtenaren. Lunch was gastvrij en stadswandeling onder goede leiding. Het uitje in 2024 bestaat uit een tegenbezoek vanuit Sommelsdijk op 5 mei. Daarnaast is er actieve deelname aan gesprekskringen en filmmiddagen. Vanzelfsprekend worden het uitje en de kringen georganiseerd voor alle Koorkeerkeren.

Landelijke contacten hebben zich eigenlijk beperkt tot deelname aan de Beraadslag. Uw bestuur ziet de praktische invulling van het Remonstrantse leven in Middelburg vooral in een jaarlijks uitje naar een

buurgemeente. De RGMZ wil zich vooral richten op samenwerking met de andere Koorkeerkpartners, en niet op samenwerking met verafgelegen Remonstrantse gemeenten, conform onze belofte in 2021 **Diaconie** Gerda van Leeuwen en Rob van der Tol participeerde mede namens de RGMZ in de taakgroep diaconie van de Koorkeerkgemeenschap. Esther Meulblok en Joep de Valk nemen deel aan het Koorkeerkbestuur.

Bestuur Betreffende de nieuw te vormen structuur van de Koorkeerk was 2023 een zeer positief jaar omdat de PGM wijkgemeente, de VVHM en de RGMZ eensgezind een nieuwe, eenvoudigere organisatiestructuur hebben uitgevoerd. De drie samenwerkende entiteiten zijn nu daadwerkelijk vergeand geïntegreerd in een Vereniging Koorkeerk. Deze integratie zal voor de RGMZ de gelijkwaardigheid gaan opleveren die zij wensen. Er worden echter ook enkele onafhankelijkheidsveren gelaten op bestuurlijk vlak. De statuten van de Vereniging Koorkeerk zijn reeds goedgekeurd door de Algemene Ledenvergaderingen. Bestuursvereenkomsten en reglementen – o.a. het Huishoudelijk Reglement van de RGMZ - moeten nog wel worden aangepast. Dan pas wordt dit aangepaste reglement ter goedkeuring aan het landelijke Remonstrantenbestuur voorgelegd. Op 30 mei is de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging Koorkeerk, van de RGMZ en van de PGM wijkgemeente. Daar komt dit jaarverslag ter sprake en ter goedkeuring. De RGMZ kerkenraad (tevens bestuur van de Vereniging Koorkeerk en kerkenraad van de PGM wijkgemeente Koorkeerk): Teus Baars, Esther Meulblok, Joep de Valk, Simone Ludikhuijze en Addy Simonse.

Naarden Bussum

Algemeen De leden van de gemeente zijn op leeftijd maar vitaal. De gemeente is financieel gezond.

Beleid Het beleidsplan 2023-2028 zijn de volgende hoekstenen aangegeven: Bouwen met een nieuwe predikant (0,5 fte) met nadruk op pastoraal werk. Aantrekkingskracht voor jonge leden vergroten. Gespreksgroepen voor gemeenteleden en buitenstaanders. Thema's voor diensten en gespreksgroepen o.a. met de Koningskamer. De gemeente zet in op bescheiden groei.

Kerkdienst-liturgie Drie eigen kerkdiensten per maand plus één gezamenlijke dienst met vier vrijzinnige gemeentes. In de zomermaanden een gezamenlijk programma met vijf gemeentes. Herden-

king van de overledenen, open kerk voor iedereen, op Allerzielen. Jaarlijks vier preken van de leek onder auspiciën van de Koningskamer.

Programma Koningslezingen (4/jr) trekken duidelijk belangstelling van buiten de gemeente. Gespreksgroepen o.l.v. de predikant zijn vol bezet met bescheiden belangstelling van gasten.

Jongeren Onze gemeente had in 2023 geen activiteiten voor jongeren.

Contactledenwerk We hebben een netwerk van ruim 20 zgn Schakels. Bemanning van het schakelnetwerk is een punt van zorg door de vergrijzing van de gemeente en dus ook van de schakels.

Diaconie De doelen van de diaconie zijn vooral lokale initiatieven voor kleinschalige projecten in binnen- en buitenland. Jaarlijks zij er twee bijeenkomsten voor 80-plussers onder regie van de Diaconale Commissie.

Samenwerken Zie onder Vieren. Verder wordt synergie gezocht in de samenwerking met Vrijburg Amsterdam.

Oecumene Contact met 15 kerken in de Gemeente Gooisemeren, zowel via het pastoresconvent als vanuit de kerkenraad.

Communicatie Zowel de Gemeente als de Koningskamer hebben een eigen website. De Gemeente heeft een tweemaandelijks Nieuwsbrief en een tweewekelijkse digitale nieuwsbrief. De Gemeente is nauwelijks actief op sociale media. De Koningskamer bereikt zijn eigen doelgroep via e-mails, sociale media en brochures.

Gebouw Het kerkgebouw is eigendom en wordt door gerichte werving steeds meer verhuurd voor sociaal/culturele activiteiten.

Toekomst Na de komst van onze nieuwe predikant, wordt een begin gemaakt met nieuwe initiatieven die hopelijk een revitalisering en bescheiden groei van de Gemeente zullen bewerkstelligen.

Nieuwkoop

Algemeen Met vreugde werd op 1 april ds. Laura van Asselt bij ons feestelijk geïnstalleerd door ds Tjaard Barnard, alle twee oud-predikanten van de gemeente. Na een half jaar weer een eigen predikant was voor ons een goed gevoel, zeker omdat Laura de meeste gemeenteleden al kende. Jammer genoeg was het om gezondheidsredenen van korte duur en trok zij haar benoeming per 1 januari 2024 in.

Kerkdiensten In totaal werden er 31 diensten in onze kerk gehouden, waarvan 10 gezamenlijk met

de Gereformeerde Gemeente. Over het algemeen waren de diensten goed bezocht. Alle diensten waren thuis te volgen via de stream. De collecte kan per QR-code afgedragen worden.

Programma Niet alle geplande activiteiten werden goed bezocht, maar de ochtend waar de kunstschilder Arie Wassenburg centraal stond werd goed bezocht, zo ook de lezing van Anneke Groen over het boek *Eindeloos Ouderschap*, allebei afgesloten met een lunch.

Beleid/gebouw Het energiebeleid is drastisch aangepakt en dat scheelde enorm in de kosten. De keuken- en toiletvloer zijn gerenoveerd. Daarnaast was het een trouwlustig jaar, 7 burgerlijke- en 3 kerkelijke huwelijken werden voltrokken.

Commissies Alle commissieleden hebben zich weer voor de volle 100% ingezet.

Samenwerking Met onze vaste huurders, de Gereformeerde Gemeente Nieuwkoop, hebben we 10 gezamenlijke diensten gehouden, afwisselend georganiseerd door beide kerkgenootschappen. Ook de samenwerking met de *Gemeenschap van Kerken Nieuwkoop* resulteerde in een oecumenische dienst en allerlei andere activiteiten. Met de streekgemeenten hebben we 2 gezamenlijke diensten per jaar, bij toerbeurt georganiseerd in de 4 verschillende kerken.

Publiciteit/communicatie De website wordt goed onderhouden. De Klepel, ons contactblad, wordt digitaal verspreid, op een enkeling na die geen computer heeft en het uitgeprint ontvangt. De vrijdag vóór elke dienst ontvangt iedereen een enthousiaste reminder om vooral naar de zondagsdienst te komen.

Tenslotte Een nieuwe predikant vinden zal nog een uitdaging worden. We zijn niet somber over de toekomst, maar weten wel dat we ons nog meer moeten profileren. Zoals onze voorzitter altijd zegt: "We zullen doorgaan!"

Nijmegen

Algemeen De Kerkenraad werkt er hard aan om de samenwerkingsgemeente zo sterk mogelijk te houden. Maar er zijn wel degelijk zorgen voor de toekomst. We moeten flexibel zijn om met onze gemeente naar deze toekomst toe te werken. We hebben een gesprek met de leden onder de 70 jaar gehad om ideeën op te doen voor deze toekomst, maar het is moeilijk om die met steeds minder mensen mogelijk te maken.

Programma We hebben activiteitenprogramma

moeten aanpassen aan de mogelijkheden van onze gemeenteleden om eraan mee te doen. De cursussen van ds. Peter Nissen worden nu gevolgd bij de Effata en de lunches met korte lezing worden altijd goed bezocht. Samen met de, bijna, naastgelegen RK Effata Parochie is er een filmprogramma van 4 films per jaar. Voor de leden die moeilijk zelfstandig naar de kerk kunnen komen proberen we een soort taxi-dienst op te zetten zodat ze toch naar de kerk kunnen vooral bij bijzondere activiteiten, zoals Kerstival en de paasdienst met lunch.

Jongeren Er is geen kinder- en jongerenwerk. Onze jongste leden/vrienden zijn studenten.

Contactledenwerk De contactledengroep wordt weer opgestart mede door de behoefte van onze gemeenteleden. De pastorale zorg wordt vooral verleend door onze vaste voorganger ds. Hans Noordeman.

Diaconie In de periode 2022-2023 ondersteunt de diaconie een jongerenproject in Mexico o.a. geleid door Nellie Markus. Het project zorgt voor opvang en traumaverwerking bij de jongeren. We gaan nu op zoek naar een nieuw project dat we weer voor een langere periode willen steunen.

Samenwerken We werken weer samen met de RK parochie in onze wijk.

Publiciteit Onze gemeente heeft een website. We zenden alle diensten uit via beeld op kerkdienstgemist.nl. Dit laatste is vooral fijn voor onze oudere gemeenteleden. Dit wordt erg gewaardeerd en de diensten worden ook best goed gevolgd, vooral door mensen die moeilijk naar de kerk kunnen komen. De activiteiten van het jaarprogramma worden in het gemeenteblad *Onderweg* en in digitale nieuwsbrieven onder de aandacht gebracht.

Gebouw Het gebouw is eigendom van de Remonstrantse Gemeente Nijmegen. De samenwerkingsgemeente huurt het gebouw terug voor haar activiteiten. De St. Exploitatie Re kerkgebouw verhuurt het gebouw voor kerkelijke en spirituele activiteiten aan derden.

We nemen deel aan het programma *Religieus Kerkelijk Erfgoed* van de burgerlijke gemeente Nijmegen. Nijmegen heeft onze kerk als 1 van de 3 kerkgebouwen in Nijmegen tot gemeentelijk monument benoemd.

Toekomst We zien de toekomst gematigd optimistisch tegemoet en hopen over tien jaar nog te bestaan.

Oosterbeek

Inleiding In vervolg op het jaar 2023 mag ook dit jaar weer geconstateerd worden dat er sprake is van groei van het aantal gemeenteleden. Het aantal belangstellenden dat de diensten bezoekt neemt ook toe, voor een klein deel is dat ook het gevolg van de activiteiten van Stichting de Vrije tafels van Oosterbeek. Ondanks de positieve ontwikkelingen moeten we ook constateren dat de kerkelijke organisatie veel vraagt van de vrijwilligers. Gezien de leeftijd van een groot aantal van hen vraagt dit bijzondere aandacht.

Beleid De kerk heeft een aantal jaren geleden een beleidsplan opgesteld waarin een keuze is gemaakt voor de visie van ons kerkzijn. Centraal staat daarin de beweging: Van Binnen naar Buiten en van Buiten naar Binnen. De oprichting en werkwijze van de Vrije tafels van Oosterbeek is daarvan het gevolg. Komend jaar is de zoektocht hoe deze ontwikkeling nog beter tot zijn recht te laten komen.

Kerkdienst-liturgie In het afgelopen jaar en doorlopend in het nieuwe jaar vindt er een brede gedachtewisseling plaats over de liturgie.

Programma De programma opzet is niet veranderd, er zijn ook dit jaar weer lunchbijeenkomsten en lezingen gehouden. Ook de lekenpreek trekt veel belangstellenden. Een bijzonderheid is de kerstviering voor gezinnen met kinderen, een vertelling door een acteur met het zingen van kerstliederen. Deze viering voorziet duidelijk in een behoefte, alle stoelen waren bezet!

Jongeren Er zijn geen ontwikkelingen te melden inzake deelname en aandacht voor jongeren.

Contactledenwerk De organisatie van het contactledenwerk is engszins aangepast, nieuwe vrienden en leden worden door een speciaal daarvoor aangewezen lid van de contactleden groep bezocht. Dat wordt zeer op prijs gesteld. Met aanvulling van het aantal vrijwilligers is het tot op heden nog mogelijk leden en vrienden te bezoeken.

Diaconie De diaconie is naast haar activiteiten en zorg voor de eigen gemeente ook actief binnen de lokale overheid. Zorg voor de medemens in het afgelopen jaar betrof ook de energiekosten. De diaconie werkt daarin samen met de Raad van Kerken en de lokale overheid.

Samenwerken Er vindt samenwerking plaats binnen de Raad van Kerken, waarmee ook gezamenlijk projecten worden uitgevoerd. Samenwerking is er ook met de Remonstrantse Gemeente Apeldoorn (RGA). De leden en vrienden van de RGA zijn in 2023 verwelkomd in een speciale

dienst. In 2024 wordt de samenwerking verder versterkt.

Oecumene De Remonstrantse gemeente Oosterbeek maakt onderdeel uit van de Raad van Kerken en is daarmee betrokken bij verschillende door de raad georganiseerde activiteiten.

Gebouw Zoals bekend is het gebouw eigendom van de Stichting Fonds ter bevordering ener liberale Protestantsche Godsdienstprediking te Oosterbeek. Het gebouw wordt ook verhuurd aan andere partijen hetgeen een positief effect heeft op de exploitatie.

Toekomst Uitgangspunt is om de huidige ontwikkelingen en de besloten beleidslijnen te continueren. Belangstellenden en zij die zich melden als lid/vriend ervaren een warme gemeente die openstaat voor verschil in visie en persoonlijke meningen, mensen voelen zich daartoe aangetrokken.

Oude Wetering

Geen verslag ingeleverd

Rotterdam

Beleid en toekomst in vogelvlucht Sinds enige tijd maakt de kerkenraad geen concrete beleidsplannen meer. De Beginselverklaring van de RB is de basis onder alle activiteiten. Bij alles wat de gemeente onderneemt ligt het accent op het borgen van kwaliteit en niet per se op vernieuwing. Vernieuwing om de vernieuwing past ons niet. **Kwaliteit kerkmuziek** De benoeming van Jos van der Kooy als vaste organist is hierbij van groot belang. Naast de begeleiding van de diensten verzorgt hij op de zondagmiddagen orgelconcerten en vespers, laagdrempelige kerkdiensten geschikt voor willekeurige bezoekers op de zondagmiddag. Van der Kooy verzorgt ook muzieklezingen, waarin hij, met voorbeelden op het orgel, achtergronden vertelt over de (geschiedenis) van de (orgel)muziek.

Kwaliteit kerkdiensten Zij behoren tot de core-business van de gemeente. Door consequent op kwaliteit in te zetten, raken mensen van buiten geboeid door wat er gebeurt. Er zijn regelmatig nieuwe mensen bij de kerkdiensten aanwezig en samen met de jaarlijkse oriëntatiecursus leidt dit ook in 2023 tot nieuwe leden en vrienden.

Activiteiten met een religieus-humanistisch karakter Vanouds zijn bij de remonstranten evangelie en humanisme met elkaar in gesprek. Niet voor niets behoren de (Rotterdamse) remonstranten tot de eerste en trouwste fans van het bijbels-humanistisch

gedachtengoed van Erasmus. Dat betekent dat we zowel voor diegenen die uit orthodoxere hoek naar de vrijzinnigheid overkomen als ook voor de zoekers zonder christelijke achtergrond van betekenis willen zijn. Denk hierbij aan: kerkdiensten anders, twee op de kansel, het Filmcafé, Stadtraite en Meditatieachtige activiteiten zoals de bezinningsdagen en Kloosterbezoek. Juist de remonstranten met hun openheid richting cultuur, wetenschap en samenleving kunnen hier een brugfunctie vervullen. Daarbij past een open oog en open oor voor allerlei ontwikkelingen op spiritueel gebied in de samenleving om te bezien wat verrijkend kan zijn voor onze traditie. **Kwaliteit communicatie** Daarnaast heeft de kerkenraad besloten dat de communicatie op een goed niveau moet zijn. Dat houdt in: een professioneel kerkblad en website, nadrukkelijke presentie op Facebook, dat het beste bij onze doelgroep past. Met een goede redactionele mix, inhoudelijk en humoristisch, aangevuld met een doordacht advertentiebeleid, groeit het aantal volgers nog steeds. Eén van de predikanten besteedt hier in opdracht van de kerkenraad relatief veel tijd aan.

De voortgaande **ontkerkelijking** zullen wij als gemeente niet kunnen keren, dat neemt niet weg dat we gemeente zijn op een prachtig plek in Rotterdam waar, mede dankzij Debat Podium Arminius, van alles gebeurt.

Najaar 2023 is een commissie ingesteld die zich zal buigen over de **toekomst van onze gemeente** aan de hand van zes punten: 1. financieel plan 2. wat vinden wij als gemeente onze taak 3. hebben we nu de juiste organisatie 4. de vorm van de diensten in onze kerk 5. welke nieuwe initiatieven kunnen we ophalen binnen de Broederschap of zelf genereren om ledengroei te stimuleren 6. uitwerken van een sterfhuisconstructie. Hierover zal in 2024 met de leden en vrienden van gedachten worden gewisseld. Ook heeft de kerkenraad in de nazomer een enquête rond gestuurd om inzicht te krijgen wat er leeft bij onze leden en vrienden.

In het **regio-overleg** (najaar 2023) met de Remonstrantse Gemeenten in Vlaardingingen, Dordrecht en Sommelsdijk is o.a. besproken hoe ieder voor zich de toekomst tegemoet treedt en waar wij elkaar kunnen ondersteunen. In 2024 staat een volgend regio-overleg gepland.

Kerkdienst-liturgie *Kerkdiensten op zondag* De zondagse kerkdiensten trokken weer het aantal bezoekers van voor Corona, 50 à 85. Onze kerk streamt diensten nog niet, maar hoopt hier voorjaar 2024 mee te beginnen. De technische ingewikkeldheden van het gebouw hebben voor veel vertraging

gezorgd. *Vernieuwende kerkdiensten* Er zijn in 2023 kerkdiensten ‘twee op de kansel’ gehouden waar mensen uit onze gemeente of daarbuiten de overdenking verzorgden tijdens de kerkdienst. Gasten waren o.a. Fred Westerbeke, politiechef regio Rotterdam en Ivo Opstelten. Er is een cyclus preken gehouden *over slavernij en bevrijding*. Verder waren er kerkdiensten waar naast de preek, muziek een belangrijke rol speelde; een kerkdienst met Franse chansons, een dienst met vrolijke orgelmuziek van Händel, en meerdere diensten waar een professionele fluitist of zangeres de muziek verzorgde. Alternatieve kerkdiensten zijn de *vespers* op zondagmiddag tijdens Kerk & Museum, deze trokken in 2023 10 à 15 mensen. Heel succesvol was het Festival of Nine Lessons and Carols, dat in de adventstijd werd gehouden (80) mensen die we normaal niet bij de diensten zien en volwassen kinderen van gemeenteleden die die niet/weinig meer naar de kerk komen). We participeren al vele jaren in de wekelijkse Middagpauzediensten in de Laurenskerk; laagdrempelige diensten die voor een kleine groep mensen in de stad een rustpunt in de week betekenen.

Programma Kerk & Museum Kerk & Museum is de openstelling van de kerk op een zondagmiddag. Bezoekers kunnen een rondleiding krijgen in ons monumentale kerkgebouw, in de kerkenraadskamer is een tearoom ingericht waar zelfgebakken appeltaart en koffie & thee worden geserveerd, daarnaast is er drie keer per jaar een vintagemarkt en een boekenmarkt. Dit alles wordt mogelijk gemaakt door een enthousiaste en actieve groep van vijftientig vrijwilligers. De openstelling wordt afgesloten met een orgelconcert en een vesper. Kerk & Museum trok in 2023 tussen de 60 en 200 bezoekers per keer, de vesper 10 -15. In de adventstijd werden de vesper en het orgelconcert gecombineerd tot een ‘Festival of Nine Lessons and Carols’ een viering gebaseerd op de Anglicaanse traditie waarin 9 Bijbelteksten werden gelezen en bijbehorende muziek werd gespeeld en (mee)gezongen (80 bezoekers).

Filmcafé De filmcafés op de dinsdagavond hebben in het eerste half jaar van 2023 goed gedraaid (10 à 20 deelnemers). Na de zomer is het filmcafé verplaatst naar de maandagmiddag en werden films vertoond met aansluitend nagesprekken rond het thema Vergeving. Deze maandagmiddagvoorstellingen lijken iets meer bezoekers te trekken.

Muzieklezingen Jos van der Kooy, onze organist, hield in 2023 een aantal muzieklezingen, een combinatie van een lezing over muziek en een orgelconcert op de zaterdagmiddag; ca. 25 bezoekers,

waarvan twee derde van buiten kwam.

Vrijwilligersdag In september werd de middag voor vrijwilligers gehouden: een lunch in de kerk, een bezoek met rondleiding door een kunsthistoricus in het Depot (Museum Boijmans van Beuningen) afgesloten met een lezing in de kerk over het oude kerkgebouw en de verhuizing naar het nieuwe kerkgebouw in 1897.

Erasmus-studiedag In oktober organiseerde onze gemeente, samen met de Taakgroep Remonstrants Erfgoed een zeer succesvolle Erasmus-studiedag. Er waren ruim 90 deelnemers.

Rotterdam Night Walk Op 27 december was onze kerk één van de locaties van de Rotterdam Night Walk, de route liep door de kerk, mensen kwamen binnen aan de Museumparkzijde van het gebouw en verlieten de kerk aan de Westersingelkant. Met hulp van vrijwilligers uit de gemeente is dit een groot succes geworden. Ruim 4000 mensen hebben door onze kerk gewandeld. Een aantal kwam in de weken daarop ook naar de kerkdiensten.

Gesprekskringen Honderd zestig van onze leden en vrienden namen in 2023 deel aan een van de gesprekskringen, geleid door onze predikanten.

Oriëntatiekring In 5 avonden leerden ca.10 deelnemers meer over de geschiedenis en geloofsopvattingen van de remonstranten.

De *stadsretraite* in de winter is vervallen vanwege te weinig aanmeldingen. De bezinningsdagen in het voorjaar gingen met 15 deelnemers wel door.

Jongeren Kinderen In september is een bijbelcursus voor kinderen in de leeftijd van 8 tot ongeveer 12 jaar van start gegaan. Op de cursus behandelen we Bijbelverhalen, achtergronden en de geschiedenis van de Bijbel. Vast onderdeel van de cursus is een korte excursie naar een plek ergens in de kerk. In een aantal kerkdiensten werden expliciet jonge gezinnen uitgenodigd en was er een tafel met kleurplaten in een hoek van de kerkzaal. De crea-tafels op hoogtijdagen worden goed bezocht (15 à 20 kinderen). **College van collectanten** Het college van collectanten is een groep van jongeren tussen de 16 en 30 jaar. Zij collecteren tijdens de kerkdiensten en komen ook voor de gezelligheid samen.

Young-professionals In 2023 is er een begin gemaakt met de voorbereidingen voor een Zinlunch voor de leeftijdsgroep van 25 tot ongeveer 40 jaar, bij een zinlunch staan ontmoeting en een onderwerp dat met betekenisgeving in het leven te maken heeft centraal. Begin 2024 zijn de Zinlunches daadwerkelijk van start gegaan.

Contactledenwerk Er is nog contactledenwerk en wat er nog is, loopt goed. Echter de contactleden

worden ouder en het contactledenwerk is, in verhouding tot vroeger, zeer beperkt. Jongere leden hebben minder behoefte aan een bezoek van een contactlid.

Diaconie De diaconale commissie gaf structurele bijdragen aan Samen 010, aan het initiatief Koken met Overtuiging, de Vredestafels en andere lokale activiteiten. De commissie verzorgt drie keer per jaar Tussen Koffie en Lunch op vrijdagochtend, informeel en met inloop voor iedereen. Op 14 mei werd de zogenoemde jaarlijkse Diaconale Actie afgesloten. Aan de Stichting Ros en de Dr. Denis Mukwege Foundation kon elk € 4000 worden overhandigd. Vanaf het najaar 2023 zijn Mind Us van de Stichting Mind en Dare als doelen voor de Diaconale Actie vastgesteld. Op 17 december vond een dienstenveiling in onze kerk plaats, samen met een andere belanghebbende is er € 17.654.99 opgehaald voor voedselbonnen van het Rode Kruis voor arme gezinnen in Rotterdam.

Samenwerken Ook in 2023 werd samengewerkt met de doopsgezinde gemeente in de zes diensten tijdens de zomervakantie. Omdat de doopsgezinde gemeente in 2022 hun gebouw verkocht, vonden alle zomerdiensten in onze kerk plaats, met afwisselend een doopsgezinde en een remonstrantse predikant. In juni 2023 hebben de doopsgezinden ons benaderd omdat zij interesse hebben in eventuele verdere samenwerking vanwege de vergrijzing van hun gemeente en het daarmee samenhangend tekort aan menskracht. Er is een verkennend gesprek geweest en de doopsgezinden zijn zich aan het beraaden. De meeste samenwerking is er met Debat Podium Arminius van wie wij de huren. Er is regelmatig werkoverleg.

Oecumene Onze kerk participeert in de Roze Vieringen die vier middagen per jaar in Rotterdam gehouden worden, oecumenische kerkdiensten speciaal voor de LHBTQ gemeenschap. De kerk organiseert al meer dan twintig jaar een Oecumenische leerkring. Mensen uit een verscheidenheid van christelijke kerken komen samen om zich aan elkaar te scherpen. De kring wordt geleid door een van onze predikanten en een PKN-predikant.

Communicatie Het kerkblad komt weer 8 keer per jaar uit, zoals voor corona. De website is actueel. De gemeente is actief op Facebook. In december is een nieuwe folder gemaakt voor bezoekers van de Night Walk, met uitleg over het remonstrantisme in het algemeen en over de Rotterdamse Remonstranten en hun activiteiten in het bijzonder.

Gebouw Ons kerkgebouw wordt geëxploiteerd door Stichting Debat Podium Arminius. Wij huren

de kantoorruimte en op zondagmorgen de kerkzaal, aanvullend kunnen wij ruimtes reserveren voor onze activiteiten.

Rotterdam – Breda

Kerkdienst-liturgie In Breda is er eenmaal per maand een kerkdienst in de Lutherse Kerk, ook in Breda wordt ingezet op kwaliteit van de diensten en speelt pianomuziek van een hoog niveau een belangrijke rol. De kerkdiensten worden bezocht door circa 10 tot 15 mensen.

Programma Grote Kring Deze vindt plaats op maandagmiddag. In de eerste helft van 2023 stonden gelijkenissen centraal, na de zomer is gekozen voor een nadere kennismaking met de Dode Zee rollen, de Gnostiek en het Thomas Evangelie; ca.7 tot 14 deelnemers.

Oecumene In Breda organiseert de gemeente samen met de Doopsgezinde gemeente en de Waalse Gemeente regelmatig een Schalmdienst waar, bij toerbeurt, predikanten uit twee gemeenten gezamenlijk voorgaan in een kerkdienst.

Gebouw In Breda wordt de kerkzaal in de Lutherse Kerk gehuurd van Ekklesia.

Sommelsdijk

Kerkdienst-liturgie Dit jaar zijn we weer terug in het ritme van de gewone kerkdiensten en de tafelgesprekken die elkaar wekelijks afwisselen. We hebben alle apparatuur, dus we kunnen alle kerkdiensten uitzenden. Met dank aan de coronatijd.

De tafelgesprekken De tafelgesprekken worden voorbereid door Janet Parlevliet samen met Bram Schrier, die samen steeds met interessante onderwerpen om te bespreken komen.

Dominee We hebben geen vaste dominee, maar gelukkig is André Meiresonne bereid om als daar behoefte aan is bezoeken bij de leden te brengen. En bovendien andere hand en spandiensten die nodig zijn te verlenen.

Cantone In onze gemeente neemt de cantorij Cantone een belangrijke plaats in met een ledenaantal van ongeveer 13 personen. Zij repeteerden één keer per week o.l.v. onze dirigente Chloë de Waal en Sjalienne de Waal op piano en zongen in de speciale diensten o.a. met Pasen, Pinksteren, Herdenkingszondag en Kerst.

Publiciteit *Vrijzinnige Klanken* Het blad van de gemeente verschijnt 6 keer per jaar. De drie personen tellende redactie zorgt samen met een aantal vaste schrijvers, dat mededelingen, wetenswaardig-

heden en nieuws van binnen en buiten de gemeente onder de aandacht komen van leden, vrienden en belangstellenden. Zo worden ook lezers die niet (meer) in de kerk kunnen komen op de hoogte gehouden.

Programma *Kring Schouwen* Kring Schouwen heeft momenteel 8 leden die van september t/m mei maandelijks bijeenkomen. De kring staat sinds het afgelopen jaar onder leiding van André Meiressonne. Afgelopen september zijn we gestart met de bespreking van het boekje *Vele talen in alles de Liefde*. Het heeft tot nu toe geleid tot geanimeerde en vruchtbare gesprekken. Financieel houdt de kring zichzelf in stand.

Ledental Helaas hebben we dit jaar van vier van onze leden en of vrienden afscheid moeten nemen door overlijden, verhuizing of uitschrijving, waardoor we helaas nog 57 leden/vrienden overhebben. Gelukkig hebben een paar mensen aangegeven lid te willen worden dus dat is reden voor optimisme.

Twente

Inleiding We begonnen het jaar feestelijk met een uitgebreid 25-jarig jubileum van onze dominee, Kirsten Slettenaar.

Kerkdienst-liturgie Opgevallen is dat het aantal kerkgangers geleidelijk afneemt. In de zomermaanden zijn er vier ontmoetingsdiensten georganiseerd door de liturgiecommissie i.p.v. de gewone kerkdiensten. Deze diensten werden zeer gewaardeerd. De taken rondom de kerkdiensten zijn steeds moeilijker in te vullen, door de hoge leeftijd van de leden. Dit maakt de belasting van de anderen steeds groter.

Bestuur De kerkenraad wordt tot 1 januari 2024 voorgezeten door een voorzitterscollectief van 4 mensen. De kerkenraad bestaat verder uit een penningmeester, kerkmeester, predikant en secretaris.

Zorgen Er wordt nagedacht over de toekomst van de gemeente omdat het aantal leden gestaag afneemt en de leden ouder worden. Velen hebben ook een taak in de gemeente maar opvolging is er vaak niet.

Programma De programmacommissie organiseerde meerdere activiteiten rond het thema levensverhalen en een startzondag in september. Er komen soms ook mensen van buiten de gemeente naar deze activiteiten. Het aantal deelnemers neemt geleidelijk af. Jongeren ontbreken.

Contactledenwerk-pastoraat De contactleden hebben ieder een wijk; ze brengen het blad *Passant*

rond en komen regelmatig bijeen om lopende zaken te bespreken. Per 1 april 2023 is er een kerkelijk werker aangesteld die pastorale zorg verleent en ook deel uitmaakt van de diaconie.

Diaconie De diaconie kende enkele vacatures en organiseert de diaconale taken.

Samenwerken We werken al vele jaren samen met de Doopsgezinde Gemeente Twente en hebben maandelijks een gezamenlijke dienst; de ene keer RemDo en de volgende DoRem (dit geeft aan welke predikant voorgaat en wie de dienst organiseert)

Communicatie De communicatie verloopt goed via de website, mail en maandelijks via het blad *Passant* (digitaal en op papier).

Gebouw Het kerkgebouw is eigendom evenals de kosterwoning die verhuurd wordt aan onze organist en zijn partner. Het gebouw heeft een verbeterde uitstraling, maar helaas werden we meermaals geplaagd door lekkages, zowel in de kerk als in de kosterwoning.

Tenslotte Het is niet gelukt nieuwe voorzitters voor de kerkenraad te vinden. Het collectief gaat zoals afgesproken per 1-1-2024 aftreden. Twee van hen zijn bereid voor de duur van 1 jaar nog de rol van voorzitter en vice-voorzitter op zich te nemen. De toekomst van de gemeente is uitgebreid aan de orde geweest tijdens de najaarsvergadering. Door het ontbreken van menskracht, lijkt het niet mogelijk om de gemeente in stand te houden. Er is een commissie Toekomst in het leven geroepen, die vanuit verschillende invalshoeken gaat kijken of en zo ja, hoe, wij verder kunnen.

Utrecht

Algemeen We kijken (wederom) in dankbaarheid terug op een goed jaar voor onze gemeente. Wij zijn ook in 2023 in staat gebleken om een veelzijdig en aantrekkelijk programma neer te zetten met een veelheid aan activiteiten. Ook zijn we erin geslaagd om daarmee een brede groep van geïnteresseerden te bereiken, zowel rond onze kerkdiensten als met cursussen, lezingen en kringen. Het aantal leden en vrienden nam ook dit jaar weer toe (toename van 32). Financieel sloot 2023 af met een structureel tekort van bijna € 49.000, maar dit bedrag was gunstiger dan begroot en aanzienlijk beter dan het resultaat van 2022.

Beleidsplan 2020-2024 Het Beleidsplan 2020-2024 kent vier beleidsdoelen. Het eerste punt is dat we *blijven werken aan ons gemeenschap-zijn*. Dat hebben we ook het afgelopen jaar gedaan door een

gastvrije grondhouding in ons doen en in ons spreken. Verder boden we verbindende activiteiten die een brede groep mensen aanspreekt en speelde het netwerk van wijkcontacten natuurlijk een belangrijke rol in ons gemeenschap-zijn. Een tweede speerpunt in ons beleidsplan is dat we *in interactie met de buitenwereld zijn*. Dat deden we onder meer door ook de actualiteit te betrekken in themakeuzes. Of het nu ging om Groene Kerk worden, een gespreksavond over het Palestijns-Israëliëse vraagstuk of een lezing met Humanitas en Stichting Tröst over rouw & verlies. Ook de oecumenische contacten speelden hierin een belangrijke rol (stedelijke Raad van Kerken, binnenstadskerken). Het derde speerpunt is dat we *ons gebouw ten volle benutten*. Dat deden we door een goede samenwerking met Heirloom, maar ook door gastvrijheid te bieden aan Kerken Kijken Utrecht. Ook aardig voorbeeld is verder de groep van 20 leden van een Belgische jeugdvereniging die in juli een nachtje in de Geertekerk kwam logeren. Het vierde en laatste beleidsdoel is dat we *elkaar en onszelf actief aan het denken zetten*. Dat gebeurde in onze diensten, waarin elk van onze predikanten op geheel eigen wijze een centrale rol vervult, maar ook in lezingen en workshops. Het thema voor het seizoen 2023/2024 is *Stekels en Veren*. Het gaat hierbij niet om het herhalen van vaste waarheden. Als je aan het denken wordt gezet, zul je soms uit je comfortzone moeten komen.

Vieren Het hart van ons kerk-zijn werd in 2023 ook weer gevormd door de wekelijkse vieringen. Deze vieringen mogen zich verheugen in een groeiende belangstelling van onze eigen gemeente, maar ook van nieuwkomers of gasten. Ook het uitstekende digitale bereik speelt daarbij een belangrijke rol.

Jongeren De tienergroep kampt al enkele jaren met een ondervetegenwoordiging in de leeftijdsopbouw van onze gemeente. De groep kinderen voor crèche en verteluur groeide ook in 2023 bescheiden. Verder is er een behoorlijke groep jongvolwassen remonstranten die op hun eigen wijze contact onderhouden en activiteiten organiseren.

Diaconaat De diaconie is er in 2023 toe overgegaan om iedere twee weken een diaconale bestemmingscollecte in de vieringen te houden. Dit genereert extra mogelijkheden om organisaties te steunen. In samenwerking met de moskee is er een nieuw meerjarig samenwerkingsproject gekozen in Afrika.

Toekomst De huidige situatie van onze gemeente geeft ons vertrouwen in de toekomst. We zullen zeker alert moeten blijven op kansen en mogelijkhe-

den om geleidelijke groei van het aantal leden en vrienden voort te zetten. Maar minstens zo belangrijk is dat we er ook voor moeten zorgen dat mensen zich betrokken blijven voelen bij onze gemeente. Er is inmiddels een begin gemaakt met het schrijven van een Beleidsplan 2025-2029.

Utrecht – Schoonhoven

Algemeen Na de opbouw van het eerste jaar van de samenvoeging met de Geertekerk hadden we gehoopt dat de ontwikkelingen in een wat rustiger vaarwater terecht zouden komen. Het tegendeel was waar. Het kostersechtpaar werd geconfronteerd met ziekte en zei op. Hiermee kwam het huis vrij. Nu moesten we nadenken wat we met dit huis zouden gaan doen, maar ook moesten we uitzoeken wat financieel haalbaar was. We zijn met een voorbereidingsgroep, samen met vertegenwoordigers van de Geertekerk, met dit onderwerp aan de slag gegaan. Na een bouwkundig onderzoek zijn verschillende scenario's belicht. Een ledenraadpleging hierover gaf de nodige commotie en spanning. Bij de samenvoeging (2021) was de wens 'behoud van het gebouw' uitgesproken, maar niet uitgewerkt. Uiteindelijk kwam door deze problematiek meer boven tafel dan gedacht. We moesten niet alleen nadenken over een gebouw, maar ook over wat voor gemeente wij wilden zijn. Met alleen een kerkgebouw heb je nog niet vanzelfsprekend een gezonde gemeente. We hebben ons daarom door allerlei experts laten informeren. Uiteindelijk zijn wij een samenwerking aangegaan met BOEi, een organisatie die zich bezigt houdt met herbestemming van monumenten en er betekenisvolle plekken van probeert te maken. Het een en ander zal in 2024 uitgewerkt worden. Om het financieel draagbaar te houden hadden wij de woning voor anti-kraak al verhuurd.

Gebouwbeheer Een groep van vrijwilligers vult de taken van de koster op. De taken en activiteiten die ontplooid dienden te worden (zoals het functioneren van de verwarming) zijn in een schema gezet, zodat ieder de eigen taak kon herkennen. Ook werd een gezamenlijke schoonmaak dag georganiseerd, waarop met elkaar de kerkzaal gekuist werd. Om de energiekosten beheersbaar te houden werden er tijdens die dag ook de voorzetramen geplaatst.

Fusie – hoop De constructie van de samenvoeging zou niet alleen financieel profijt opleveren maar ook mentale support geven. Hoewel er vanuit de Geertekerk veel ondersteuning is, draagt een klein aantal mensen in Schoonhoven een grote belasting. Er waren extra taken bij gekomen omdat men voor

twee entiteiten als vertegenwoordiger moest optreden, voor Schoonhoven én voor de Geertekerk. Ook kwamen er extra handelingen bij omdat men rekenschap diende te geven over de handelwijzen die gevolgd werden. Bij een aantal mensen rusten nog steeds te veel verschillende taken op de schoulers.

Contact regio-gemeente Onderdeel zijn van een regiogemeente bleek ook verrijkend. Er zijn onderlinge contacten geweest met de groep uit West-Betuwe om elkaar te ondersteunen en ervaringen uit te wisselen. Aan de activiteiten die ontplooid werden in Schoonhoven, kon men zien dat de invloed vanuit de Geertekerk zijn vruchten begon af te werpen. Er bleken ook verschillen te zijn tussen de gemeenschappen. Waar de Geertekerk, met een goed geölied kader, kon putten uit een vijver voor potentiële opvolgers, was het voor Schoonhoven moeilijk om geschikte mensen te vinden die hun verantwoordelijkheid wilden nemen voor bepaalde taken. Dit zal ook in de toekomst een aandachtspunt blijven om een duurzame kerkgemeenschap te kunnen behouden.

Programma Er vonden interessante gespreksgroepen plaats, die door Lense Lijzen werden geleid. Over het boek *Zin van het leven*, van Fokke Obbema, en *Geld en Goed*, van Alain Verheij.

Kruispoortlezingen De Kruispoortlezingen hadden ook dit jaar interessante onderwerpen, zoals een tweetal lezingen die verzorgd door Ard Verkerke (die soms ook het orgel bij ons bespeelt) met als aandachtspunt: Arvo Pärt en Benjamin Britten, en ook Mieke Döbken nam een aantal kunstzinnige thema's onder de loep, zoals: Paradijs en volkstuinten en Ethiek en puinhoop. Ook vond er een concert plaats verzorgd door het Alma Duo. Roos Ritmeester verzorgde het thema Thomasevangelie, dat zij in de Geertekerk ook had gehouden, tijdens een Kruispoort. Er was tijdens al deze bijeenkomsten een goede belangstelling te bemerken. Helaas stopte de coördinator aan het eind van het jaar.

Kerkdienst-liturgie Tijdens de diensten kwamen soms ook thema's aan de orde die inspirerend werkten, zoals een poëzie-dienst of een dienst waar kunst van o.a. Chagall aan de orde kwam. Er werd een start gemaakt met een groepje dat zich, samen met Lense Lijzen, boog over de invulling van de liturgie. Stapje voor stapje werden en worden er elementen uitgebouwd en ingebracht, die van de vieringen een dynamischer geheel maken. De gemeente wordt op deze manier meer bij diensten betrokken. Regelmatig werden de lezingen door een lector uitgevoerd.

Contactleden en pastoraat Er vonden regelmatig uitwisselingen plaats van de contactleden met de pastor: Lense Lijzen. Ook hier wilde de coördinator van de groep contactleden stoppen. Er is naarstig gezocht naar vervangers. Gelukkig zijn er twee enthousiaste mensen gevonden voor de programmering van Kruispoort én het contactleden-werk.

Diaconie De Diaconale Taakgroep verzorgde naast de informatie via de Nieuwsbrief en via het blad DOORKIJK, ook een paar bezoeken van diaconale projecten, zoals: Sovata en Domino. Helaas was er voor deze bezoeken nauwelijks of geen belangstelling vanuit de gemeente. Ook de schrijfactie voor Amnesty International genoot weinig aandacht. Er is voor een andere opzet gekozen: via een handtekeninglijst wordt aandacht gevraagd. Voor de sobere maaltijd tijdens de Veertigdagen tijd was wel vol doende belangstelling. Deze viering werd weer erg gewaardeerd.

Interkerkelijk contact Schoonhoven In 2022 namen we deel aan de organisatie van een grootse Kerstactiviteit, in 2023 was er een wandeling met lichtjes vanuit verschillende punten/kerken van Schoonhoven naar een centraal punt in de stad waar een concert werd gehouden. Er was daarvoor goede belangstelling. De onderlinge contacten van de organisatoren uit de verschillende kerken bleven levendig en warm. Lense Lijzen probeerde de interkerkelijk samenwerking voor gezamenlijke diensten nieuw leven in te blazen. Het animo was vooralsnog niet erg groot.

Utrecht – West-Betuwe

Algemeen De Remonstrantse regio West Betuwe kijkt terug op een mooi en zinrijk 2023. In de intieme sfeer van de Evangelisch Lutherse kerk in Culemborg zijn er maandelijks kerkdiensten gehouden. Het aantal vrienden, leden en belangstellenden dat de diensten bezoekt is licht gestegen. De regio wordt gevormd door een hechte groep leden en vrienden die op elkaar betrokken is.

Programma Naast de maandelijks diensten zijn er een aantal activiteiten georganiseerd. Zo was er een wijkavond en zijn er twee avonden geweest over verschillende aspecten van bidden en over het Onze Vader. Deze drie avonden werden begeleid door onze predikant Claartje Kruijff. In het najaar waren er drie avonden rond het thema pelgrimeren. Pelgrimeren is een eeuwenoud religieus verschijnsel maar is in deze tijd van ontkerkelijking heel actueel. Het raakt aan uiteenlopende onderwerpen: op reis zijn, onthechten, onthaasten, eenzaamheid, ont-

moetingen, vergankelijkheid. De avonden werden geïllustreerd aan de hand van twee pelgrimsreizen naar Santiago en Konstanz. De wandelgroep, een groep dames, heeft elke maand een keer gewandeld in de omgeving van Geldermalsen/Culemborg. Tijdens de wandelingen worden er persoonlijke gesprekken gevoerd en na de wandeling volgt een inhoudelijk gesprek n.a.v. een thema of gedicht. Soms komen alleen voor de nagesprekken. De wandeling en gesprekken blijken een mooie gelegenheid om tot ontmoeting en verbinding te komen.

Samenwerking De Remonstrantse regio West Betuwe participeert ook in de Culemborgse Raad van Kerken.

Contactledenwerk Eind 2023 hebben we een start gemaakt met een wijk-contactteam. Omdat de regio groeit is het fijn dat er meer mensen bereid zijn om een bijdrage te leveren aan het onderhouden van de contacten met de vrienden en leden.

Vlaardingen

Kerkdienst-liturgie Vanaf 2023 worden er de tweede en de vierde zondag geen erediensten gehouden, hoogtijdagen uitgezonderd. In maart heeft de kerkenraad een – zeer geanimeerde – brunch georganiseerd voor gemeenteleden in *de Soete Suikerbol*. Dit pannenkoekhuis is gevestigd in het huis van dr. Moerman – bekend van zijn (omstreden) kankertherapie. De brunch was gekoppeld aan een rondleiding met uitleg door de oude praktijk van dr. Moerman. De heer W.J. Scholl neemt het predikantschap waar en heeft contact met gemeenteleden. Tijdens Eeuwigheidszondag zijn leden/vrienden die in het afgelopen jaar zijn overleden, herdacht.

Programma De Vrouwengespreksgroep is in 2023 weer bijeengekomen o.l.v. de heer Scholl. De Buitendag is naar volgend jaar verschoven. De opbrengst van de Kerstactie van het College van Collectanten is geschonken aan de *Stichting Jarige Job*.

Bestuur De voorjaars- en najaarsledenvergaderingen zijn weer gehouden.

Publiciteit Het in Vlaardingen bekende ‘Zomerterras’ en het daaraan gekoppelde Kerkterras is op 20 augustus gehouden. Om iedereen gelegenheid te geven dit bij te wonen laten we de eigen eredienst vervallen. Op Facebook worden bijna wekelijks de erediensten en nieuws over/van onze Gemeente geplaatst. De website wordt bijgehouden door een gemeentelid. Het kerkblad *Onze Bode* is vijf keer verschenen.

Beleid-toekomstperspectieven Het doel blijft het kerkgebouw in zo goed mogelijke staat te brengen / houden. Door het verkrijgen van twee legaten is de financiële positie wat rooskleuriger. We willen deze gelden gebruiken voor hoognodige reparaties aan het kerkgebouw. Door het teruglopend ledental komt op termijn het voortbestaan van de gemeente in gevaar. In verband daarmee is er overleg geweest met de voorzitters van de gemeenten in de regio. Ook de voorgangers overleggen met elkaar. Er is afgesproken, dat zij bij de regio-gemeenten in twee diensten per jaar zullen voorgaan. Waar nodig en mogelijk zal men elkaar ondersteunen.

Waddinxveen

Beleid De vorig jaar aangetreden kerkenraad functioneert goed. Uit het opgesteld 6-jarenplan blijkt dat de gemeente levensvatbaar is voor de komende jaren.

Kerkdienst-liturgie Er is geen vaste voorganger. Er is om de 3 á 4 weken een dienst waarin een gastpredikant voorgaat. Dit bevalt goed. Het oecumisch leesrooster wordt gevolgd. Door de gastpredikanten is er een grote variatie aan sub-onderwerpen hetgeen als prettig wordt ervaren.

Jongeren Er zijn geen jongeren onder de leden en vrienden.

Contactledenwerk Er bestaat een hecht onderling contact tussen de leden zonder dat er een strak schema is. Zo is er een rijdienst en een groep die voor aanvang van een dienst de kerkzaal inricht.

Diaconie zie boven.

Samenwerken Er worden streekdiensten gehouden met vrijzinnige gemeenten in de omgeving, in het bijzonder met Boskoop.

Oecumene Er is een samenwerking met een pas gevormde combinatie van een hervormd kerkgenootschap en een gereformeerd kerkgenootschap en een katholieke kerk. (Samenspraak) waar o.a. vespers mee georganiseerd worden alsmede een dienst voor de eenheid van de kerken.

Communicatie Er is een website, een kerkblad (digitaal, 1x per 2 maanden) en een nieuwsbrief.

Gebouw Het gebouw is een pand uit 1835 dat in zeer goede staat is. Het wordt door een stichting verhuurd aan derden voor concerten, huwelijksvoltrekkingen, tentoonstellingen, etc. De stichting is gelieerd aan de kerkelijke gemeente.

Toekomst Het in mei 2022 aangetreden kerkbestuur tracht nieuwe leden te werven. Het kerkbestuur verwacht dat de Remonstrantse gemeente

Waddinxveen nog een flink aantal jaren kan blijven voortbestaan.

Zoetermeer

Geen verslag ontvangen

Zwolle

Problemen Het jaar 2023 was een jaar vol met problemen en narigheid. De Re-kerkenraad ad interim, die sinds mei 2022 aantrad ivm een plots optredende leegte in dit college met daarbij horende financiële problemen in de vorm van een groot exploitatietekort, heeft serieus gepoogd om orde op financiële zaken te stellen. In dit vrij eenzijdige beleid kwam de predikant, als qq-lid van de kerkenraad klem te zitten. Het is niet gelukt haar uit deze klem te bevrijden. Deze situatie, waar veel tijd en aandacht naar is uitgegaan, heeft geleid tot het (op eigen verzoek) opstappen van onze predikant per 1 mei 2023, na een dienstverband van ruim 19 jaar. In juni 23 werd door meer dan 50 belangstellenden afscheid van haar genomen. Zij was ook al een aantal jaren predikant voor de Doopsgezinden, waarmee - op losse basis - al werd samengewerkt in de Wolweverkerk. Binnen de Re-gemeente drongen deze problemen binnen de kerkenraad, pas in een gevorderd stadium door en zorgden voor veel onrust en emoties. De situatie bleek onomkeerbaar. Support en inzet vanuit het Landelijk Bureau en zelfs de inzet van een speciale vertrouwenspersoon hebben deze nare ontwikkelingen niet ten gunste kunnen beïnvloeden. Uiteindelijk heeft de zittende KR ai medio april 2023 de taken neergelegd en is een nieuwe KR ai aangetreden. In de ALV van november 2023 is deze nieuwe KR ai het predikaat ad interim ontnomen en gaat nu verder voor nieuw perspectief en beleid.

Nazorg Dit proces van verwijdering en vertrek van de predikant en de nasleep ervan hebben tot eind 2023 veel interne aandacht gekost. Ook heeft dit heeft geleid tot een (klein)aantal opzeggingen. Er is nog een aparte commissie werkzaam voor nazorg.

Kerkdienst-liturgie Vanaf mei 2023 zijn er alleen maar gastpredikanten voorgegaan in onze 14 daagse Wolweverdiensten en is het pastoraat voor de gemeente waargenomen door een gerespecteerd gemeentelid, die elders een predikantenrol vervult.

Beleid-financiën De krappe financiële situatie heeft niet geleid tot concreet ander beleid, anders dan gedeeld besef in de gemeente van deze krapte.

Door een on-verwacht en groot legaat, in de zomer van 2023, is het voortbestaan van de gemeente echter voorlopig voor jaren veiliggesteld.

Beleid-toekomst De scenario commissie die vanaf begin 2023 aan het werk was gegaan heeft in juni een aantal opties en keuzes voorgelegd aan de gemeente om over na te denken. In de ALV van november 23 is hierover -voorlopig- besloten. We blijven kerken op de huidige locatie en de samenwerking met de Doopsgezinden wordt voortgezet. Andere opties dan nu, dwz voortgaan op de ingeslagen weg van samenwerking met de Do's, leken nu niet opportuun en niet bij te dragen aan de samenhang en continuïteit van onze gemeenschap.

Beleid-administratie De wisselingen in en van de KR leidde tot het KR-besluit om de financiële en ledenadministratie over te dragen aan het bureau KKA (Kantoor Kerkelijke Administraties), mede gezien de nodige continuïteit en deskundigheid van de systemen (Scipio en Twinfield) en de eisen die de ANBI status met zich meebrengt. In het najaar kon met hulp van KKA ook de ANBI status van onze gemeente worden voortgezet en konden de vragen van 'Utrecht' en de Belastingdienst naar tevredenheid worden beantwoord.

Samenwerking De losse samenwerking met de Doopsgezinden is gelukkig door de nare interne gang van zaken bij Re niet geraakt. Wel is gekozen om het proces van meer samenwerking tussen Do en Re van iets meer structuur te gaan voorzien en bij de aanstelling van een gezamenlijke nieuwe predikant voor 0,5 à 0,6 fte te komen tot van één DoRe werkgever. Hiervoor ontvangen we steunend contact van de consulent van het LBR. We konden in 2023 een nieuwe DoRe vertegenwoordiger leveren voor het Zwols studentenpastoraat, een post die enige tijd niet was ingevuld. Ook met SLAG waren er weer contacten.

Communicatie Onze Zwolse Re website werd geactualiseerd. Ondanks steeds meer digitaal verkeer, blijkt er grote behoefte aan een papieren medium.

In ons geval een papieren versie van de Wolwever, ons gezamenlijke maandblad met de Do's, dat digitaal wordt verspreid. Daarnaast is er een tussentijdse digitale Nieuwsbrief, door de regel om de week.

Gebouw Het gebruik van de Doopsgezinde kerk, waar we al meer dan 110 jaar gebruik van maken, wordt voortgezet. Beheer en onderhoud hiervan zal aan verandering onderhevig zijn, maar onze status als huurder blijft nu onveranderd.

Tenslotte Als de werving van een predikant is voltooid kunnen we verder gaan met het ontwikkelen van onze doelen voor over 3 tot 5 jaar. Voortzetting

en uitbouw van de DoRe samenwerking is daarbij onze inzet. Er staan nog wat structurele klussen op de to-do-lijst van de kerkenraad voor in 2024.

Deel 4

Instellingen en Commissies

Arminius Instituut (Seminarium)

Centrum voor remonstrantse theologie

Inleiding Het Remonstrants Seminarium is integraal onderdeel van het Arminius Instituut. Op de website www.arminiusinstituut.nl is de algemene informatie met alle activiteiten te vinden. Het Arminius Instituut omvat alle in dit verslag genoemde activiteiten; het seminarium beslaat het deel dat zich specifiek richt op de opleidingsactiviteiten rond de groep die het tweejarig studietraject volgt. Het uitvoeren van het seminariumonderwijs behoort tot de hoofdtaken van het Instituut.

Staf Seminarium Het Instituut staat sinds 1 januari 2022 onder leiding van prof. dr. Goos Minderman als rector ad interim. Per 1 september 2023 is dr. Johan Roeland universitair hoofddocent van het instituut. Verder was dr. Elza Kuyk tot 1 januari studiecoördinator van zowel het Remonstrants als het Boeddhistische seminarium. Per 1 januari 2024 is zij aangesteld als universitair docent aan de Faculteit Religie en Theologie, met inzet voor 0,4 fte voor het seminariumonderwijs. Haar functie als studiecoördinator is overgenomen door Aafje van den Boogert. Dr. Bert Dicou had in de verslagperiode studieverlof van 23 oktober tot 22 januari. Per 1 januari 2024 is de aanstellingsperiode van prof. dr. Christa Anbeek beëindigd. Daarnaast zijn enkele gastdocenten actief binnen het seminarium die op free-lance basis hun inbreng leveren: Maarten van der Bijl, dr. Froukje Pitstra en ds. Rosaliene Israel.

Voortgang onderwijs Op 1 maart 2023 stonden er 17 studenten ingeschreven. Twee studenten hebben in studiejaar 2022-2023 hun studie om persoonlijke redenen afgebroken. In het tweede deel van het academisch jaar 2022 – 2023 werden de vakken Bijbelse theologie 1 (Bert Dicou) en Filosofische teksten (Elza Kuyk) aangeboden. Voor Filosofische teksten werden gast-docenten uitgenodigd: Arie Molendijk, Enrieke Damen, Paul Rasor en Joyce Rondaij. In september 2023 startten Ritueel en Liturgie (Elza Kuyk), Remonstrantica (Johan Roeland) en Bijbelse Theologie II (Bert Dicou). De seminariumbijeenkomsten vonden plaats onder verantwoordelijkheid van de docenten. Deze bijeenkomsten zijn vormgegeven in aansluiting op de ambities van het meerjarenbeleidsplan. Ongeveer de helft van de colleges

vinden plaats op het Landelijk Bureau in Utrecht. Onder leiding van Johan Roeland wordt een kwaliteitsslag gemaakt m.b.t. het huidige post masterprogramma. Johan volgt hiervoor het programma *Big Ideas in Curriculum Development* van het VU Center for Teaching & Learning. In deze kwaliteitsslag wordt o.a. gekeken naar toetsing beleid, leerlijnen, de kwaliteitscyclus, en de verbinding met de VU onderwijsvisie. Ook wordt kritisch gekeken naar de huidige competentieprofielen. Tevens wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om een derde leerlijn (naast die van predikant en geestelijk verzorger) aan te brengen in het bestaande onderwijs, de leerlijn van de *city chaplain*.

Proponentsscripties en proponentexamens

In de verslagperiode legden vier studenten hun proponentsexamen af. Op 24 maart 2023 deden Madelief Brok, Karen Slootweg en Leonie van Staveren hun proponentsexamen in de Woudkapel in Bilthoven. Op 1 maart 2024 legde Jan Jorrit Hasselaar zijn proponentsexamen af in Vrijburg (Amsterdam). Hun proponentsscripties-essays: Madelief Brok, *Vrijzinnige gemeenschappen. Disruption, Define, Discover, Dream, Design, Deliver* (2022); Karen Slootweg, *Zorg na trauma. Over de zorg door geestelijken aan mensen met een trauma aan de hand van Bijbelverhalen* (2023); Leonie van Staveren, *Wat ons toevalt en geschonken wordt. Verkenning van remonstrants denken over genade* (2023); Jan Jorrit Hasselaar, *In Gods naam, Dans! Over Remonstrants kerkzijn in de eenentwintigste eeuw* (2023). Christa Anbeek was als begeleider betrokken bij de proponentsscriptie van Madelief Brok (tweede lezer Froukje Pitstra). Bert Dicou was als begeleider betrokken bij de Leonie van Staveren (tweede lezer Chris Doude van Troostwijk) en Karen Slootweg (tweede lezer Peter Korver). Ook Jan Jorrit Hasselaar werd door Bert Dicou begeleid (tweede lezer Peter Korver).

Stages en proefvieringen Stage (2023): Jorn den Hertog heeft stagegelopen bij ds. Claartje Kruijff in de Geertekerk (Utrecht); de proefviering van Jorn den Hertog vond plaats op 11 juni in de Geertekerk. Bij de proefviering waren stafleden, curatoren en medestudenten aanwezig.

Contractonderwijs De mogelijkheid om via contractonderwijs kennis te maken met het seminarium onderwijs, wordt goed benut. De ene contractstudent laat het bij het volgen van een enkele module uit interesse en voor enkele anderen is het de opmaat naar inschrijving als student. In de verslagperiode waren er in totaal vijf studenten betrokken bij een of meer modules als contractstudent.

Nascholing en overige programma's Door het Arminius Instituut wordt van tijd tot tijd nascholing aangeboden en worden er webinars voor een breder publiek georganiseerd. Collegejaar 2022-2023 werd een serie webinars aangeboden met bijdragen van Elza Kuyk (19 april), Bert Dicou (10 mei), Yvonne Hiemstra (22 mei) en Johan Temmerman (8 juni). De thema's van de webinars waren respectievelijk: Gebruik van kerkgebouwen; City Chaplaincy: kerkelijke presentie in de stad; het avondmaal, Behoud het Goede. De organisatie van de nascholing wordt mede ondersteund door Vera Kok, secretaresse van het Doopsgezind Seminarium, die op declaratiebasis werk voor het Remonstrants Seminarium verricht.

Ontwikkelingen m.b.t. nascholing In overleg met Marthe de Vries (namens het convent) en Annemarie Gerretsen hebben Goos Minderman en Johan Roeland de eerste lijnen uitgezet van een geïntegreerd nascholingsaanbod dat vanaf september 2024 verder uitgewerkt zal worden. Het seminarie hoopt een kwalitatief hoogstaand nascholingsaanbod te ontwikkelen dat inzet op de doorgaande professionalisering van de conventsleden. Het aanbod zet in op nieuwe ontwikkelingen in kerk, geloof en samenleving; nieuwe inzichten vanuit wetenschappelijk onderzoek; en het versterken van het handlingsrepertoire van de professional.

Studieverlof predikanten Het seminarie hoopt ook weer meer betrokken te zijn op de studieverloven van de predikanten en daarin een begeleidende rol spelen.

Activiteiten-‘events’ Als vermeldenswaardige events noemen we: Het academisch jaar 2023-2024 werd samen met het Doopsgezind seminarium op 1 september 2023 feestelijk geopend in de aula van Museum Catharijneconvent, met de titel *Het voordeel van de twijfel*. Deelnemers konden daaraan vooraf gratis naar de tentoonstelling *Ode aan Antwerpen*. Maarten van der Bijl heeft met de zaal een (hilarische) mini-musical uitgevoerd; op 22 september vond er een Symposium *Tussen erfgoed en eredienst* plaats met een boekpresentatie van Elza Kuyk in de Geertekerk.

College van Curatoren De samenstelling van het College van Curatoren is op 1 maart 2023: Albert Verdam (voorzitter), Goos Minderman (secretaris), Esther van der Panne (penningmeester), Peter Korver, Hetty Zock, Lense Lijzen en Christiaan van Dijk (studentlid). Volgens de kerkorde zijn de leden van de staf adviserend lid van het curatorium. Het College heeft in de verslagperiode viermaal vergaderd.

Relatie met remonstranten landelijk en met de CoZa Goos Minderman neemt deel aan het overleg van de Coza, de Algemene Vergaderingen en de Vergaderingen van de Colleges van Overleg. Hij houdt de Coza geïnformeerd over de ontwikkelingen in het Arminius Instituut. In het afgelopen jaar betroffen deze vooral de personele wisselingen, de versterking van de onderwijskwaliteit, de werving van nieuwe studenten en een begin van internationalisering. Net als vorig jaar is een paar keer uitgebreid gesproken over de nascholing van predikanten en geestelijk verzorgers. Ook het *preekconsent* is aan de orde geweest en er is daarbij afgesproken dat een preekconsent kan worden afgegeven nadat een student de stage met goed gevolg heeft afgerond. Bovendien moet er een reëel uitzicht zijn op afstuderen want het preekconsent is slechts een tijdelijke en beperkte licentie. De Coza heeft de werkzaamheden van het seminarium het gehele jaar actief gesteund, waarvoor curatoren en medewerkers de Coza voor deze steun zeer erkentelijk zijn.

Ontwikkelingen op de VU en oecumenische relaties De evaluatie van de lumpsumfinanciering van OCW ten behoeve van de ambtsopleidingen heeft ertoe geleid dat het Arminius Instituut meer dan voorheen binnen de Vrije Universiteit is georganiseerd. Na een oriëntatie of dat inderdaad de beste optie was voor de Remonstranten is de overeenkomst met de VU geprolonged. In de praktijk betekent dit dat een groot deel van de staf in dienst van de VU is en de samenwerking met de VU dus veel hechter is. Er zijn afspraken gemaakt om het eigen remonstrantse gedachtengoed te borgen. De samenwerking met de VU verloopt in een prima sfeer en wordt als zeer constructief beschouwd. Het Arminius Instituut kijkt meer dan voorheen naar het buitenland. De samenwerking met de Protestantse Faculteit te Brussel is weliswaar wat gewijzigd maar nog altijd hartelijk en gericht op een gezamenlijke route in de ontwikkeling van city chaplaincy. Het Instituut is lid geworden van Oikosnet, het Europese netwerk van opleidingsinstituten, en we zoeken contacten in Duitsland en Italië. Het Arminius Instituut is actief betrokken bij INTERFILM, het oecumenische internationale netwerk voor de dialoog tussen kerk en film (Johan is boardmember). In het najaar van 2024 of het voorjaar van 2025 is het Arminius Instituut betrokken bij de organisatie van een INTERFILM seminar in Nederland, aan de Vrije Universiteit. Tevens worden de mogelijkheden verkend om een kerkelijke jury op het filmfestival van Rotterdam te organiseren, samen met lokale partners - m.n. de remon-

strantse gemeente in Rotterdam.

Website De website www.arminiusinstituut.nl geeft een overzichtelijke presentatie van de studiemogelijkheden, nieuws vanuit de opleiding, nieuwsitems betreffende wetenschappelijke activiteiten en publicaties, en achtergronden. Behalve met een eigen website presenteert het Instituut zich online via Facebook met 525 (ook buitenlandse) volgers.

Onderzoek Het Arminius Instituut wil zijn profiel als onderzoeksinstituut verder versterken. Twee initiatieven zijn dit jaar opgestart: 1. Het project Versterking Remonstrantica richt zich, in samenwerking met de taakgroep Remonstrants Erfgoed en het VU Historisch Documentatie Centrum, op de digitalisering en het toegankelijk maken van remonstrantse bronnen voor onderwijs en onderzoek. 2. Het team is als geheel betrokken bij een groot empirisch onderzoek naar stadspredikanten in Nederland. Dit onderzoek zal resulteren in een Engelstalig artikel in een toonaangevend tijdschrift, maar de data zullen ook gebruikt worden in het onderwijs en zullen een rol spelen in de ontwikkeling van een city chaplaincy leerlijn. 3. Daarnaast wil het Arminius Instituut onderzoek onder en naar remonstranten stimuleren en begeleiden. Er zijn gesprekken met enkele potentiële promovendi die hun onderzoek onder willen brengen bij de leerstoel van Johan Roeland. Tevens wordt gezocht naar mogelijkheden om onderzoek door predikanten in het kader van hun studieverlof te ondersteunen en begeleiden en breder toegankelijk te maken binnen de Broederschap.

Publicaties *Sexual Healing*, Roeland, J., Apr 2023, In: Journal of Religion & Film. 27, 1, 5 p. / *When sexuality becomes healing*, Roeland, J., Apr 2023, In: Journal of Religion & Film. 27, 1, 5 p., 46 / *Why we need to complicate things: The teaching and learning of religion beyond simplification*, Roeland, J., Dec 2023, In: Teaching Theology & Religion. 26, 4, p. 144-150 7 p.

Aafje van den Boogert

Convent van Predikanten

Bestuur – moderamen Per 1 januari heeft Berend Borger, predikant van de Remonstrantse gemeente Groningen het secretariaat overgenomen van Kirsten Slettenaar. Na wat problemen met het overnemen van bestanden gaat het wat de uitvoering van het werk betreft steeds beter.

Activiteiten *Live bijeenkomsten 20 februari 2023*

Het eerste live-convent van 2023. De leiding was in handen van Jan Berkvens en Silvio Roduner. De conventsbijeenkomst stond in het teken van de toekomst. Silvio en Jan hebben als zakelijk en creatieve aanjagers/ondersteuners in de afgelopen periode veel gemeenten, predikanten en geestelijk verzorgers gesproken. Zij willen met ons op deze conventsbijeenkomst een aantal denkrichtingen uitwerken en met ons nadenken wat dat voor ons als voorgangers en geestelijk verzorgers betekent en of wij daarbij een aantal theologische noties kunnen formuleren. Ook kwam aan de orde afwezigheid wegens ziekte van de seminariumhoogleraar Christa Anbeek. 24 april 2023 Het tweede live-convent was een vervolg op het eerste. De dag stond onder leiding van Theo Witkamp (emeritus predikant PThU- rector seminarium HydePark; supervisor). In de uitnodiging stond het volgende te lezen: Op de laatste conventsbijeenkomst, bleek de behoefte en noodzaak om ons te richten op onze theologische bedding. Directe aanleiding vormden recente publicaties van Christa Anbeek en de reactie van een aantal collega's daarop. Het verzoek uit het Convent was om dat interne gesprek op korte termijn te realiseren. Centrale vraag daarbij is 'hoe ben jij remonstrants theoloog?' Wat is onze bedding, waar zitten onze verschillen en waarin kunnen wij elkaar vinden? Het was een vruchtbare en goede bijeenkomst. 7 juli 2023 Dit conventsbijeenkomstreisje bracht ons naar museum Voorlinden in Wassenaar, ter vervanging van de conventsreis, die wegens te geringe belangstelling niet doorging. 13 oktober 2023 Derde live convent met studenten en docenten van het seminarium. Op het programma stond een lezing van Berend Borger over de liturgie in de Remonstrantse traditie. In het middagedeelte leerden we onder leiding van dr. Hanna Rijken nieuwe liederen uit het Liedboek 2013, zo mogelijk meerstemmig en bespraken deze liederen ook. Daarnaast schetste zij wat lijnen over het belang van kerkmuziek, met het oog op de toekomst. Dr. Hanna Rijken, theoloog en musicus, is in juni 2022 benoemd als Universitair Docent Theology & Music (the Arts) aan de PThU in Amsterdam. Ook werkt ze als docent aan het Rotterdams Conservatorium (Co-darts). Haar onderzoek richt zich op Sacred Music. Hanna is oprichter en dirigent van het Vocaal Theologen Ensemble en het Codarts Kerkmuziek Ensemble. (zie verder www.hannarijken.nl)

Digitale bijeenkomsten 1 juni 2023 Digitale bijeenkomst van het convent ter voorbereiding op de ALV. 5 september 2023 digitale bijeenkomst van het moderamen ter voorbereiding op het convent

van 13 oktober. 18 oktober 2023; digitale bijeenkomst van het moderamen. We constateren dat het convent van 13 oktober geslaagd is, ondanks het geringe aantal collega-predikanten. Het valt ons vaker op dat er (te) weinig collega-predikanten deelnemen aan het convent. 6 november 2023 Digitaal convent ter voorbereiding op het CVO. Aan het einde van het jaar stuurde het moderamen aan alle leden van het convent een kerstboodschap.

Berend Borger

Geloof en Samenleving (G&S)

Algemeen Geloof en Samenleving (G&S) is de remonstrantse beweging voor maatschappelijke betrokkenheid. G&S ondersteunt de maatschappelijke activiteiten van gemeentelijke diaconieën. Onze focus ligt op ondersteuning van lokale projecten rond de thema's: vluchtelingen, kinderen en armoede, klimaat, vrede en diversiteit en inclusie. Hoe concreter, hoe beter! En wij geven geld aan maatschappelijke projecten die het lot verbeteren van kwetsbare mensen in ons eigen land en in het Zuiden.

Fondswerving In 2023 mochten wij een bedrag van ruim €75.000,- aan giften van remonstranten in het land ontvangen. Een fantastisch bedrag waarvoor wij onze donateurs enorm bedanken. Met dat geld konden wij diverse organisaties subsidiëren.

Steun gegeven aan We noemen er enkele wat uitgebreider: **NAOMI** zet zich in Noord-Griekenland in voor de opvangen van asielzoekers en vluchtelingen. De nood is hoog want de overheid erkent mensen als vluchtelingen, maar laat hen daarna aan hun lot over. G&S heeft aan het begin van het jaar een bedrag van €30.000 aan NAOMI toegekend. Op 8 oktober 2023 overleed de coördinator van Casa Base van NAOMI. Casa Base is het centrum waar voedsel wordt uitgedeeld, dagactiviteiten werden georganiseerd en taallessen worden georganiseerd. Om deze coördinatie te kunnen continueren, met een interim-oplossing, hebben we aan het eind van het jaar nog €8.000 extra aan NAOMI overgemaakt.

Het werkveld *Diversiteit en Inclusie* was nieuw in 2023. In december konden we besluiten om een bedrag van €5000 toe te kennen aan Door2Door in Rotterdam voor het plaatsen van een stiltecabine voor gesprekken in hun gebouw. De afhandeling vindt plaats in het eerste kwartaal van 2024. Dit bedrag zullen we opnemen in de begroting van 2024. Andere organisaties die wij dit jaar gesteund hebben zijn: Churches Commission for Migrants in

Europe (CCME), Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt (LOS), Instituut voor Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO), het Oecumenische Begeleidingsprogramma in Israël en Palestina (EAPPI) van de Wereldraad van Kerken en het Refugee Project Maastricht van de Studentekkerk aldaar.

Bewustwording Op zaterdag 4 november 2023 organiseerden we een diaconale middag over *Kind en Armoede*. Een geslaagde middag met de sprekers Jonna van den Berge, armoedespecialist Kerk in Actie, Peter van Dijk, voorzitter College van Bestuur Goudse Waarden te Gouda, voorzitter diaconie Geertekerk te Utrecht en Riane Kuzee, ervaringsdeskundige Sterk uit Armoede.

Afvaardiging Tenslotte willen we melden dat we een afvaardiging hadden op de Algemene Vergadering van het CCME in Rome. Daar is gesproken over het programma en de begroting voor de komende jaren.

Website G&S heeft een eigen website diaconie.remonstranten.nl en publiceert twee keer per jaar een G&S-katern als bijlage bij de AdRem.

Bestuur In 2023 hebben er weer verschillende bestuurswisselingen plaatsgevonden. Lex van Gorcum (penningmeester), Arriën Kruyt en René Schreuder namen afscheid van het bestuur. Wij danken hen zeer voor hun inzet voor G&S. Dirk Zijlstra trad toe als nieuwe penningmeester. Door deze wisselingen is er op dit moment nog één vacature in het bestuur. Het bestuur bestond op 31 december uit de volgende personen: Rachelle van Andel (voorziter), Pieter Dronkers, Cobi Klappe, Chantal van der Putten, Dirk Zijlstra (penningmeester). Michel Peters voert het secretariaat en ondersteunt G&S vanuit het Landelijk Bureau.

Michel Peters en Dirk Zijlstra

AdRem

Algemeen In 2023 is opnieuw een continue stroom van acht nummers van AdRem van de persen geroeld. Steeds 32 pagina's in fullcolour.

Thema's De acht nummers van AdRem hadden de volgende thema's: Maaltijd & Ontmoeting, Vader, Zoon, Heilige Geest, Rentmeesterschap, Inspiratie, De eerste keer en Deze wereld omgekeerd.

Samenstelling redactie De redactie bestond begin 2023 uit Tjaard Barnard (hoofdredacteur), Michel Peters (eindredacteur), Charlotte Hille, Yvonne Hiemstra, Kim de Berg en Geertrui Meinema-Linders. Een enthousiaste en hardwerkende groep men-

sen met wie het inspirerend is om maand na maand ons blad samen te stellen.

Speciale aandacht Dit jaar hebben we drie nummers besteed aan de trits *Vader, Zoon en Heilige Geest* (maart, april en mei). Bijzonder daarbij was de samenwerking met het *Catharijneconvent*. Rianeke van der Houwen - Jelles, Van Oordconservator voor het Nederlandse protestantisme in dat museum, presenteerde en beschreef in drie artikelen de mooiste kunstvoorwerpen uit het Catharijneconvent waarin de Vader, de Zoon en de Heilige Geest zijn uitgebeeld.

Nieuw in functie dit jaar waren de twee *projectleiders innovatie*. In het maartnummer van AdRem plaatsten wij een interview met een van hen, Silvio Roduner. In de zomer van 2023 werd Johan Roeland aangesteld als *Universitair Hoofddocent* aan het *Remonstrants Seminarie*. In het septembernummer van AdRem las u het eerste interview met hem in die nieuwe functie.

Helaas zijn een aantal remonstranten ons ontvallen dit jaar. Wij plaatsten *In Memoriams* voor Jan Jacob Mijnsen, Piet Slis en Leonard Schenck.

Artificial Intelligence We hadden ook nog een unicum dit jaar bij AdRem: in het maartnummer plaatsten we voor het eerst in ons bestaan een afbeelding die met Artificial Intelligence werd gegenereerd. Matig van kwaliteit, dus waarschijnlijk niet voor herhaling vatbaar. Maar toch!

Het Gezicht De rubriek Het Gezicht op de achterkant van AdRem gaat al heel wat jaren mee en is nog steeds niet sleets (horen wij van u als lezers). Sterker nog, als het blad in de bus valt draaien veel mensen het eerst om en lezen meteen de achterkant. U las dit jaar portretten van de volgende remonstranten: Cassandra Barkman (Arminius/Utrecht), Miriam van Praagh (Haarlem), Bruno Avila Eca de Matos (Arminius/Eindhoven), Joachim Bundshuh (Amsterdam), David van Zelm van Eldik (Den Haag), Susien Lenselink – van Dijk (Amersfoort), Betty Broug – van der Haven (Waddinxveen) en Willem van Reijendam (student aan het Seminarie/Amsterdam).

Michel Peters

InZicht

InZicht is opgericht n.a.v. de vaststelling van de beleidsvisie 2020-2030, met als titel Remonstranten, een bezielend verband. In het verslagjaar kwam InZicht drie keer bijeen.

Opdracht en werkwijze InZicht wil functioneren als een verbindend en coördinerend platform waar

de gremia ekaar vinden, die zich bezighouden met het remonstrants gedachtegoed en het doorgeven ervan. Bovendien wil het de gedachtenvorming over een overall visie op thema's en activiteiten van Remonstranten vanuit de Beleidsvisie verder stimuleren. De structuur van InZicht is licht en informeel, en brengt vertegenwoordigers samen van Coza, Convent, Arminius Instituut, Landelijk bureau en de taakgroep Marketing en Communicatie. InZicht bewaakt dat de vastgestelde beleidsvisie in beeld blijft en niet als zoveel visies in de onderste la van het bureau terecht komt. Bij initiatieven wordt gekeken naar de relatie met de doelstelling van de beleidsvisie en de samenhang met andere initiatieven. Dit steeds ook in relatie met specifieke doelgroepen.

Aandachtspunten In 2023 stonden de profilering van de remonstranten op de agenda (inclusief de identiteit), vrijzinnige samenwerking, het werken van binnen naar buiten en van buiten naar binnen. Daarnaast kwamen ook de ervaringen met het ondersteunend werk van de innovatoren ter sprake en de ontwikkelingen bij het Arminius Instituut.

Concrete taken Tevens werden concrete taken als het produceren van materiaal voor jaarthema's etc en het organiseren van een Tolerantielesing opgepakt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van gelegenheidsteams met een duidelijk omschreven taak en dito verantwoordelijkheid.

Koen Holtzapffel

Taakgroep Marketing en Communicatie (M&C)

Werkzaamheden De Taakgroep M&C begeleidt alle activiteiten en standpuntbepalingen van de Remonstranten, zowel intern gericht op de eigen organisatie als extern naar doelgroepen buiten onze organisatie. Naar buiten toe probeert de taakgroep de zichtbaarheid en de naamsbekendheid van de Remonstranten te vergroten. Zij adviseert Inzicht over marketing – en communicatieaspecten van onderwerpen en activiteiten die in dat gremium de revue passeren. Daarnaast probeert M&C het werk van de projectleiders innovatie te ondersteunen en zo handen en voeten te geven aan de uitvoering van de Beleidsvisie 2024- 2030.

Communicatiemiddelen M&C denkt na en adviseert over de inzet van de reguliere communicatiemiddelen die de Remonstranten ter beschikking staan. Hieronder vallen: AdRem, website, digitale nieuwsbrieven, PR materiaal (voor zover aansluitend bij ons huidige aanbod), de ondersteuning van so-

cial media en Remonstrantendagen en lezingen (zoals de jaarlijkse Beraadslag en de jaarlijkse Tolerantielesing). Ook zijn er in 2023 communicatietrainingen gegeven aan geïnteresseerde predikanten.

Externe profilerig Externe profilering is een van aandachtspunten van M&C. Voor de Remonstranten betekende dat in 2023 het publiceren van zo veel mogelijk artikelen in landelijke of lokale media. Dat is niet onverdienstelijk gelukt. Met name Joost Röselaers (troost, kerk van nu, rol van de dominee, geestelijk nood in de moderne tijd, polarisatie, voltooid leven), Tjaard Barnard (kerk van nu), Rachelle van Andel (discriminatie en racisme, vluchtelingen) en Annemarieke van der Woude (voltooid leven) slagen er geregeld in om artikelen geplaatst te krijgen in kranten als Trouw en het ND en op websites als Volzin en NieuwWij.

Vernieuwen Eind 2023 zijn M&C de gesprekken gestart over de bouw van een compleet nieuwe website op advies van bureau Max (verantwoordelijk voor de huidige website) én het Team Toekomst. Vernieuwend daarnaast is het feit dat wij een partnerschap zijn aangegaan met Nieuw Wij. In 2024 moet die samenwerking vorm gaan krijgen. De projectleiders Toekomst willen graag meer inspiratiedagen organiseren en we stellen ons voor dat we het retraite-aanbod breder gaan ontwikkelen. Dit laatste kan eventueel in samenwerking met Vrijzinnigen en de Doopsgezinden.

Michel Peters

Taakgroep Oecumene

De Taakgroep Oecumene heeft in 2023 een start gemaakt om de in 2022 opnieuw geformuleerde doelstellingen concrete invulling aan te geven. De Taakgroep heeft zich in 2023 gericht op twee hoofdpunten, te weten: 1. het onderhouden en hernieuwen van netwerken (o.a. met het oog op diaconale samenwerking) en deelname aan internationale ontmoetingen; en 2. het ondersteunen van betrokkenen van lokale Raden van Kerken en het (mede) aanbieden van activiteiten gericht op kennismaking met en uitwisseling van geloofstradities.

Bijdragen Op basis van deze doelstellingen is bij de CoZa een begrotingsaanvraag goedgekeurd voor activiteiten in 2023. Remonstranten dragen financieel bij aan de volgende oecumenische verbanden: Wereldraad van Kerken (WCC), Raad van Kerken in Nederland, Conferentie van Europese Kerken (CEC), een wereldwijde en een Europees verband

van Protestantse Kerken (resp. WCRC en GEKE). Daarnaast dragen wij nog bij aan het IKOS en de IARF.

Raad van Kerken in Nederland Leonie van Staveren heeft in 2023 de remonstranten vertegenwoordigd in de landelijke Raad van Kerken. Veel activiteiten van de Raad stonden in het teken van het project *Heilzame verwerking slavernijverleden*. Meerdere kerkgenootschappen hebben in onderzoeken stilgestaan bij hun betrokkenheid bij slavernij. In 2023 ging een landelijk herdenkingsjaar van start. De Raad van Kerken organiseerden een herdenkingsdienst, werkte mee aan een internationaal symposium en publiceerden een speciale uitgave van Oecumenische Bezinning rond het slavernijverleden. Vanuit de Remonstranten was ook Joost Röselaers nauw betrokken bij deze activiteiten. Verder is Leonie van Staveren namens de Raad van Kerken aangesloten bij de Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid en nam zij zitting in de sollicitatiecommissie voor een nieuwe Algemeen Secretaris van de Raad van Kerken. Ds. Christien Crouwel wordt in april 2024 opgevolgd door ds. Coen Wessel.

Europese Oecumene In 2023 zijn de Remonstranten vertegenwoordigd geweest op twee internationale oecumenische bijeenkomsten: bij de Europe Council van de WCRC in Thessaloniki, en bij de CEC in Tallinn. De afgevaardigden, Gerdienke Ubels resp. Goos Minderman hebben hierover verslag uitgebracht aan de CoZa. In december schreven zij in AdRem een artikel over Remonstranten in de Europese Oecumene.

Lokale oecumene In het najaar van 2023 heeft de Taakgroep Oecumene een enquête uitgezet onder remonstrantse gemeenten over hun betrokkenheid in de lokale oecumene. Hierop kwamen 17 reacties. De enquête geeft een beeld van de vorm van de lokale oecumenische betrokkenheid, de aard van de activiteiten en de thema's die centraal staan. Op de vraag of de landelijk taakgroep Oecumene iets zou kunnen betekenen voor het lokale oecumenische werk, gaf 2/3 van de respondenten aan daar geen concrete behoefte aan te hebben; wel werd genoemd het delen van ervaringen. Door de resultaten van de enquête aan de respondenten terug te koppelen, is daar een begin mee gemaakt. De Taakgroep bezint zich erop hoe dit verder te stimuleren. Gezien het feit dat veel lokale oecumene zich met diakonale thema's bezighoudt, zal overlegd worden met Geloof en Samenleving om te kijken of er een vorm van samenwerking voor de hand ligt.

Samenstelling Taakgroep Oecumene bestaat uit 4

personen, Gerdienke Ubels (voorzitter), Leonie van Staveren, Annemarie Gerretsen, Bert Companjen, Kim de Berg; ook neemt Sabine du Croo de Jongh - de portefeuillehouder in de CoZa - deel aan de vergaderingen. De Taakgroep vergadert 4 x per jaar.

Gerdienke Ubels

Taakgroep Personeel Gemeenten en Innovatie (PGI)

Algemeen De taakgroep Personeel, Gemeenten en Innovatie (PGI) kent twee werkgroepen, te weten werkgroep Personeel & Gemeenten (P&G) en werkgroep Innovatie, die sterk interacteren. Op deze manier zijn beide aspecten van het werk (enerzijds doorlopende ondersteuning en anderzijds op projectbasis meedenken over toekomstplannen) zo goed als mogelijk met elkaar verbonden.

Personeel en Gemeenten De werkgroep P&G heeft als belangrijkste verantwoordelijkheid het ondersteunen van gemeenten in hun processen om vitaal te blijven dan wel te revitaliseren. Soms is de enige mogelijkheid voor een gemeente om te fuseren met een andere gemeente of om zich op te heffen. Ook dat proces ondersteunt de werkgroep. De werkgroep P&G heeft een indicatieve regio-indeling gemaakt waar een contactpersoon uit de taakgroep aanspreekpunt voor is. Zij kennen de weg in de landelijke organisatie wat in de praktijk zeer effectief is gebleken. Ze weten daardoor makkelijk verbindingen tussen personen tot stand te brengen wat goed blijkt te werken bij het beantwoorden van de verschillende vragen. Op dit moment werkt de taakgroep aan verdere professionalisering van de ondersteuning. Ook landelijk is het een kunst om de vacante plekken op de juiste manier te bemensen, maar we hopen in 2024 toch echt voor iedere gemeente een toegankelijk eerste aanspreekpunt te hebben. Bij de ondersteuningstaak van gemeenten hoort ook het ondersteunen bij het invullen van de vacatures. De vacatures en beroepingen en afscheid zijn terug te vinden in deel 1 van de Handelingen onder Commissie tot de Zaken – Personalia.

Innovatie Sinds september 2022 werken Silvio Roduner en Jan Berkvens als projectleiders Innovatie. In de praktijk betekent dat dat ze met regelmaat, en vaak ondersteund door andere leden van de taakgroep, meedenken over toekomstplannen van gemeenten. Met grote gemeenten over het aanscherpen van hun visies, met kleinere gemeenten over hun toekomst waarbij deze soms (op onderdelen) samenwerking opzoeken met grote(re) gemeen-

ten en soms nadenken over andere lokale samenwerking. De inzet van het eigen gebouw speelt vaak een belangrijke rol in deze planvorming. Ook zijn er enkele landelijke initiatieven. Zo wordt er samen met vrijzinnige partners aan 30/35+ beleid gewerkt. Er wordt nagedacht over een waaier aan gezamenlijke vrijzinnige activiteiten. En een gemeenschap in het Duitse Kelsterbach heeft contact met ons gezocht met de vraag of ze een remonstrantse gemeente kunnen worden. In samenspraak met gemeente Friedrichstadt en ds. Reinhold Philipp worden de mogelijkheden onderzocht en in 2024 hopen we deze groep definitief welkom te kunnen heten bij de Remonstranten. Op de website en in de nieuwsbrief Werken aan de Toekomst, die in november werd uitgebracht, werd verslag uitgebracht van de voortgang van het werken aan de toekomst en enkele initiatieven.

Fonds Cos Diverse gemeenten deden voor de ondersteuning van hun activiteiten beroep op Fonds Cos of de Reserve 2030.

Annemarie Gerretsen

Taakgroep Remonstrants Erfgoed

Zorg voor kerkelijk erfgoed De taakgroep heeft zich in 2023 intensief beziggehouden met één van haar taken, de zorg voor het kerkelijk erfgoed. De taakgroep sluit daarbij aan op landelijke initiatieven en activiteiten van het Museum Catharijneconvent in Utrecht die betrekking hebben op alle Nederlandse kerkgenootschappen. De taakgroep vindt het van groot belang dat de kennis met betrekking tot het remonstrantse erfgoed goed vastgelegd is. Dit is bij uitstek relevant daar waar remonstrantse gemeenten samenwerken met andere remonstrantse en/of vrijzinnige gemeenten, nu, maar zeker ook wanneer nieuwe samenwerkingen van de grond komen.

Controle registratie remonstrants erfgoed Dit heeft ertoe geleid dat eind 2023 aan alle gemeenten gevraagd is een controle uit te voeren op de registratie van het eigen bezit aan kerkelijk erfgoed in de landelijke databank Kerkcollectie Digitaal. De gegevens hierin zijn afkomstig uit een in de jaren negentig van de vorige eeuw uitgevoerde inventarisatie van dit erfgoed. Deze inventarisatie is destijds uitgevoerd door de SKKN (Stichting Kerkelijk Kunstbezit in Nederland) en na opheffing van de SKKN in gedigitaliseerde vorm overgenomen door het Museum Catharijneconvent. De belangrijkste vraag bij deze controle is of de collectie (nog) juist en volledig geregistreerd staat. En of er eventuele

updates op een grotere schaal nodig zijn. Dit ‘update-project’, dat wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met het Museum Catharijneconvent, is zeker nog niet voltooid, maar blijft in 2024 doorlopen. De taakgroep is alle gemeenten die tot nu toe hieraan hebben meegewerkt daar zeer erkentelijk voor en roept gemeenten die zich hiervoor nog niet hebben aangemeld op dat alsnog te doen (via de secretaris)!

Portretten remonstrantse theologen Op 4 juni werden tijdens de dienst in de Remonstrantse Arminiuskerk te Rotterdam portretten van remonstrantse theologen verwelkomd het ging om portretten uit de opgeheven Remonstrantse Gemeente te Delft (van ds. G. Buisman, ds. P.A. de Génestet en ds. G.J.W. Oldeman). De heer W. van Borssum Buisman verblijdde de Remonstrantse Gemeente Rotterdam met een schilderij van zijn overgrootvader, de Arnhemse predikant dr. L.H. Slotemaker. Uit de nalatenschap aan de Remonstrantse Broederschap ontving de gemeente een portret van ds. A. de Jonge op jeugdige leeftijd. Tenslotte had de Remonstrantse Gemeente Rotterdam zelf op een veiling de portretten verworven van ds. J. Brester en zijn vrouw. Het tekstwoord van de dienst, die geleid werd door de voorzitter van onze taakgroep, was *gedenkt uw voorgangers*.

Studiedag over Erasmus Op 28 oktober organiseerde de taakgroep samen met de remonstrantse gemeente van Rotterdam in de Arminiuskerk een studiedag over Erasmus. Deze dag werd met meer dan tachtig bezoekers goed bezocht. Zes inleiders, deels van de Erasmus Universiteit, deels uit remonstrantse kring, hielden uiteenlopende verhalen over de banden tussen Erasmus, Rotterdam en de remonstranten. Daarbij kwam onder andere de vraag aan de orde of en hoe er verbindingen tussen Erasmus en de remonstranten zijn en welke veranderingen in die relatie in de loop der tijden zijn opgetreden. Vooral ook dankzij de inzet van meer dan tien (Rotterdamse) vrijwilligers kan deze dag zeker een succes genoemd worden.

Archief en documentatiebeheer Daarnaast blijft de zorg voor het archief- en documentatiebeheer de aandacht van de taakgroep houden. De taakgroep wil nogmaals wijzen op de regelmatig bijgehouden pagina’s hierover in het WIKI-gedeelte van de landelijke remonstrantse website. Daarbij komen onderwerpen aan de orde als digitale bewaring en privacywetgeving. Ook het beheer van voor de remonstranten belangrijke bibliotheekcollecties is een punt van aandacht.

Samenstelling taakgroep De taakgroep remon-

strants erfgoed bestond op 31 december 2023 uit de volgende leden: dr. T.R. Barnard, voorzitter, drs. H.D. Tjalsma, secretaris, drs. S.J. Lems, ds. L.J. Lijzen, drs. A.J. Maclean. Corresponderend lid: drs. P.A. Terwen.

Heiko Tjalsma

Deel 5

Raad van Kerken en Beraadgroepen

Leonie van Staveren heeft in 2023 de remonstranten vertegenwoordigd in de landelijke Raad van Kerken. Veel activiteiten van de Raad stonden in het teken van het project Heilzame verwerking slavernijverleden. Meerdere kerkgenootschappen hebben in onderzoeken stilgestaan bij hun betrokkenheid bij slavernij. In 2023 ging een landelijk herdenkingsjaar van start. De Raad van Kerken organiseerden een herdenkingsdienst, werkte mee aan een internationaal symposium en publiceerden een speciale uitgave van Oecumenische Bezinning rond het slavernijverleden. Vanuit de Remonstranten was ook Joost Röselaers nauw betrokken bij deze activiteiten. Verder is Leonie van Staveren namens de Raad van Kerken aangesloten bij de Nationale Coalitie tegen Eenzaamheid en nam zij zitting in de sollicitatiecommissie voor een nieuwe Algemeen Secretaris van de Raad. Ds. Christien Crouwel wordt in april 2024 opgevolgd door ds. Coen Wessel.

Gerdienke Ubels

Deel 6

Vertegenwoordigers in interkerkelijke organen

A. Algemeen

Interkerkelijk Contact Overheidszaken CIO

De Remonstrantse Broederschap neemt structureel deel aan het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken, kortweg CIO genoemd. Het is een overleg- en samenwerkingsverband van 28 christelijke en twee joodse kerkgenootschappen. De Rooms-Katholieke kerk en Protestantse Kerk Nederland zijn als grote kerkgenootschappen met twee zetels in de plenaire vergadering; alle andere geloofsgemeenschappen, zoals de Remonstranten, hebben één afgevaardigde. De niet-christelijke geloofsgemeenschappen hebben eigen overlegorganen met de overheid.

Taak CIO houdt zich formeel bezig met de belangenbehartiging van de kerken bij de overheid, maar in de praktijk is dat nogal breed gespreid. De hoogst verantwoordelijke overheidsvertegenwoordiger voor CIO is de Minister van Eredienst (sinds 1871); een taak die sinds 1988 is neergelegd bij de Minister van Justitie.

Vergaderingen Gemiddeld komt het CIO 4 tot 5 keer per jaar in plenaire vergadering bijeen onder onafhankelijk voorzitterschap, sinds 2017 uitgevoerd door drs. Jaap Smit.

Permanente commissies Via permanente CIO-commissies is de meer gedetailleerde belangenbehartiging onderverdeeld. Zo is er een CIO-M, dat zich bezighoudt met legerpredikanten en -aalmoezeniers bij alle krijgsmachtonderdelen. Voor een vergelijkbare belangenbehartiging bij de politie en de brandweer zijn de eerste wensen in 2023 ter tafel gekomen. Er is een CIO-J voor de belangenbehartiging van de gevangenispredikanten bij de Penitentiaire Inrichtingen van het Ministerie Justitie en Veiligheid. Daarnaast bestaat CIO-K dat zich inzet voor kerkgebouwen en actief is op het gebied van beheer en behoud van kerkelijke gebouwen (niet alleen monumentale kerken) en diepgaand bezig is met de effecten op het gebied van de energiekosten, vrijstelling van energiebelasting en van energietransitie. Ook is er nog CIO-O waar men opkomt

voor het werk van mensen belast met een taak op het gebied van het godsdienstonderwijs in het openbaar onderwijs. Tot slot is er CIO-G voor de geestelijke verzorging in de zorginstellingen.

Corona De afgelopen drie jaren was CIO meer ple-nair in beeld, omdat vanuit CIO de adviezen zijn uitgebracht over hoe om te gaan met de coronapandemie rond de kerkelijke activiteiten. Dat leidde toen tot 'protocollen' die enerzijds rechtdoen aan de brede zorg voor de volksgezondheid en anderzijds de grondwettelijke vrijheid van de kerken in stand houden.

SBF De breedte van de kerkelijke belangenbehartiging leidt ook tot samenwerkingen, bijvoorbeeld met de Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie (SBF), een soort koepelorganisatie van de charitatieve fondsen.

ANBI Door de kabinetscrisis en Tweede Kamerverkiezingen is overleg rond aspecten van de ANBI regeling vertraagd, waarbij vooral aan de orde was het kabinetsvoornemen de mogelijkheid tot (grote) giften (o.a. aan kerkgenootschappen) sterk te beperken.

Banken Ook de regelmatig moeizame relatie met banken is dit verslagjaar verdergaand ter sprake geweest. Te weinig bankmedewerkers zijn zich bewust dat een kerkgenootschap een wettelijke erkende rechtspersoon is en blijven vaak doorvragen naar statuten van een vereniging of stichting. Het speelt veelal op het niveau van onze gemeenten en diaconieën bij het wijzigen van tekeningsbevoegde personen. In CIO-verband heeft in 2023 een afvaardiging van samenwerkende banken de problemen niet alleen aangehoord maar ook getoond hoe in de bancaire samenwerking nieuwe instructies zijn en worden opgesteld. De lidkerken van CIO wordt voortgaand verzocht om concrete problemen te melden, ook ten aanzien van 'klantonderzoek' door banken; binnen de Remonstranten Broederschap door de Gemeenten aan het Landelijk Bureau.

ANBI-controle Ten aanzien van door de CIO-lidkerken aangeleverde ANBI-gegevens is gemeld dat de Belastingdienst tevreden is. Ook werd bekend dat niet al-le lidkerken echt volledig èn op tijd zijn met de aanlevering en op hun website publiceren van de jaarlijkse ANBI-gegevens. CIO heeft daarvoor al langer een controle en assistentiesysteem waarmee ook elk kerkgenootschap eens per 5 jaar wordt gecontroleerd. De Belastingdienst is ook tevreden over dit controlesysteem. In 2023 was de Remonstrantse Broederschap als decentraal georganiseerde kerk aan de beurt voor deze 'ANBI-APK'. Een rapportage van het onderzoek is niet in 2023

uitgebracht.

VOG De kerken werken in hun algemeenheid in al hun geledingen voor het grootste deel door de grote inzet van vrijwilligers. Met en door hen willen zij gevrijwaard blijven van (grensoverschrijdende) misdragingen, door wie dan ook. Ter bescherming van alle vrijwilligers en ook van scheve ogen in hun richting, bestaat al jaren het systeem van het verstreken van een Verklaring Omtrent Gedrag, kortweg een VOG; noodzakelijk voor een functie in de zorg of als taxichauffeur of voetbaltrainer. Normaliter kost een dergelijke VOG € 74,20 per persoon, maar door een samenwerking van CIO met het Ministerie van Justitie en Veiligheid is er een paar jaar geleden een systeem opgezet waardoor voor de kerkelijke vrijwilligers de VOG gratis verstrekt kan worden. De Remonstranten hebben dit tot voor kort min of meer onnodig geacht, maar willen nu ook hieraan gaan medewerken; dit vraagt nog wel een landelijke en gemeentelijke beleidsvoorbereiding, die binnen de Broederschap later ter sprake komt.

Energie (besparing en transitie) Al een aantal jaren bestaat voor beheerders van kerkelijke gebouwen de mogelijkheid zich voor energie-inkoop aan te sluiten bij een organisatie die specifiek is opgericht voor collectieve energie-inkoop voor kerken. CIO heeft, mede gezien de actuele prijsontwikkelingen, de situatie opnieuw doorgelicht en daardoor vastgesteld dat het zeer aan te bevelen is de huidige contracten te verlengen; ook de recente prijsdalingen (in 2024) worden nauwlettend gevolgd. Actuele informatie hierover is te vinden op de website www.energievoorkerken.nl, dat wordt uitgevoerd door Hellemans Consultancy in Hoevelaken.

Vertegenwoordiging In de plenaire vergadering van het CIO is Alexander Overdiep de vertegenwoordiger namens de Remonstrantse Broederschap. In november 2023 is op het Landelijk Bureau overleg gevoerd over de inbreng van de Remonstrantse Broederschap tussen de Algemeen Secretaris en de diverse Remonstrantse vertegenwoordigers in CIO-commissies. In de CIO-Commissie M voor Defensie is de remonstrantse vertegenwoordiger de heer Rolf de Groot. In de CIO-Commissie J voor Justitiële Inrichtingen zal per 1 maart 2024 de remonstrantse vertegenwoordiger ook de heer Rolf de Groot worden. In de CIO-Commissie O voor Onderwijs is de remonstrantse vertegenwoordiger mevrouw Maaike Rosen Jacobson-Van Dam. In andere CIO-commissies zijn geen remonstrantse leden, terwijl er wel behoefte is aan inbreng en betrokkenheid vanuit de kleine kerken.

Alexander Overdiep

Commissie voor de geestelijke verzorging bij de krijgsmacht (CIO-M)

CIO-M CIO-M is het samenwerkingsorgaan van verscheidene protestantse kerken en de Oud-Katholieke Kerk van Nederland inzake militaire aangelegenheden. CIO-M is een commissie van het Contact in Overheidszaken (CIO) en heeft als opdracht op te treden als onverdeeld intermediair tussen kerken en overheid voor alle zaken de Protestantse Geestelijke Verzorging (PGV) betreffende (zie ook cioweb.nl). CIO-M treedt op als gesprekspartner voor de overheid, in casu het ministerie van Defensie. Het CIO-M adviseert met name over de manier waarop Defensie organisatorisch en personeeltechnisch inhoud geeft aan de Diensten Geestelijke Verzorging (DGV). Daarnaast benoemt het CIO-M de hoofdkrijgsmachtpredikant en is het betrokken bij de werving en selectie van nieuwe krijgsmacht-predikanten.

GZI CIO-M overlegt daar waar mogelijk en zinvol met andere kerkelijke en levensbeschouwelijke zendende instanties, van Rooms-Katholieke, Joodse, Humanistische, Hindoe, Islamitische en Boeddhistische huize, waar het gaat over geestelijke verzorging binnen de krijgsmacht. In 2023 vond dit overleg van de Gezamenlijke Zendende Instanties (GZI) diverse malen plaats, in bijzonder goede sfeer en harmonie. De in 2022 in goed overleg tussen Defensie en de GZI vastgestelde, vernieuwde rechtspositieregeling voor Geestelijk Verzorger bij Defensie zal naar verwachting eerst medio 2024 in de Staatscourant worden afgedrukt.

Vacatures Wegens uitbreiding van de krijgsmacht is er behoefte aan meer GV-ers bij Defensie. Inder tijd is door de minister toegezegd, dat dit in principe akkoord is, wanneer een dergelijke situatie zich zal voordoen. In concreto gaat het nu om een uitbreiding van zeven functies. Binnen de GZI is de uitbreiding als volgt verdeeld; PGV +2, Hum GV +2, HinGV +1, BoedGV + 2. Het voorstel is door de minister aanvaard.

Zendende kerken Predikanten worden niet door CIO-M gezonden, maar door hun eigen kerken en aangesteld door Defensie. Het CIO-M is wel betrokken bij het proces van werving en selectie, onder andere door het vaststellen van de sollicitatieprocedure en doordat CIO-M-leden deel uitmaken van de sollicitatiecommissies.

De verschillende kerken die in het CIO-M vertegenwoordigd zijn, hebben vrijwel allemaal op gezette

tijden contact met hun ‘eigen’ krijgsmachtpredikanten. Zij rapporteren ieder op hun eigen wijze aan hun zendende kerken.

Vergaderingen CIO-M In 2023 is viermaal, waarvan een keer online, vergaderd. Tijdens deze vergaderingen deden de hoofdkrijgsmachtpredikant en de predikant-secretaris als adviseurs onder andere verslag van diverse aangelegenheden die binnen de DGV aan de orde waren en/of vroegen advies hoe in specifieke situaties te handelen. Onderwerpen van gesprek waren onder andere: Een **Beroepsprofiel**. Tijdens de bespreking in 2022 van de Instroomnota werd geconstateerd dat er geen (actueel) beroepsprofiel is van een Protestantse Geestelijk Verzorger. CIO-M heeft daarop een paritair (CIO-M en PGV) samengestelde werkgroep ingesteld, die in het voorjaar van 2023 een voorstel voor een dergelijk profiel presenteerde. Het voorstel is uitvoerig besproken en met slechts enkele kleine wijzigingen in juli vastgesteld. **Bijzondere leerstoel PThU**. Deze leerstoel, bekleed door prof dr. Pieter Vos, is bekostigd door de SCHM voor een periode van vijf jaar. Voor de komende periode van eveneens vijf jaar dient uitbreiding van de bekostiging met € 7.000 per jaar plaats te vinden. De meeste kerken die lid zijn van CIO-M hebben reeds hun medewerking hieraan toegezegd, waardoor de continuïteit verzekerd lijkt.

Ambtstermijn Hoofd-Krijgsmacht-Predikant (HKP) Per 1 februari 2022 is ds. G.J. van der Ende per Koninklijk Besluit benoemd tot HKP. Zijn ambtstermijn omvat in principe drie jaar. CIO-M is echter uitermate tevreden over het functioneren van de HKP en acht het tevens wenselijk om de termijn met een jaar te verlengen. Inmiddels is daartoe toestemming verleend door de Minister van Defensie.

Vacatures PGV In 2024 ontstaan binnen de PGV door natuurlijk verloop vijf vacatures. Daarnaast is, zoals boven vermeld, sprake van uitbreiding met twee functies. De wervingsprocedure daarvoor is inmiddels gestart. Tijdens de sollicitatiegesprekken wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan bereidheid om een veilige en betrouwbare gesprekspartner te zijn voor iedereen. Ook wordt er op gewezen dat de functie van PGV-er bij Defensie inhoudt dat men bereid en in staat dient te zijn om uitgezonden te worden naar conflict- of oorlogsgebieden. Dit is mede in verband met de oorlog in Oekraïne en de oorlog van Israël met Hamas in Gaza. Er is goede hoop dat uiteindelijk alle vacatures vervuld kunnen worden.

CIO-M/PGV-conferentie Begin november vond de jaarlijkse CIO-M/PGV-conferentie plaats, tradi-

tioneel te Elspeet. Thema was *Primo Levi*. Daarnaast voorzag de conferentie zoals gebruikelijk in de mogelijkheid tot contact tussen PGV-ers onderling en met leden van het CIO-M.

Chris van den Berg, ambtelijk secretaris CIO-M
Rolf de Groot, vertegenwoordiger Remonstranten

Interkerkelijk Contact in Overheidszaken – Onderwijs (CIO-O)

Instelling en mandaat van de commissie Het Interkerkelijk Contact In Overheidszaken (CIO) is de schakel tussen overheid en kerken. Van het CIO zijn ruim 30 kerkgenootschappen lid. De commissie CIO-Onderwijs is ingesteld tbv het godsdienstonderwijs op de openbare basisschool. Deze commissie is in juli 2009 namens de protestants-christelijke kerkgenootschappen opgetreden als centrale zendende instantie in de oprichting van een overkoepelende landelijke (werkgevers)stichting voor alle godsdienstig/humanistisch vormingsonderwijs (Stichting GVO en HVO). De leden van de commissie worden voorgedragen door hun kerkgenootschap, benoemd door CIO-plenair en stilzwijgend herbenoemd wanneer zij aftredend zijn. Dit wordt gemeld aan CIO-plenair. Via CIO-plenair werden en worden alle aan CIO deelnemende kerkgenootschappen met enige regelmaat uitgenodigd om zich in CIO-O te laten vertegenwoordigen.

Taken en positie van CIO-O De taken en positie van CIO-O zijn niet gewijzigd tov. 2022.

CIO-O-vergaderingen in 2023 en PCGVO / CvV De commissie heeft in 2023 drie maal vergaderd. De volgende onderwerpen kregen veel aandacht: **De statutenwijziging van het overkoepelend Centrum voor Vormingsonderwijs (CvV)**. De inbreng van CIO-O zorgde daarbij voor een zorgvuldiger borging van het contact van het CvV met de zendende instanties met als doel het bewaken van de eigen identiteit van PC GVO. In december zijn de gewijzigde statuten gepasseerd. **De benoeming van en kennismaking met Dr. Esther van Vroonhoven** als directeur-bestuurder van het CvV. Dr. Marjan Glaudé heeft voor het CvV **onderzoek** gedaan naar **‘De opbrengst van godsdienstig en levensbeschouwelijk onderwijs.’** De resultaten van haar onderzoek zijn te raadplegen via: 230615- Publieksversie-opbrengsten-DEF.pdf (vormingsonderwijs.nl) Bij de **bespreking van de samenwerkingsovereenkomst** tussen het stafbureau van het CvV en de zendende instantie vroeg CIO-O aandacht voor het eigene van PC GVO. De directeur van PC GVO

dhr. W. Knoester, woont de vergaderingen van CIO-O bij en doet daar verslag van de ontwikkelingen bij PC GVO. PC GVO verzorgde dit jaar ongeveer 1534 lessen per week. Lector Dr. Jan van Doleweerd wordt uitgezonden naar Colombia en Dr. Hanna de Jong-Markus is bereid gevonden het laatste jaar van het lectoraat te verzorgen. Via dit lectoraat krijgen PC GVO-docenten handvatten aangereikt voor hun godsdienst-pedagogisch en didactisch handelen.

CIO-O en de contacten met CIO-plenair en de zendende kerken a. met CIO-Plenair: Het contact met CIO-plenair verloopt grotendeels via de voorzitter van CIO-O. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren de nog steeds bedreigde bekostiging van het vormingsonderwijs en de plannen van het ministerie m.b.t. informeel onderwijs. Financiën: De kosten voor zaalhuur incl. consumpties werden door de penningmeester van CIO-plenair vergoed. Leden van CIO-O kunnen de reiskosten declareren bij hun zendende instanties. b. met de zendende kerken: alle leden van de commissie zijn lid van een der zendende kerken. Zij informeren die kerken o.a. via het opsturen van dit jaarverslag.

Mw. A.E.H. van der Kolk, voorzitter / K. van Walsem, secretaris / M.E. Rosen Jacobson-van Dam, vertegenwoordiger Remonstranten

Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied (ISK)

In het kalenderjaar 2023 is het bestuur van ISK, waarin 8 protestantse kerkgenootschappen uit Nederland en Vlaanderen samenwerken, weer vijfmaal bijeengekomen. Ook de communicatiewerkgroep en de projectgroep Liedboekdag zijn direct stevig van start gegaan.

Liedboekdag Op 13 mei 2023 vond in de Sint-Joriskerk in Amersfoort die Liedboekdag plaats. Daar werd niet alleen veel gezongen door het groots opgekomen publiek en professionals, maar was ook plaats ervaringen rond het kerklied uit te wisselen en behoeften te peilen. Een volgende Liedboekdag laat niet weer 5 jaar op zich wachten.

Bestuur en beleid In het ISK-bestuur is grondig overleg geweest over het eigen zicht op de veranderende samenleving, de plaats daarin van en voor de kerken, de functie van het kerklied en daaruit voortvloeiende interpretatie van het statutaire doel en de vertaling naar de opdracht, alsmede naar de prioriteiten in de activiteiten en in te zetten middelen en media. De Statuten zijn laatst herzien in 2011; een

Beleidsnota is van 1995, vooruitlopend op het Liedboek 2000, dat uiteindelijk in 2013 gepubliceerd werd. In diezelfde periode zijn de grote protestantse kerken gefuseerd, zijn rond 2004 ook juist kerkgenootschappen uit elkaar gegaan en komen soms weer te hereniging. Dat heeft o.a. geleid tot intensieve samenwerking leidend tot het verschijnen in 2016 van de liedbundel *Weerklank, instemmen met het Woord in Klank en Lied*, vooral ten behoeve van gemeenten van het gereformeerd belijden. In 2024 wordt gepoogd om met de kerken die ISK hebben opgericht tot een grondige discussie over functie, taak en rol te komen en zo tot actualisering van beleid en mogelijk ook van de Statuten; de gewijzigde eisen ten gevolge van de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen maken e.e.a. al nodig.

Klassieke en moderne media Al in 2022 is onder de titel *Psalmen Anders* de aanvulling bij het Liedboek met nieuwe Psalmberijmingen en -melodieën van ruim 110 psalmen verschenen. De bundel als een gedrukte publicatie, in dezelfde vormgeving als het Liedboek, is in de handel gekomen, maar bij Remonstranten nog niet 'breed geland', wellicht mede omdat in Remonstrantse kring een zekere 'Psalmen-angst' te bespeuren is. In de digitale uitgave van het liedboek liedboek.liedbundels.nu is het nieuwe Psalmen Anders al wel geïntegreerd. Dat was in 2023 een handvat voor veelvuldige aandacht, ook door het uitbrengen van opnamen die al deels gepubliceerd zijn via de Facebook-pagina van ISK.

Barnard-bundel Een project waaraan lang werd (mede-)gewerkt, kwam na vertraging in het voorjaar 2023 gereed; het werd door Uitgeverij Skandalon i.s.m. ISK gerealiseerd onder de titel *In wind en Vuur*. Het bevat in drie bundels en 2.000 pagina's alle liederen van Willem Barnard met uitgebreide toelichtingen. Het geheel werd in april 2023 gepresenteerd in de Oud-Katholieke Gertrudiskathedraal in Utrecht.

Internet Door de beperking in kerkdiensten in de afgelopen corona-periode leidde de ontwikkeling van het streamen van kerkdiensten een grote groei; zo groeide ook het per internet verspreiden van opnamen van gemeentezang. Dit leidt auteursrechtelijk gezien tot 'een nieuwe openbaarmaking' waarin contractueel niet is voorzien. Aan dit stilzwijgende gedogen door 'auteursrechtelijke tolerantie' is per 2023 einde gekomen; dit betekent dat gestreamde opnamen max. 2 weken na verschijnen weer verwijderd moeten worden.

Streamen Ook ISK weet dat internet in allerlei

vormen in het liederenwerk in de kerken een enorme rol speelt. Goede ervaringen bestaan al jaren met de internetversie van het bestaande Liedboek. Veel kerken gebruiken het vooral voor het met beamer projecteren van in de dienst te zingen liederen, alhoewel deze manier van werken in Remonstrantse kerken niet voorkomt; wel wordt het Liedboek op internet gebruikt voor het maken van liturgieën.

Liedboek Compendium Het meest omvangrijke ISK-project is het Liedboek Compendium, dat in een eindfase komt. Van deze liturgisch bijna onmisbare verzameling informatie voor voorgangers, organisten, liturgen en andere geïnteresseerden, wordt vanuit alle kerkelijke richtingen en functies dagelijks geraadpleegd. Van vele honderden liederen is inmiddels de achtergrondinformatie gepubliceerd. Dit Compendium is via liedboekcompendium.nl gratis toegankelijk.

Nieuwe publicaties digitaal De groei in het gebruik van internet in de breedte van het kerkenwerk brengt voor ISK met zich mee dat niet meer wordt uitgezien naar publicatie van nieuwe liederen in een nieuwe bundel in de klassieke, gedrukte en gebonden manier. Het overleg met direct betrokken partijen is gestart om nieuwe liederen of liederen die bewerkt zijn qua melodie of tekst, en ook hun begeleiding- of meerstemmige koornotatie, digitaal uit te brengen; zowel voor geïnteresseerde individuen, als voor professionele gebruikers (organisten en cantores). Het komend jaar worden aandachtspunten verder uitgewerkt zoals in wat voor frequentie (nieuwe en al bestaande) liederen kunnen verschijnen, of er sprake kan zijn van een abonnementsvorm, hoe e.e.a. auteursrechtelijk correct wordt afgehandeld en welke prijsstelling deze werkwijze met zich mee brengt.

Facebook Om de interesse in het kerklied op via moderne media te ondersteunen is een Facebook-groep tot stand gebracht, waarop met grote regelmaat opnamen worden gepresenteerd van minder bekende liederen uit het Liedboek. In samenwerking met o.a. het Vocaal Theologen Ensemble zijn daarnaast al 3 CD's uitgebracht; volgende opnamen zijn in productie gekomen; niet om als CD uit te brengen, maar vooral ter distributie via internet-media.

Eigen vermogen Uit het vermogen dat ISK heeft opgebouwd door verkoop van gedrukte uitgaven in het verleden, zoals het Liedboek voor de Kerken (1973), de achtdelige reeks Zingend Geloven (1997-2004) en de bundel Tussentijds (2005), zijn alle hierna genoemde activiteiten ontwikkeld, zonder een financieel beroep te doen op de aan ISK

deelnemende kerken. Zo is o.a. sponsoring verleend aan een compositieproject voor een groot koorstuk kerkmuziek van de Oecumenische Janskerkgemeente. Het valt te bezien of deze werkwijze voor alle activiteiten van ISK succesvol en blijvend is voort te zetten.

Vertegenwoordiging De Remonstrantse Broederschap wordt in het ISK-bestuur vertegenwoordigd door P.W.A. Overdiep (sinds begin 2014; nu bestuurslid in tweede en laatste termijn).

Alexander Overdiep

PAX/Interkerkelijk Vredesberaad

Feest! In 2023 vierde PAX haar 75-jarige bestaan. Formeel ontstond PAX pas in 2007 als een samenwerkingsverband tussen het oecumenische IKV en het rooms-katholieke Pax Christi. Echter, omdat die laatste op 5 mei 1948 werd opgericht was het jubileum meer dan gerechtvaardigd.

Vredesweek Tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Utrechtse Domkerk midden in de Vredesweek benoemde bisschop Ad van Luyn dat vredeswerk bescherming van de menselijke waardigheid combineert met betrokkenheid bij het publiek belang. Hij riep op tot meer internationale solidariteit. Theoloog des Vaderlands Katja Tolstaja vertelde over haar inzet voor Oekraïense vluchtelingen in Nederland. Op veel plekken in Nederland, ook in Remonstrantse kerken, werd in die Vredesweek stilgestaan bij het thema (On)Vrede, en nu? Met de keuze voor dat onderwerp wilde PAX aandacht vragen voor het belang van vredeswerk in de eigen buurt. De komende jaren gaat PAX daar meer op inzetten. Gezien de toenemende (politieke) polarisatie is dat harder nodig dan ooit.

Werkzaamheden-acties Net als in 2022 investeerde PAX veel in het ondersteunen van organisaties en partners in *Oekraïne*. In Nederland werden solidariteitsacties georganiseerd en werd ingezet op politieke lobby. Kort na de terreuraanval en de ontvoeringen door Hamas op 7 oktober en het Israëlische offensief in de *Gaza* stroomde, startte PAX een petitie voor een staakt-het-vuren. Ook begon PAX samen met andere maatschappelijke organisaties een rechtszaak om de uitvoer van *onderdelen voor de F-35* naar Israël te stoppen. Immers, daarmee zou Nederland mogelijk kunnen bijdragen aan oorlogsmisdaden. In hoger beroep won PAX deze zaak.

Bestuur In februari 2023 werd Rolien Sasse de nieuwe directeur van PAX. Ook werd de in 2022

ingezette wijziging van de governance van PAX geformaliseerd. Voortaan staan het IKV en Pax Christi op meer afstand van PAX als organisatie. Een vierjaarlijkse werkovereenkomst regelt de wederzijdse verwachtingen en IKV en Pax Christi benoemen in gezamenlijkheid nog maar 1 lid in de Raad van Toezicht.

Financiën Voor PAX zijn het financieel uitdagende tijden. Vanwege de veranderde politieke verhoudingen in de Tweede Kamer sinds 22 november zijn er bovendien zorgen over de toekomst van het budget voor ontwikkelingssamenwerking. De financiële bijdrage van de IKV lidkerken aan PAX is voornamelijk beperkt. Naast gemeentecollecties dragen de PKN, de Remonstranten (via Geloof & Samenleving), de Doopsgezinden en de Quakers in meer of mindere mate bij aan verschillende projecten van PAX.

Pieter Dronkers

Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR)

Algemeen In 1989 ontstond de interkerkelijke initiatiefgroep tegen seksueel misbruik in pastorale relaties (SMPR) waarin vertegenwoordigers van grote én kleine kerkgenootschappen in Nederland zitting namen waaronder de Remonstranten.

Trend In 2023 is de IBO SMPR (Interkerkelijk Bestuurlijk Overleg) enkele malen bij elkaar geweest op het hoofdkantoor van de PKN. Er is een toename van meldingen die binnen komen bij de SMPR. Deze toename zit vooral in meldingen die niet direct binnen de SMPR vallen maar eerder op het vlak van intimidatie, pesten, machtsmisbruik. Deze trend laat zich verklaren door de maatschappelijke aandacht die er voor dit thema is. De SMPR bezint zich hoe zij om kunnen gaan met deze toename.

Beleidsdoelen De volgende speerpunten zijn door de IBO-SMPR voor de komende jaren afgesproken: 1. Onafhankelijkheid van de coördinator waarborgen ivm rolonduidelijkheid 2. Bestaan SMPR onder de aandacht blijven brengen bij de afzonderlijke kerkgenootschappen 3. Inhoudelijk betrokken blijven bij de netwerken van gemeente begeleiders en Vertrouwenspersonen 4. Aansluiting zoeken bij andere netwerken om tot één loket te komen. Vele van deze speerpunten zijn in gang gezet en worden de komende tijd uitgewerkt.

Mariëlle van Royen

Stichting Protestantse Kerkelijke Kunst (SPKK)

Algemeen In voorjaar 2023 nam dr. Elza Kuyk de remonstrantse vertegenwoordiging in deze commissie over van Joost Röselaers. De commissie vergaderde op 2 juni 2023 en 24 november 2023.

Doelstelling In de novembervergadering legde de conservator voor het Nederlands protestantisme, Rianneke van der Houwen-van Oord, een notitie voor waarin de rol van de SPKK opnieuw werd omschreven, beginnend met een historische terugblik. De statuten van de Stichting vermelden als doel: *het bevorderen van de belangstelling en zorg voor voorwerpen van kunst en godsdienstige praktijk, binnen het protestantisme in Nederland.* De SPKK is en blijft de formele eigenaar van de SPKK-collectie van Museum Catharijneconvent, maar heeft geen uitvoerende taken t.a.v. de collectie. De SPKK is voor de conservator de inhoudelijke klankbordgroep vanuit de verschillende Nederlandse protestantse kerken. Deze vertegenwoordiging is inmiddels uitgebreid met een afvaardiging vanuit de SKIN-kerken. Van der Houwen: *De afgevaardigden brengen waardevolle kennis mee van de eigen denominatie en achterban, en hebben affiniteit met en kennis van het protestantse erfgoed in Nederland.* Dat maakt de SPKK een unieke en waardevolle klankbordgroep. Museum Catharijneconvent is continu in beweging: we verhouden ons tot de geschiedenis en de actualiteit van het christendom in Nederland. Voor de medewerkers van Museum Catharijneconvent betekent dat dat we ons steeds verhouden tot het maatschappelijke debat, dat we het christendom in Nederland en de rol van religie van vroeger en vandaag duiden en representeren. Dit alles om de bezoekers inzicht te geven in de niet te onderschatten rol van religie en christendom in het bijzonder in Nederland. (...) Graag zou ik per vergadering de SPKK specifieke inhoudelijke vraagstukken vanuit de museale praktijk willen voorleggen, die raken aan het protestantisme. Om te polsen hoe de deelnemers uit verschillende kerken hier tegenaan kijken, om ideeën te belichten en te onderzoeken, om waardevolle meningen en ideeën op te halen.

Elza Kuyk

Stichting Kerkelijke Afgevaardigden Museum Catharijneconvent

In 2023 is door de staf van het museum en de Rijks-

dienst voor Cultureel Erfgoed onder auspiciën van het stichtingsbestuur hard gewerkt aan een nieuwe handleiding voor de kerken hoe om te gaan met religieus erfgoed. Het gaat hierbij niet alleen om de gebouwen, maar ook om de inventaris. Voorkomen moet worden, dat door de secularisatie en ondeskundig beheer religieus erfgoed verloren gaat. Binnen de Remonstranten is de Taakgroep Remonstrants Erfgoed betrokken bij dit onderwerp en is de taakgroep aanwezig geweest bij bijeenkomsten, georganiseerd door de staf van het Catharijneconvent ter voorbereiding van de handleiding.

Arriën Kruyt

Internationale Oecumene

- **World Council of Churches (WCC)**
- **World Communion of Reformed Churches (WCRC)**
- **Communion of Protestant Churches in Europe (CPCE)**
- **Conferences of European Churches (CEC)**

Geen aparte verslagen ontvangen

B. Vrijzinnige Samenwerking

International Association for Religious Freedom (IARF-NLG)

Internationaal Hoogtepunt van het afgelopen jaar was het 36e wereldcongres van de IARF dat van 4-6 september in Cluj-Napoca (Roemenië) gehouden werd. Gastheer was de Hongaarse Unitarische kerk in Roemenië (50.000 leden) en plaats van samenkost was de John Sigismund Unitarian Academy en de kerk in Cluj-Napoca. Het congres werd bijgewoond door 100 deelnemers ter plaatse, en 100 anderen online, uit in totaal 16 landen (11 uit Nederland). **Thema: Faith in Reconciliation.** De keynote lezing van Prof. Georg M. Williams, USA was getiteld: Remembering history as a prelude to reconciliation. Eraan voorafgaand was er een driedaagse tour langs Unitarische gemeenten in Transylvanië. Na het congres werd zoals gebruikelijk de tweedaagse conferentie van de International Association of Liberal Religious Women (IALRW) gehouden. Tijdens het congres werd een nieuw IARF Council (hoofdbestuur) gekozen met Prof. George M. Williams (USA) als President. Onze regio (Europa/Midden Oosten) is vertegenwoordigd door Peter le Poole, Nederland (tevens penningmeester) en Rabbi Bob Carroll, Israël. Lucie Meijer ontving de *IARF Distinguished Leadership Award* voor haar jarenlange inzet en toewijding.

Nederland In 2022 was er een nieuw bestuur geïnstalleerd, met Frans Ootjers, voorzitter; Lucie Meijer, secretaris/penningmeester en Wytse Dijkstra, lid. De nieuwe statuten staan toe, dat de besluitvorming geheel online kan plaatsvinden. Op 10 juni vond de algemene ledenvergadering dan ook online plaats. De vereniging telde op 31 december 2023 31 leden. Het voortzetten van de vereniging in afgeslankte vorm houdt o.a. in dat de leden voortaan de nieuwsberichten via de email ontvangen. In 2023 is het bulletin *Nieuws van de IARF* 20 x per mail gestuurd aan leden en aan de bij de IARF aangesloten lidgroeperingen (Remonstranten, Vereniging van Vrijzinnige Protestanten en Vrijzinnigen Nederland). De contacten met de andere Chapters (Duitsland, UK, Japan en USA) zijn geïntensiveerd: de (hybride) ledenvergadering van het Duitse Chapter kon in februari bijgewoond worden, en er was gelegenheid diverse online bijeenkomsten van het Britse Chapter mee te maken. De maandelijkse

Nieuwsbrief van het Japanse Chapter werd door de secretaris verspreid, evenals de onregelmatig verschijnende Nieuwsbrief van het US Chapter. Namens de vereniging woonde voorzitter Frans Ootjers in november de 20-jarige bestaans-viering van onze zusterorganisatie URI (United Religions Initiative) bij. Gedurende het jaar werkten Wytske Dijkstra en Fred van Maarschalkerwaart gestaag aan het ordenen van archiefstukken, die t.z.t. overgedragen zullen worden aan het Utrechts archief.

Europa/Midden Oosten De Stichting IARF Europa (rechtspersoonlijkheid van IARF EME, gevestigd in Nederland) heeft de financiële administratie van het wereldcongres in Roemenië behartigd. Vanuit Nederland is Euro 1632 bijgedragen aan het Sponsored Participants Fund om leden uit India in staat te stellen het congres bij te wonen.

Lucie Meijer, secretaris

sants gehouden, podcasts gemaakt, Nieuwsflitsen gepubliceerd, colleges gegeven, promovendi begeleid, de website werd vernieuwd en het Vrijzinnig Universitair Netwerk werd ondersteund. SSVG mikt niet op de traditionele achterban maar op een jongere groep die open staat voor vrijzinnig christendom.

Bestuur Jan Hendriks nam afscheid als Remonstrants bestuurslid en voor hem in de plaats kwam Pieter Jöbsis.

Financiën De financiële situatie is gezond. De Universiteit voor Humanistiek wil de leerstoel ook in de toekomst voortzetten maar verwacht een garantstelling ter hoogte van ruim 24.000 Euro per jaar van de Doopsgezinden, Remonstranten en Vrijzinnigen Nederland (voorheen NPB). De Remonstranten hebben hierover nog geen besluit genomen.

Arriën Kruyt

Stichting Stimulering Vrijzinnig Gedachtegoed (SSVG)

Inleiding In 2013 werd door de Remonstrantse Broederschap, de Vrijzinnige geloofsgemeenschap NPB (thans Vrijzinnigen Nederland) en de Algemene Doopsgezinde Sociëteit de Stichting Stimulering Vrijzinnig Gedachtegoed opgericht. Van elk van deze drie participanten maken twee vertegenwoordigers deel uit van het stichtingsbestuur. De remonstrantse vertegenwoordigers in het stichtingsbestuur waren in het verslagjaar Jan Hendriks en Arriën Kruyt. De stichting werd opgericht, omdat de vrijzinnige Stichting Senioren Huisvesting Zuid Veluwe een substantieel bedrag beschikbaar wilde stellen ten behoeve van de brede vrijzinnigheid. In overleg met de toenmalige vertegenwoordigers van Doopsgezinden, NPB en Remonstranten werd besloten dat het geld vooral besteed zou moeten worden aan een leerstoel voor een bijzonder hoogleraar vrijzinnig gedachtegoed en aan de vorming van een vrijzinnig universitair netwerk (VUN). De SSVG wil een vrijzinnig geluid laten horen in het publiek debat, een verbindende rol spelen tussen alle vrijzinnige groeperingen en streeft naar samenwerking met alle vrijzinnigen in Nederland. De bijzondere leerstoel werd verbonden aan de Universiteit voor Humanistiek (UvH). Sinds 2015 is Laurens ten Kate (die als docent werkzaam was aan de UvH) bijzonder hoogleraar Vrijzinnige religiositeit en humanisme.

Activiteiten In 2023 werden weer veel activiteiten ontplooid door de SSVG. Er werden diners pen-

C. Geloof en Samenleving

Nederlandse Zendingsraad (NZR)

Geen vertegenwoordiger momenteel.

Stichting Protestants Luchthaven Pastoraat (SPLS)

Algemeen Er is in 2023 vier keer op Schiphol vergaderd. In februari is de nieuwe secretaris verwelkomd, mevrouw Marijke Kraak-Verdonk.

Bibliotheek In het begin van het jaar hebben de pastores hard gewerkt aan de uitbreiding van de bibliotheek in het Stille Centrum. Verschillende boeken zijn aangeschaft met name rond het Boeddhisme. Er is ook een bijzonder boek geschonken door de Boeddhistische Unie. Er is ook aandacht voor de Sikh's.

Stiltecentrum Dit jaar zijn er veel bezoekers geweest om het Stille Centrum te zien en er meer over te horen. Er is een teller geplaatst bij het Stille Centrum zodat we kunnen zien hoeveel mensen het Stille Centrum bezoeken. Deze teller is halverwege het jaar vervangen door een teller van Schiphol. De pastores kunnen de gegevens bekijken. Er zijn nu ook QR codes opgehangen in het Stille Centrum en die leveren aardig wat op. Naast het busje voor contact geld.

Vrijwilligers Vrijwilligers worden ook voor deze taak ingezet, want het kost de predikanten veel tijd. Er zijn op het moment 26 vrijwilligers die bij toerbeurt in het stiltecentrum aanwezig zijn. Eén van de vrijwilligers heeft een islamitische achtergrond. De predikante Marieke Meiring heeft dit jaar ook weer de trainingsdag voor de vrijwilligers georganiseerd deze heeft plaatsgehad in de Stal op de Kaag, iedereen was enthousiast.

Vorbereiding jubileum Er is vanuit SOLS (Stichting Ondersteuning Luchthavenpastoraat Schiphol) een werkgroep gevormd om het 50 jarig jubileum vorm te geven. Het jubileum zal op woensdag 18 juni 2025 plaatsvinden.

Synode Het categoriaal pastoraat levert twee mensen voor de synode. Dit betekent dat het luchthavenpastoraat nu ook meer aandacht krijgt van de synode. Marieke Meiring is ook afgevaardigde naar de classis Noord Holland sinds 2018 en zal ook een tweede termijn afgevaardigde zijn.

Conferenties Marieke Meiring is eind oktober naar de interreligieuze conferentie van de IACAC geweest in St. Louis in Missouri. Luchthaven pasto-

res van Melbourne tot Gdansk kwamen samen rond het thema: *emergency response*. Marieke Meiring vond het een prachtige ervaring. Er was o.a. een lezing van een rabbijn over noodhulp. Wat doe je bij een ramp, kun je dan terugvallen op collega's. In 2024 zal de bijeenkomst in Frankfurt zijn. De pastores hebben besloten niet verder te gaan met de documentaire van RTL. Misschien een gemiste kans om meer bekendheid te krijgen.

Gloria-Jeanne de Meijer